

๑๑๗,๖๘๑๑๗๓

๕ ๕๕๖ ๖

๑ ๖

ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ปริญญานิพนธ์

ของ

เศรษฐการ เสาวทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

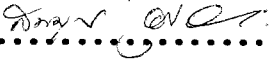
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177939 by ๑๕๒๕

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ อูปดัมภ์)

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ทวีบูรณ์ หอมเย็น)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ อูปดัมภ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ)

ประกาศญญการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ทวีบูรณ์ หอมเย็น ประธานกรรมการที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ อุปถัมภ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาชี้แนะแนวทางการวิจัย ให้คำปรึกษาแนะนำและตรวจแก้ไขงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประชุม รอดประเสริฐ ในฐานะหัวหน้าภาควิชาบริหารการศึกษาและกรรมการสอบ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำชี้แนะอันเป็นประโยชน์เพิ่มขึ้นต่องานวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาแนะนำ ตรวจแก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถาม ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนชี้แนะปัญหาและข้อคิดเห็นต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอในสังกัด ที่ได้ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณสมปอง ภูวรางกูร ศึกษาานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มศว ประสานมิตร ที่ได้ให้กำลังใจช่วยเหลือแนะนำเพิ่มเติมจนการวิจัยสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ คุณยุทธศิลป์ พรหมทอง คุณจิระพงษ์ ถนอมคำรงค์ศักดิ์ คุณอุดมศักดิ์ พิบูลย์รุ่งเรือง คุณนัฐวุฒิ เสริมรัมย์ คุณธีระวุฒิ ชุมกระโทก คุณเบญจ ด้วงนอก คุณลดาพรรณ อุดมะเวทิน คุณศรัณย์ พรหมสุรินทร์ คุณวิไลวรรณ เสาวทอง และผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนนิสิตวิชาเอกการบริหารศึกษา รุ่นที่ 12 ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ประสานงาน ให้ความปรารถนาดีและให้กำลังใจในการจัดทำปริญญานิพนธ์อย่างต่อเนื่องเสมอมา

คุณคำไค ๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาแด่ครูอาจารย์ บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เศรษฐการ เสาวทอง

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	✓ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	5
	✓ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	5
	✓ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	6
	สมมติฐานของการศึกษาครั้งนี้	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์	10
	การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	13
	ความจำเป็นของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	15
	ความสำคัญของกврให้ควมรู้เรื่องสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	15
	วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	16
	ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา	16
	หลักในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	16
	รูปแบบของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	17
	โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	18
	ลักษณะการดำเนินงานโครงการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	23
	ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	26
	กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน	36
	ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	38
	ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	40
	การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนในต่างประเทศ	42
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	44

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	49
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	49
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	52
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	53
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
	การจัดกระทำข้อมูล	55
	การวิเคราะห์ข้อมูล	55
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
	ข้อตกลงในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
	ตอนที่ 1 ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้ให้บริการ	58
	ตอนที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้ให้บริการ	81
	ตอนที่ 3 ประมวลปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา จากแบบสอบถามปลายเปิด	82

5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
ความมุ่งหมายในการศึกษาครั้งนี้	90
การดำเนินการศึกษาครั้งนี้	90
การวิเคราะห์ข้อมูล	91
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	105
บรรณานุกรม	108
ภาคผนวก	113

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
2	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง	55
3	แสดงค่าเฉลี่ยระดับ ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมการจัดตั้ง จำแนกเป็นรายข้อ	59
4	แสดงค่าเฉลี่ยระดับ ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดตั้ง จำแนกเป็นรายข้อ	62
5	แสดงค่าเฉลี่ยระดับ ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดการ จำแนกเป็นรายข้อ	66
6	แสดงค่าเฉลี่ยระดับ ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ	75
7	แสดงค่าเฉลี่ยระดับ ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายด้านและรวมทั้ง 4 ด้าน	79
8	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้ให้บริการ ที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรม สหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน	81

9	แสดงความดีของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมการจัดตั้ง	82
10	แสดงความดีของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดตั้ง	84
11	แสดงความดีของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดการ	86
12	แสดงความดีของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการติดตามและประเมินผล.....	89

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงโครงสร้างการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	19
2	แสดงการปฏิบัติงานของแผนกต่าง ๆ	22

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดี มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ และมีคุณธรรมประจำตน ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ การจัดการเรียนการสอน จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงให้มากที่สุด เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว จึงได้จัดให้มีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สำคัญยิ่ง ที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ทั้งเป็นเครื่องส่งเสริมนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ตอบสนองความสนใจส่วนบุคคล ฝึกความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ส่งเสริมความสามัคคี รู้จักประสานงานกับคนอื่นได้ เป็นต้น (พนัส ทัศนาคินทร์ 2524 : 19)

กิจกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นงานสนับสนุนวิชาการที่สำคัญและได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในขณะนี้ คือ กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประยุกต์กระบวนการและวิธีการจัดสหกรณ์มาใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับการสหกรณ์ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

ในปัจจุบัน รัฐบาลได้พยายามส่งเสริมกิจการสหกรณ์ทุกวิถีทาง ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค และในระดับชาติ ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ได้ส่งเสริมกิจการสหกรณ์สำหรับเยาวชนด้วย โดยให้เยาวชนได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับสหกรณ์ เพื่อให้ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงหลักและวิธีการปฏิบัติ การปฏิสัมพันธ์ทางจิตใจ นิสัยการทำงานร่วมกัน การเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของหมู่คณะ ในการให้การศึกษาจำเป็นต้องให้ความรู้ทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติควบคู่กันไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้

การศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์แก่เยาวชนในระดับประถมศึกษา จะช่วยให้เด็กเรียนรู้และ
มีโอกาสดีกฝึกร่วมกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ซึ่งเป็นประสบการณ์พื้นฐานในการเป็นสมาชิกสหกรณ์
ที่ดีในอนาคต ประกอบกับการที่โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานย่อยของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน
มากที่สุด คือ มีโรงเรียนกระจายไปอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นแหล่งสำคัญที่จะ
เผยแพร่อุดมการณ์ของสหกรณ์แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะร่วมแรงร่วมกำลัง ความคิด
และร่วมทุนเพื่อประโยชน์ของกลุ่มชนเดียวกัน และในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าโรงเรียนเป็นสถาบัน
หนึ่งที่จะต้องมามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจะมีผลดีทั้งในการ
ให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนประถมศึกษา และเผยแพร่แนวคิดของสหกรณ์ไปสู่ชุมชนด้วย

จากแนวคิดดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
เรื่อง การรวมกลุ่มและสหกรณ์ไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยกำหนดไว้ในหลักสูตร
ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อให้เด็กเรียนรู้หลักและวิธีการรวมกลุ่มเกี่ยวกับการสหกรณ์
โดยการปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ และเมื่อจบหลักสูตร
การศึกษานักเรียนก็จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการของสหกรณ์ มีความรับผิดชอบ
ในการเป็นสมาชิกหรือผู้ดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ที่ดีได้ ทั้งนี้ได้เล็งเห็นว่า วิธีการสหกรณ์เป็นปัจจัย
สำคัญอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศด้วย
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2529 : คำนำ)

กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีนโยบาย
ที่จะพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมในโรงเรียน โดยให้ออกระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน
โรงเรียน พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2527 (แก้ไขเพิ่มเติม) และได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรม
สหกรณ์นักเรียนในโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ อันจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ
ในการบริหารหรือการจัดการสหกรณ์ในโรงเรียน รวมทั้งมีการจัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร
โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการ เป็นต้น

ในแผนการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของ
กระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ก็ได้
กำหนดแผนงานการศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ โดยกำหนดให้มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์

ในโรงเรียนประถมศึกษา นอกเหนือไปจากแผนงานการศึกษาเพื่อส่งเสริมกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษาด้วย ทั้งนี้โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง ดังได้กล่าวมาแล้วเป็นสำคัญ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2529 : 168)

นอกจากนี้ก็ยังมีความหมายอื่นในกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา โดยให้ดำเนินการในหลาย ๆ ด้าน เช่น กรมการฝึกหัดครู (วิทยาลัยครู นครราชสีมา 2529 : 1) ก็ได้ตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายเรื่อง สหกรณ์ของรัฐบาลที่จะมุ่งเผยแพร่ความรู้ด้านสหกรณ์แก่ประชาชนโดยได้มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านทางครูผู้สอน โดยการจัดการอบรม สัมมนา และส่งเสริม ริเริ่มการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษากับนักเรียน ผู้ปกครอง ประชาชน เพื่อนำหลักและวิธีการสหกรณ์ไปปลูกสร้างให้เกิดศรัทธาในระดับโรงเรียน ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปสู่ประชาชนด้วย รวมทั้งกรมวิชาการก็ได้จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นคู่มือในการสอน และการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนด้วยเช่นกัน

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นกิจกรรมที่หลายหน่วยงานเห็นความสำคัญ และจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษาให้แพร่หลายทั่วทุกโรงเรียน และจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้การจัดกิจกรรมดังกล่าวบรรลุผล

กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาได้เริ่มดำเนินการอย่างมีรูปแบบเป็นทางการ ภายหลังจากที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับในโรงเรียน และต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดให้มีการส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในสถานศึกษาขึ้น แม้ว่าจะได้ส่งเสริมและมีการดำเนินการกิจกรรมดังกล่าวในโรงเรียนมาหลายปีแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีได้มีการสำรวจวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เพื่อจะได้ทราบปัญหาและวิธีการแก้ไขปรับปรุงพัฒนากันอย่างจริงจัง ทั้งที่เป็นโครงการที่มีคุณค่าต่อนักเรียน โรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างยิ่ง สภาพการจัดจึงมีลักษณะเป็นภารกิจประจำที่โรงเรียนดำเนินการเพื่อมุ่งตอบสนองนโยบายของหน่วยงานเท่านั้น ซึ่งสภาพแห่งข้อเท็จจริงดังกล่าวนี้ เป็นสภาพที่ปรากฏอยู่ในทุกจังหวัดที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดหนึ่งที่สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ให้ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอย่างกว้างขวาง ในปีการศึกษา 2529 มีโรงเรียนจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในสถานศึกษาจำนวน 921 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 69.56 และยังมีโรงเรียนที่ยังไม่ได้จัดกิจกรรมอีก 403 โรง คิดเป็นร้อยละ 30.44 ในปีงบประมาณ 2530 นี้ ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กำหนดเป้าหมายสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของโรงเรียนทั้งหมด และให้นักเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดมีความรู้ และเป็นสมาชิกที่ดีของกิจกรรมสหกรณ์ด้วย

(สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 2530 : 3) จากตัวเลขดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้ในลักษณะหนึ่ง ปัญหาที่น่าศึกษาติดตามคือ สภาพปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนว่า ปรากฏอยู่ในลักษณะใด มีปัญหาหรืออุปสรรคที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาในประเด็นดังกล่าวนี้ย่อมจะทำให้สามารถตรวจสอบความเป็นไป เพื่อพบทบทวนปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมประเภทนี้ เพราะเหตุว่า การจัดกิจกรรมใด ๆ นั้นหากดำเนินการในลักษณะที่บกพร่อง ย่อมจะเกิดผลเสียในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ได้ดังจะเห็นได้จากข้อคิดของ พันัส หันนาคินทร์ (พันัส หันนาคินทร์ 2524 : 28) ว่า

"..... กิจกรรมนักเรียนนั้นมีคุณค่าต่อนักเรียนเป็นอันมากประการ แต่สิ่งใดมีคุณค่าเมื่อไม่รู้จักรู้จักใช้ย่อมเกิดโทษ เช่น อาจทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเสียหรือตกต่ำไปเป็นการเพิ่มภาระงานให้มากขึ้น การขาดความรู้ความเข้าใจหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ย่อมจะเกิดผลเสียหายตามมาได้" และ

ไสว สุคนธา (ไสว สุคนธา 2529 : 42) ได้กล่าวว่า "ก่อนที่จะนำระบบธุรกิจแบบสหกรณ์มาใช้ในสังคมหรือโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจก็เพื่อเป็นการสอนให้เด็กก็ควรที่จะศึกษาให้รอบคอบเสียก่อน มิใช่ว่าอยากจะทำสหกรณ์ก็ทำโดยไม่รู้ว่าจะทำได้หรือไม่อย่างไร เสร็จแล้วก็โทษสหกรณ์ภายหลังว่าไม่ดี ไม่มีประโยชน์ เป็นต้น"

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้บริหารการศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้มีความสนใจและสังเกตการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนที่ตนเองรับผิดชอบและโรงเรียนอื่น ๆ พบว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ได้ประสบความสำเร็จมากน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ย่อมคาดหวังได้ว่า เป็นผลมาจากกระบวนการจัดการและสภาพปัญหาเฉพาะของโรงเรียนนั้น ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ประถมศึกษา โดยมุ่งพิจารณาในประเด็นของปัญหาในการบริหารและการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาที่ปรากฏอยู่ในทัศนะของครู และผู้บริหารโรงเรียน การศึกษาในประเด็นดังกล่าว ย่อมทำให้ได้รับข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลและกระบวนการ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะเกิดประโยชน์ต่อการทบทวนการพัฒนาและส่งเสริมการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในแต่ละส่วนของการดำเนินการ คือ การเตรียมการจัดตั้ง การดำเนินการจัดตั้ง การดำเนินการจัดการ และการติดตามและประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อันจะเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นแนวทางหนึ่งสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้ใช้ในการปรับปรุง วางแผนแก้ไข ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนให้ดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลเบื้องต้น สำหรับสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในการที่จะใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในสังกัด ให้เต็มพื้นที่เป้าหมายและดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2530 จำนวน 4 ด้าน คือ (1) ปัญหาการเตรียมการจัดตั้ง (2) ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง (3) ปัญหาการดำเนินการจัดการ และ (4) ปัญหาการติดตามและประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2530 จำนวนทั้งสิ้น 10,628 คน จากจำนวนโรงเรียน 921 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2530 ในโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 388 คน จำนวน 97 โรงเรียน จำแนกเป็น

1. ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 97 คน
2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 97 คน
3. ครูผู้รับบริการจากโครงการ จำนวน 194 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่สถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

- 3.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน
- 3.1.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
- 3.1.3 ครูผู้รับบริการ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ที่มีต่อปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ในโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 ด้าน คือ (1) ปัญหาการเตรียมการจัดตั้ง (2) ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง (3) ปัญหาการดำเนินการจัดการ และ (4) ปัญหาการติดตามและประเมินผล

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละด้านและรวมทุกด้านแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมที่ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนร่วมมือกันจัดให้มีขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยจัดตั้งขึ้นตามหลักและวิธีการสหกรณ์ร้านค้า แต่มิได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 และดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2527 (แก้ไขเพิ่มเติม) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานจริงตามหลักและวิธีการสหกรณ์ เพื่อเป็นการสร้างนิสัยและเจตคติที่ดีให้ เกิดขึ้นแก่นักเรียนในด้านการเสียสละ รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีประโยชน์ร่วมกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

3. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ หมายถึง ครูผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

4. ครูผู้ให้บริการ หมายถึง ครูในโรงเรียนนั้นๆ ที่ไม่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษาหรือดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนโดยตรง แต่เป็นผู้มารับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนนั้น ๆ

5. ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้การเตรียมการจัดตั้ง การดำเนินการจัดตั้ง การดำเนินการจัดการและการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมาไม่บรรลุผล หรือไม่เกิดผลดีตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เท่าที่ควร ซึ่งจะพิจารณาในด้านองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน 4 ด้าน คือ

5.1 ปัญหาการเตรียมการจัดตั้ง หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ได้แก่ การวางแผนงาน การตั้งคณะกรรมการเพื่อเตรียมการ การวางแผนงาน การให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการเตรียมการของโรงเรียนและการกำหนดแนวทางอื่น ๆ เพื่อการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน เช่น บุคลากร ทุน หรืองบประมาณ สถานที่ สินค้า และแหล่งสินค้า วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เป็นต้น

5.2 ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ได้แก่ การจัดประชุมคณะกรรมการ นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง การตั้งคณะกรรมการริเริ่ม การร่างข้อบังคับ การเปิดรับสมาชิกและเรียกหุ้น การประกาศจัดตั้งและการรณรงค์หาสมาชิกเพิ่มเติม การประชุมใหญ่ของสมาชิก การพิจารณาข้อบังคับ การเลือกกรรมการดำเนินการ และคณะกรรมการดำเนินการเลือกเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการ การฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ก่อนเข้าปฏิบัติงาน การจัดหาเงินทุนหมุนเวียน การตั้งกรรมการที่ปรึกษา ตลอดจนการกำหนดแนวทางอื่น ๆ

5.3 ปัญหาการดำเนินการจัดการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการบริหารและการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในด้านธุรกิจและการศึกษา ได้แก่ การเริ่มเปิดบริการแก่สมาชิกเกี่ยวกับการซื้อขาย การเงินและบัญชี การสั่งซื้อสินค้าและการควบคุมสินค้า การบริการ การจัดการด้านอาคารสถานที่ การจัดการด้านบุคลากร การให้ความรู้แก่สมาชิกและเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์กิจการ การรักษาผลประโยชน์ของสมาชิก การควบคุมและเอาใจใส่ของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ การให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติประกอบการเรียนในหลักสูตร เป็นต้น

5.4 ปัญหาการติดตามและประเมินผล หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผลในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่

การวางแผนในการติดตามและประเมินผล การแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบในการติดตามและ
ประเมินผล วิธีการในการประเมิน การสร้างเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล การรายงานผล
การนำผลไปใช้ รวมทั้งการให้ความสนใจและร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และองค์ประกอบอื่น ๆ เพื่อ
การปรับปรุง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์

วิธีการสหกรณ์ได้เริ่มใช้ในประเทศอังกฤษเป็นประเทศแรก เมื่อประมาณ พ.ศ. 2363 หรือประมาณร้อยกว่าปีมาแล้ว หลังจากนั้นวิธีการสหกรณ์ก็ได้เผยแพร่ไปทั่วโลก และได้รับการพัฒนาในหลักและวิธีการสหกรณ์ตลอดมา สำหรับประเทศไทยได้รับหลักและวิธีการสหกรณ์เข้ามาใช้ประมาณ พ.ศ. 2457 หรือประมาณ 73 ปีมาแล้ว แต่กิจการสหกรณ์ยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ที่นำเอาวิธีการสหกรณ์ไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เช่น ญี่ปุ่น หรือเกาหลี เป็นต้น

การที่กิจการสหกรณ์ไม่พัฒนาและแพร่หลายเท่าที่ควรนั้น นักวิชาการสหกรณ์ทั่วโลกส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เป็นเพราะสมาชิกสหกรณ์ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสหกรณ์และการที่จะสร้างสรรค์ให้สหกรณ์เจริญก้าวหน้าได้นั้น จำเป็นต้องให้การศึกษาแก่สมาชิก เพราะการศึกษาจะทำให้สมาชิกได้เข้าใจในหลักและวิธีดำเนินงานสหกรณ์ รับผิดชอบต่อหน้าที่และความรับผิดชอบ มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตนที่จะต้องเกี่ยวข้องกับสหกรณ์ และเกิดศรัทธาต่ออุดมการณ์สหกรณ์ในที่สุดด้วย ฉะนั้นประเทศไทยจึงมีการส่งเสริมและให้การศึกษาเกี่ยวกับการสหกรณ์ทุกวิถีทาง ทั้งในด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แพร่หลาย โดยหวังว่ากิจการสหกรณ์จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศให้ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 1)

ความหมายและคำจำกัดความ

คำว่า "สหกรณ์" มาจากคำสันสกฤต 2 คำ คือ "สห" แปลว่า "ร่วมกัน" และ "กรณ์" แปลว่า "การกระทำ" รวมสองคำนี้เข้าด้วยกัน แปลว่าการกระทำร่วมกันหรือการร่วมมือกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2522 : 2)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน 2525 : 783) ได้ให้ความหมายของสหกรณ์ไว้ว่า "งานร่วมมือกัน วิธีการอย่างหนึ่งที่บุคคลพอใจร่วมมือกันเพื่อบำรุงความเจริญในทางเศรษฐกิจโดยแบ่งกำไรเสมอกัน"

ชาร์ส (Schaars. 1973 : 7) ให้ความหมายสหกรณ์ คือองค์การธุรกิจแบบหนึ่งซึ่งมีบุคคลรวมกันเป็นกลุ่ม ลงทุนและเป็นเจ้าของร่วมกัน ยึดความเสมอภาคกับการแบ่งกำไร ควบคุมโดยสมาชิก ดำเนินการโดยสมาชิก ไม่แสวงหากำไร แต่เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของกลุ่มสมาชิกให้ดีขึ้น

จากความหมายข้างต้นพอสรุปได้ว่า สหกรณ์ หมายถึง องค์การธุรกิจแบบหนึ่งที่จัดตั้งและดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลที่มีความประสงค์อย่างเดียวกันที่จะขจัดปัญหาความเดือดร้อนทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมในหมู่สมาชิกหรือดำเนินธุรกิจร่วมกันด้วยความสมัครใจ ยึดหลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษา หลักการช่วยเหลือตัวเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นประการสำคัญ

อุดมการณ์สหกรณ์

อุดมการณ์สหกรณ์เป็นแนวคิดที่เชื่อว่าจะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมให้มีความอยู่ดีกินดี และมีสันติสุข การแก้ปัญหาคืออาศัยความร่วมมือ ซึ่งถือเป็นอุดมการณ์ที่สำคัญที่จะทำให้สหกรณ์บรรลุจุดหมาย อุดมการณ์ 6 ประการของการจัดตั้งสหกรณ์ได้แก่ หลักการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หลักการอำนวยประโยชน์และบริการแก่สมาชิก หลักการไม่แสวงหากำไร หลักการไม่กีดกันบุคคลภายนอก หลักการดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตย และหลักการส่งเสริมการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 2)

หลักสหกรณ์

การดำเนินงานสหกรณ์จะให้ประสบความสำเร็จต้องยึดหลักการเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ หลักการควบคุมตามหลักประชาธิปไตย และดำเนินงานเป็นอิสระ มีการจำกัดอัตราดอกเบี้ยที่ให้แก่ทุนเรือนหุ้น แบ่งกำไรตามส่วนธุรกิจ ส่งเสริมการศึกษาทางสหกรณ์ ร่วมมือระหว่างสหกรณ์ทุกระดับ เป็นต้น (กองส่งเสริมและเผยแพร่สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย 2528 : 3 - 5)

ประเภทของสหกรณ์

กฎกระทรวงเกษตรสหกรณ์ ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ได้กำหนดประเภทสหกรณ์ออกเป็น 6 ประเภท คือ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์ร้านค้า และสหกรณ์บริการ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2524 : 34 - 44)

๑๖๐๔๖๖

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมีความหมายครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสหกรณ์ ซึ่งได้จัดให้มีขึ้นในโรงเรียนทุกรูปแบบ กล่าวคือ อาจเป็นแบบสหกรณ์ที่สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ได้ (วรชัย โยวาบาวดี 2521 : 9)

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 69) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมสหกรณ์ว่า หมายถึงกิจกรรมตามประเภทต่าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์นิคม สหกรณ์บริการและสหกรณ์ออมทรัพย์ และในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาให้มุ่งถึงประโยชน์ทางการศึกษาเป็นสำคัญด้วย

สรุปได้ว่า กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนหมายถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ตามประเภทต่าง ๆ ของการสหกรณ์ อาจมีรูปแบบที่สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์หรือไม่สมบูรณ์ก็ได้ แต่ให้มุ่งเน้นถึงประโยชน์ทางการศึกษาเป็นสำคัญ

ความเป็นมาของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

การส่งเสริมกิจการสหกรณ์ในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เริ่มแรกจัดเป็นสหกรณ์ร้านค้าตามมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยต่าง ๆ สำหรับการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษานั้น มีปัญหาเกี่ยวกับอายุของนักเรียนที่จะเป็นสมาชิกซึ่งมีอายุไม่ถึง 20 ปีบริบูรณ์ จึงได้มีการจัดตั้งเป็นองค์การธุรกิจแบบสหกรณ์ขึ้น โดยดำเนินการตามหลักและวิธีการสหกรณ์ แต่ไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสหกรณ์ โดยนิยมใช้ชื่อว่า "สหการโรงเรียน" แทน (กองวิชาการ กรมส่งเสริมการเกษตร 2523 : 23 - 24)

แต่ในปัจจุบันการจัดสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นสิ่งที่ทำได้โดยอาศัยระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งในระเบียบดังกล่าวได้เรียกสหกรณ์ที่จัดขึ้นในโรงเรียนว่า "กิจกรรมสหกรณ์" โดยมีลักษณะเป็นสหกรณ์แบบสาธิต ไม่ต้องขอจดทะเบียน

เพียงแต่เมื่อดำเนินการจัดตั้งแล้วให้รายงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเท่านั้น ส่วนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์กำลังหาทางแก้ไขเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อสถานศึกษาให้ดำเนินการได้คล่องตัวยิ่งขึ้น (มุสตี ภูอินทร์ 2526 : 322) กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่ได้ดำเนินการมาในระยะแรก ๆ นั้น ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นในระดับมัธยมศึกษา แต่ก็มีโรงเรียนประถมศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ได้จัดกิจกรรมสหกรณ์มานานหลายปี ต่อมาก็เริ่มแพร่หลายในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วไป

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษานั้น หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับการสหกรณ์ไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 ในหน่วยการเรียนรู้เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์โดยมีเนื้อหาเป็นไปตามลำดับชั้นเฉพาะในหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้จัดตั้งสหกรณ์หรือสหกรณ์ในโรงเรียนด้วย แต่การดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษายังไม่แพร่หลายนัก เนื่องจากการขาดแนวทางและการสนับสนุนส่งเสริมการให้ความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาตินั้น ได้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ไปแล้วหลายแห่งทั่วประเทศ ในด้านนโยบายของหน่วยงานเจ้าสังกัดก็ได้สนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์ กล่าวคือ เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. 2524 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีหนังสือแจ้งไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อให้ส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยได้ส่งสำเนาระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 และแนวทางการดำเนินงานการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนประถมบางแคไป เพื่อให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดใช้เป็นแนวทางส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 เป็นต้นไป (มุสตี ภูอินทร์ 2526 : 322) โดยให้เป็นโครงการของจังหวัดแต่ละจังหวัด พิจารณาดำเนินการตามความพร้อมและความเหมาะสมแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมสหกรณ์กำลังได้รับการเผยแพร่ ออกไปอย่างกว้างขวางในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ

ต่อมาในปีการศึกษา 2527 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นมาเพื่อให้ครูผู้สอนได้ใช้เป็นแนวทางในการให้ความรู้ เรื่องการจัดกิจกรรมสหกรณ์แก่นักเรียน และใช้เป็นคู่มือในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล รวมทั้งได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา การดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ การจัดทำเอกสารบัญชี และการเงิน ของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน พร้อมทั้งได้จัดทำขั้นตอนและวิธีดำเนินการในการใช้คู่มือในระดับ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด อำเภอกิ่งอำเภอก และโรงเรียนโดยจัดส่งให้แต่ละ 1 เล่ม พร้อมภาพชุดการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอีก 1 ชุด จำนวน 8 ภาพ เพื่อให้เป็นคู่มือศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์โดยการเรียนด้วยตนเอง มีการอบรม และสัมมนาในแต่ละระดับอย่างจริงจัง และมีการวางแผนในการติดตามและประเมินผลโครงการ เป็นระยะด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : (1) - (3))

จากการที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เห็นความสำคัญและได้มีนโยบาย เน้นหนักในเรื่องการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนดังกล่าวจึงได้มีการจัดทำเป็นโครงการต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นมา และให้นำโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาศาสนา และศิลปวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการในหมวดแผนงาน การศึกษาเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นโครงการต่อเนื่องในส่วนที่เป็นแผนงานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2530 : 168) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาจักได้รับการสนับสนุนให้แพร่หลาย ในโอกาสต่อไปอย่างแน่นอน

นอกจากนี้ ในปี 2529 กรมวิชาการได้จัดทำคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสหกรณ์ ระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรเรื่อง สหกรณ์ในระดับชั้นต่าง ๆ อันจะมีส่วนในการจัดการศึกษาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะ เกี่ยวกับสหกรณ์มากขึ้นอีกด้วย

ความจำเป็นของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

การสหกรณ์จะมีผลในการพัฒนาประเทศได้ ย่อมต้องอาศัยสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจ มีศรัทธาต่ออุดมการณ์ของสหกรณ์และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ เนื่องจากโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระดับพื้นฐานแก่ประชาชนทุกคนตามกฎหมาย ประกอบกับการที่โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานย่อยของรัฐที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด คือ โรงเรียนกระจายไปทั่วถึงระดับหมู่บ้าน โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นแหล่งสำคัญที่จะเผยแพร่อุดมการณ์ของสหกรณ์แก่ประชาชนเพื่อให้ประชาชนสามารถที่จะร่วมแรง ร่วมกำลังความคิด และร่วมทุนกันเพื่อประโยชน์ของกลุ่มชนเดียวกัน ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ดังนั้นการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจึงมีผลดีทั้งในการให้ความรู้ความเข้าใจแก่นักเรียนประถมศึกษาและเผยแพร่แนวคิดของสหกรณ์ไปสู่ชุมชนด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2526 : 14)

ความสำคัญของการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

กิจกรรมสหกรณ์จะเจริญก้าวหน้าขึ้น ต้องให้การศึกษาก่อนสมาชิกเพื่อให้เข้าใจหลักและวิธีการดำเนินงาน รัฐบาล รัฐบาล รัฐหน้าที่ มีความสำคัญในสิทธิและหน้าที่ของตนที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับสหกรณ์และเกิดศรัทธาในอุดมการณ์ การให้การศึกษาก่อนนักเรียนต้องดำเนินการเหมือนกลุ่มประสบการณ์อื่นในหลักสูตร นั่นคือ การฝึกให้นักเรียนเรียนเป็นกลุ่มช่วยกันคิด ช่วยกันรับผิดชอบ และช่วยกันค้นคว้าอภิปราย แสดงความคิดเห็นซึ่งนักเรียนจะได้รับความรู้จากวิทยากรภายนอก และศึกษาเพิ่มเติมจากห้องสมุดเป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดให้มีการพัฒนาสหกรณ์ด้วยการให้การศึกษาระดับพื้นฐานกับเยาวชนในภาคบังคับ โดยสอนให้เยาวชนได้รู้เรื่องสหกรณ์เบื้องต้น และจัดให้มีการกิจกรรมสหกรณ์ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนได้ฝึกปฏิบัติจริง จากของจริง ซึ่งคาดว่าจะอีก 10 - 15 ปีข้างหน้ากิจกรรมสหกรณ์ของประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าสมดังเจตนาของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. ส่งเสริมความรู้และทักษะในการเรียนรู้ระบบสหกรณ์โดยวิธีปฏิบัติจริง
2. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยอาศัยวิธีการของสหกรณ์
3. ส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก โดยวิธีการจัดกิจกรรมสหกรณ์
4. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกิจกรรมสหกรณ์ของสถานศึกษาต่าง ๆ และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการสหกรณ์ในอันที่จะเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

1. นักเรียนประถมศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักสหกรณ์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวัน
2. นักเรียนประถมศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดสหกรณ์ในการปฏิบัติจริง จะช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการค้าขาย และธุรกิจให้แก่นักเรียน
3. นักเรียนประถมศึกษาได้พัฒนาลักษณะนิสัย โดยรู้จักพึ่งตนเอง ซื่อสัตย์และร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
4. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำไปใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่นในแผนงานกิจการนักเรียน ได้ดีขึ้น เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมการจัดอาหารกลางวัน
5. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นการเผยแพร่แนวคิดของสหกรณ์ไปสู่ชุมชน

หลักในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนจึงควรวางแผนโครงการเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจการสหกรณ์และสามารถนำแนวคิดของการสหกรณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ การจัดทำโครงการเกี่ยวกับสหกรณ์นั้นมียุทธศาสตร์ที่ควรพิจารณา ดังนี้ (มุสตี ญานินทร์ 2526 : 313 - 314)

1. การสำรวจความต้องการและทรัพยากรด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยการสำรวจว่าโรงเรียนมีความต้องการและความจำเป็นหรือไม่ เพียงใด ควรทำในลักษณะใด เช่น ถ้าจัดกิจกรรม

สหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน จะต้องสำรวจว่าเป็นความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนและนักเรียนหรือไม่ และจะต้องสำรวจแหล่งทรัพยากรของโรงเรียนว่า สามารถสนับสนุนโครงการที่จะจัดทำเพียงใด เช่น บุคลากร ทุนดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ หรือแหล่งทรัพยากรนอกโรงเรียนมีที่ใดบ้าง เหล่านี้ เป็นต้น

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน โดยจะต้องคำนึงถึงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและความเป็นไปได้ของโครงการ ด้านคุณภาพจะต้องเป็นที่ประโยชน์ที่นักเรียนจะพึงได้รับในด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติและการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันเป็นหลัก มิใช่คำนึงแต่ด้านรายได้ของโรงเรียนหรือประโยชน์ตอบแทนด้านวัตถุ

3. การกำหนดวิธีดำเนินการให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงความพร้อมและขีดความสามารถของโรงเรียน มีการวางแผนโดยกำหนดขอบข่าย ขั้นตอน ระยะเวลาการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

4. การจัดบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานในโครงการตามความสมัครใจและแบ่งความรับผิดชอบให้เหมาะสม ต้องมีการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานในโครงการโดยคำนึงถึงความสมัครใจเพื่อให้ได้ทำงานในโครงการที่มีความถนัดและความสนใจตามความเหมาะสมแห่งภารกิจและความรับผิดชอบงานด้วย

5. การติดตามและประเมินผลโครงการอย่างเป็นระบบ ประเมินผลโครงการเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการดำเนินงานและการปรับปรุงรูปแบบของโครงการ โรงเรียนจะต้องจัดให้มีการประเมินผลโครงการอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่ดูแลอย่างสม่ำเสมอและใกล้ชิด เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น และพอใจที่ผู้บริหารเห็นความสำคัญของโครงการ

รูปแบบของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

รูปแบบของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมีอยู่ 3 รูปแบบคือ (ฉลาด เสริมปัญญา 2526 : 21)

1. กิจกรรมสหกรณ์แบบครูเป็นผู้นำ ครูเป็นผู้ดำเนินการเองโดยทางโรงเรียนเป็นผู้แต่งตั้งนักเรียนเป็นสมาชิก การจัดในรูปแบบนี้มีส่วนดีที่กิจกรรมมั่นคงดี ความบกพร่องอาจมีน้อย แต่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อย การฝึกปฏิบัติมีน้อย และที่สำคัญคือ มิได้เป็นรูปแบบสหกรณ์ที่ถูกต้อง

2. กิจกรรมสหกรณ์แบบสมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ กิจกรรมสหกรณ์แบบนี้มีข้อดีนอกเหนือจากข้อ 1 คือ เป็นแบบอย่างของสหกรณ์ที่ถูกต้อง แท้จริงเป็นเพียงสมาชิกสมทบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมน้อย เท่าที่สามารถจะทำได้ก็อาจเป็นพนักงานขาย หรืออื่น ๆ ในลักษณะที่มีได้ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติและตัดสินใจด้วย

3. กิจกรรมสหกรณ์แบบยุวสหกรณ์ เป็นรูปแบบที่ดำเนินการเหมือนสหกรณ์ที่สมบูรณ์แบบแต่สมาชิกเป็นนักเรียน และนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเอง ครูเป็นเพียงที่ปรึกษาและช่วยเหลือ ครูอาจเป็นสมาชิกสมทบกิจกรรมสหกรณ์แบบนี้มุ่งฝึกให้นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ทุกประการในรูปแบบสหกรณ์ที่สมบูรณ์ แต่มีครูเป็นผู้เลี้ยงจึงมีข้อดีในแง่การฝึกฝนให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ดีต่อไป ตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่แท้จริง

โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

วรชัย เยาวภาณี (วรชัย เยาวภาณี 2521 : 13) ได้เสนอโครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ด้านคือ

1. กิจกรรมทางด้านธุรกิจ กิจกรรมด้านนี้ได้แก่ การซื้อ การขาย การบัญชีและการเงิน การควบคุมคลังสินค้า การควบคุมการผลิต การบริการต่าง ๆ เช่น อาหารกลางวัน การทำหน้าที่เป็นสื่อหรือตัวแทนการจำหน่ายสินค้าหรือผลิตผลทางหัตถกรรม การเกษตรของสมาชิก เป็นต้น สหกรณ์ควรจะได้ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อผลิตสินค้าตามที่สหกรณ์ต้องการ

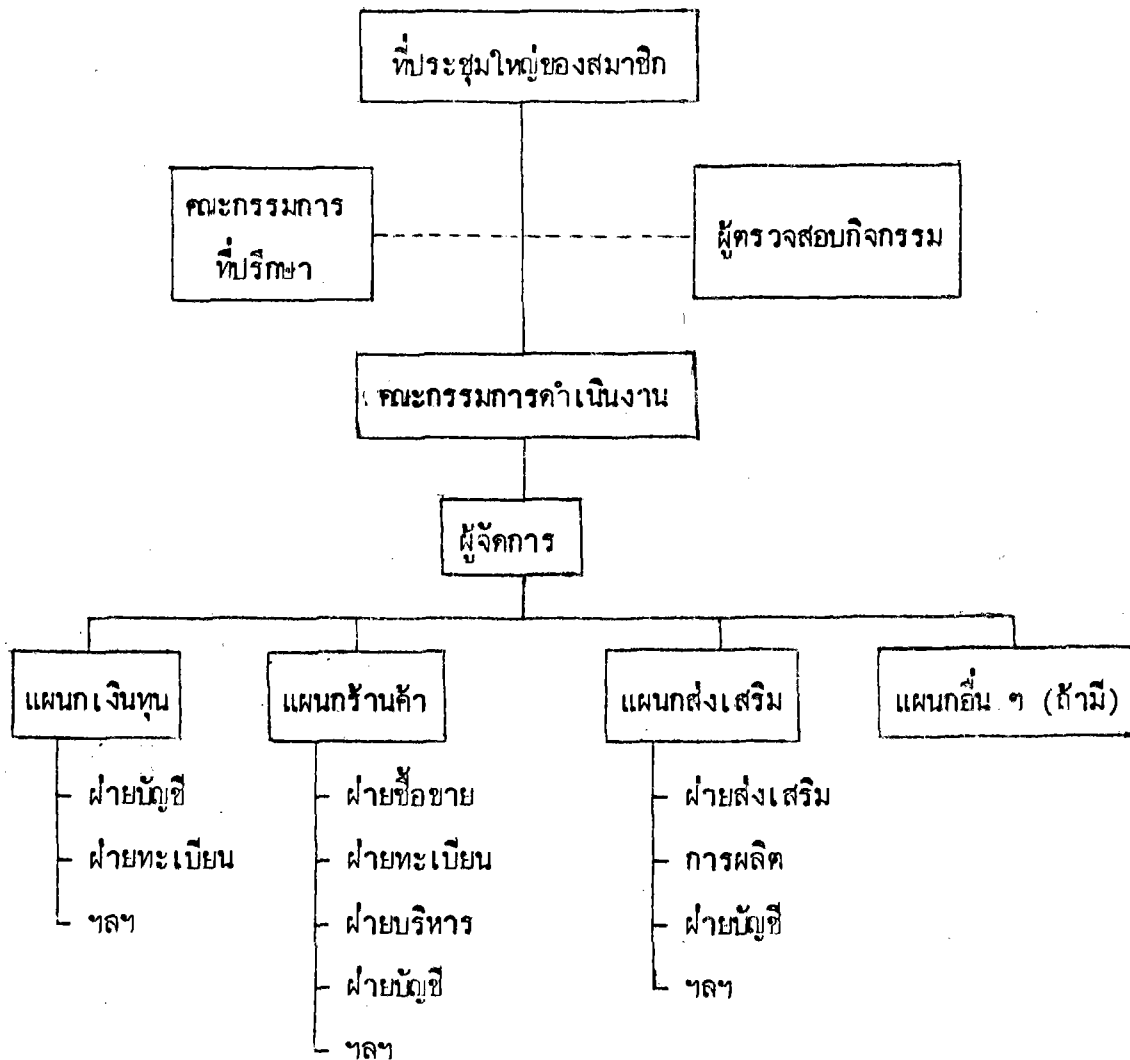
2. กิจกรรมทางการศึกษา ได้แก่

2.1 การเรียนการสอนในหลักสูตร เช่น การสอนวิชาสหกรณ์ การสอนวิชาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมสหกรณ์ โดยเน้นการฝึกอุปนิสัย การเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ดี โดยใช้สหกรณ์โรงเรียนเป็นหน่วยฝึกปฏิบัติหรือตัวอย่าง อุปนิสัยที่จำเป็นได้แก่ ความรู้และเจตคติที่ดีต่อสหกรณ์ การประหยัด ลักษณะผู้ประกอบการ การเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

2.2 กิจกรรมการศึกษานอกชั้นเรียน ควรจัดให้มีเพื่อส่งเสริมความรู้ทางสหกรณ์ เช่น การสอนวิชาชีพเป็นพิเศษ การทัศนศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์ การส่งนักเรียนไปฝึกงานที่สหกรณ์อื่น

2.3 กิจกรรมทางการเผยแพร่ ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้ทางสหกรณ์แก่ชุมชน การบริการชุมชน การออกข่าวสารการสหกรณ์ เป็นต้น

ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ 2530 : 2) ให้เสนอโครงสร้างการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
ที่สามารถทำให้นักเรียนบรรลุผลถึงหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์ คือ การส่งเสริมให้นักเรียนจัด
กิจกรรมในลักษณะครบวงจรมีดังนี้

ภาพประกอบ 1 โครงสร้างการบริหารกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

สมาชิกสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่อื่นในสถานศึกษาที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อของผู้เป็นสมาชิกของสหกรณ์ และได้ชำระค่าหุ้นตามข้อบังคับของสหกรณ์ ทั้งหมดมีหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารสหกรณ์ ดังนี้

1. เข้าร่วมประชุมกลุ่ม และประชุมใหญ่ด้วยตนเองทุกครั้ง
2. เลือกตั้งประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และกรรมการดำเนินการเพื่อให้ได้คนที่

มีความสามารถเข้าไปบริหารงาน

3. ลงทุน ค้ำหุ้นและฝากเงินเพื่อเพิ่มทุนให้แก่สหกรณ์
4. อุดหนุนหรือทำธุรกิจกับสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
5. ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์

เพื่อช่วยแก้ไขปรับปรุงสหกรณ์ให้ก้าวหน้า

6. แนะนำชี้แจงให้ผู้อื่นเข้าใจเกี่ยวกับงานสหกรณ์
7. ร่วมมือทุกทางเพื่อให้เกิดความเจริญแก่สหกรณ์
8. ยอมรับ ถือ ไซ หรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ รวมทั้งเสนอข้อคิดเห็น

และลงมติในที่ประชุมใหญ่

9. เข้าชื่อกันให้มีการเรียกประชุมใหญ่วิสามัญ เมื่อเห็นว่ามีเรื่องจำเป็น (ต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้า หรือไม่น้อยกว่า 50 คน หรือผู้แทนสมาชิกไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนผู้แทนสมาชิกทั้งหมด หรือไม่น้อยกว่า 25 คน เป็นต้น

คณะกรรมการดำเนินงาน

คือ นักเรียนได้รับเลือกจากที่ประชุมใหญ่ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่เกิน 25 คน โดยสมาชิกไว้วางใจให้ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์แทนตน มีหน้าที่ดังนี้

1. ดำเนินการในเรื่องรับสมาชิก และสมาชิกออกจากสหกรณ์
2. ควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์
3. กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์
4. ดำเนินการเรื่องการจ้างและเลิกจ้างพนักงานสหกรณ์

5. จัดให้มีการตรวจสอบหลักฐานทางบัญชีและการเงิน
6. พิจารณางบรายจ่ายของสหกรณ์ แล้วนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เพื่อขออนุมัติ
7. กำหนดระเบียบต่าง ๆ ของสหกรณ์
8. จัดทำงบดุลเพื่อให้ผู้ตรวจสอบบัญชีตรวจสอบ กับจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเสนอที่

ประชุมใหญ่ในคราวที่เสนองบดุล

9. พิจารณาเรื่องการฝาก หรือวงเงินเงินของสหกรณ์
10. วิเคราะห์และปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำของนายทะเบียนสหกรณ์ รองนายทะเบียนสหกรณ์ ผู้ตรวจการสหกรณ์ ผู้สอบบัญชี พนักงาน เจ้าหน้าที่ ซึ่งนายทะเบียนมอบหมาย หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์แนะนำ
11. ปกป้องรักษาหรือดำเนินคดีเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์

ผู้จัดการ

คือ นักเรียนที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการดำเนินการ จะต้องรับผิดชอบในการบริหารงาน ให้บรรลุเป้าหมาย จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการวางแผน การบริหารงานบุคคล การประสานงาน และการควบคุมงาน เป็นต้น มีหน้าที่ดังนี้

1. ศึกษาและเสนอแนะคณะกรรมการเกี่ยวกับการวางแผนนโยบาย ปฏิบัติตามนโยบายที่วางไว้
2. ปฏิบัติหน้าที่ในการให้บริการประจำวัน และรับผิดชอบเรื่องการเงินและการบัญชี
3. รักษาผลประโยชน์ของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
4. ส่งเสริมให้สมาชิกใช้บริการของสหกรณ์
5. จัดให้มีการสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์กับสหกรณ์ และกับบุคคลภายนอก
6. รายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
7. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานแผนกต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

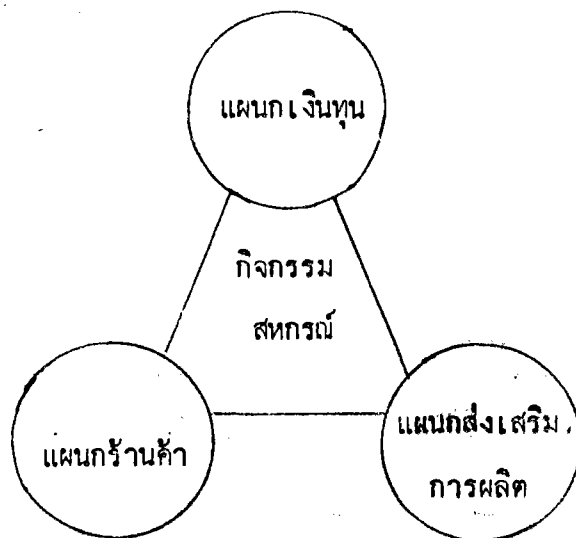
คือ หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้รับผิดชอบเรื่องการเงินของโรงเรียน และครูผู้สอนที่เกี่ยวข้อง มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและเสนอแนะแก่สมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ทุกแผนก

ผู้ตรวจสอบกิจการ

คือ ครูและนักเรียนจำนวนหนึ่ง (ครู 1 - 2 คน นักเรียน 1 - 2 คน) ที่ได้รับการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ให้ตรวจสอบกิจการทั้งปวงของกิจกรรมสหกรณ์ แล้วเสนอผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการในคราวประชุมประจำปี เดือน แล้วเสนอผลการตรวจสอบประจำปีต่อที่ประชุมใหญ่สามัญของสมาชิกสหกรณ์

แนวทางการปฏิบัติงานของแผนกต่าง ๆ

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น ต้องจัดให้สัมพันธ์กันทั้ง 3 แผนกคือ แผนกเงินทุน แผนกร้านค้า และแผนกส่งเสริมการผลิต ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 แสดงการปฏิบัติงานของแผนกต่าง ๆ

แผนกเงินทุน มีหน้าที่

1. จัดให้มีการออมทรัพย์
2. พิจารณาให้สินเชื่อแก่แผนกส่งเสริมการผลิต แผนกร้านค้า
3. ให้ความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลแก่สมาชิกสหกรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการจัดการ

การเงินและอื่น ๆ

แผนร้านค้า มีหน้าที่

1. จัดหาสินค้าตามที่สมาชิกต้องการมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก
2. รับซื้อผลผลิตของสมาชิกไปจำหน่าย
3. ให้ความรู้ ข่าวสาร และข้อมูลแก่สมาชิกสหกรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการซื้อขาย

บุคลากรค้า บุคลากรชำระเงิน หุนสำรอง การบัญชีและอื่น ๆ

แผนส่งเสริมการผลิต มีหน้าที่

1. ส่งเสริมให้สมาชิกทำการผลิตเพื่อหารายได้โดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริงจากกิจกรรมในกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (งานเลือก) เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเกษตร และงานประดิษฐ์ เป็นต้น

2. ให้ความรู้ ข่าวสารและข้อมูลแก่สมาชิกสหกรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูก การบำรุงดิน การเพิ่มผลผลิต และการถนอมอาหาร เป็นต้น

ลักษณะการดำเนินโครงการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

โครงการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา อาจจัดได้หลายลักษณะตามความต้องการและความเหมาะสมของโรงเรียน ผุสดี ภูอินทร์ (ผุสดี ภูอินทร์ 2526 : 315) ได้เสนอการดำเนินโครงการกิจกรรมสหกรณ์ 3 ลักษณะคือ การให้ความรู้แก่นักเรียนตามหลักสูตร การจัดกิจกรรมเผยแพร่แก่นักเรียนและชุมชนและการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

1. การให้ความรู้แก่นักเรียนตามหลักสูตร

1.1 หลักสูตร ในหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับสหกรณ์ไว้ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 โดยอยู่ในหน่วยที่ 5 เรื่องการทำมาหากิน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 อยู่ในหน่วยย่อยที่ 9 เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 อยู่ในหน่วยย่อยที่ 7 เรื่องการรวมกลุ่มและสหกรณ์ส่วนในแผนการสอนของกรมวิชาการ ได้จัดเนื้อหาเกี่ยวกับสหกรณ์ไว้ในแผนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป ดังแสดงในตารางรายละเอียดของเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
1. การรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหา พ้อคำคนกลาง 2. ลักษณะของการรวมกลุ่ม 3. ประโยชน์ของการ รวมกลุ่ม 4. ความหมายและประโยชน์ ของการสหกรณ์	1. ความจำเป็นของการ รวมกลุ่ม 2. หลักการสหกรณ์ 3. การจัดตั้งสหกรณ์ โรงเรียน	1. ความจำเป็นของการ รวมกลุ่ม 2. ประโยชน์ของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ 3. การจัดเตรียมกลุ่มสหกรณ์ (ขั้นตอนการจัดสหกรณ์) - การรวบรวมสมาชิก การรวมทุน สินค้า - การจัดตั้งเจ้าหน้าที่ดำเนินงาน - การกำหนดข้อตกลงในการ ซื้อขาย - การแบ่งผลกำไร จ่ายดอกเบี้ย

ครูผู้สอนจึงต้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับเนื้อหาเหล่านี้ให้เป็นไปตามจุดประสงค์
ของหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังและปูพื้นฐานด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์
ให้แก่เด็กนักเรียน เพื่อเตรียมการเป็นสมาชิกที่ดีของสหกรณ์ในอนาคต

1.2 การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักสูตร ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
เกี่ยวกับสหกรณ์ ครูประจำชั้น อาจวางแผนร่วมกันเป็นคณะในการจัดกิจกรรมที่เป็นเนื้อหาเดียวกัน
เพื่อให้กิจกรรมเป็นประโยชน์ต่อนักเรียนมากที่สุด เช่น ครูนำนักเรียนหลาย ๆ ห้องมาเรียนร่วมกัน
ฟังการบรรยาย อภิปราย ทูละคร หรือแบ่งให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

กิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับสหกรณ์ทำได้หลายแบบเช่น

1. แบ่งกลุ่มให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และจากผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น
สหกรณ์อำเภอ ผู้จัดการสหกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น
2. จัดอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์ในประเด็นต่าง ๆ

3. ให้นักเรียนทำกิจกรรมซื้อขายของร่วมกัน ให้เห็นประโยชน์ของการรวมกลุ่ม
4. จัดแสดงละครในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญของสหกรณ์และให้เห็นขั้นตอน

การดำเนินงานของสหกรณ์

5. วางแผนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน โดยสำรวจความต้องการจัดทำโครงการ
เชิญชวนครู และนักเรียนเป็นสมาชิก เป็นต้น

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
ประถมศึกษา ครูควรศึกษาแผนการสอนทักษะวิชาการหรือตามคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้พึงเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และพร้อมที่จะลงมือ
ปฏิบัติกิจกรรมสหกรณ์โดยเป็นสมาชิกหรือเป็นกรรมการดำเนินการก็ได้

2. การจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนและชุมชน

การจัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการสหกรณ์เป็นสิ่งที่ช่วยให้หลักการสหกรณ์แพร่หลาย
การสหกรณ์จะก้าวหน้าไปได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจหลักการสหกรณ์ และ
มีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานสหกรณ์ วิธีการเผยแพร่ความรู้เรื่องสหกรณ์นั้น อาจจัดกิจกรรมได้
ดังนี้

2.1 จัดวิทยากรบรรยายให้ความรู้ในเรื่องการสหกรณ์ การจัดตั้งสหกรณ์ และการ
ดำเนินงานสหกรณ์ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น สหกรณ์จังหวัด สหกรณ์อำเภอ ผู้จัดการ หรือกรรมการ
ของสหกรณ์แห่งใดแห่งหนึ่งมาบรรยายที่โรงเรียน และเชิญให้ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนมา
ฟังด้วย นอกจากนี้ อาจจัดในรูปการอภิปราย หรือการสนทนา สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสหกรณ์
ด้วยก็ได้

2.2 จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ โดยไปจัดที่แหล่งชุมชน เช่น ที่ว่าการอำเภอ
ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หรือที่โรงเรียน สิ่งที่น่าสนใจนิทรรศการอาจเป็นเอกสารที่ขอมมาจาก
หน่วยราชการ แผนภูมิ หุ่นจำลอง สมุดภาพ หรือนำเอาผลงานของกิจกรรมสหกรณ์ที่โรงเรียนไปแสดง
การจัดนิทรรศการเป็นวิธีการที่จะทำให้คนเกิดความสนใจในการสหกรณ์และต้องการศึกษาหาความรู้
เพิ่มเติมต่อไป

2.3 พานักเรียนไปทัศนศึกษา โดยเชิญชวนให้ผู้ปกครองไปร่วมด้วย เช่น ไปดูกิจการของร้านสหกรณ์ และไปดูสหกรณ์การเกษตรในท้องถิ่นอื่น หรือไปดูการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ในโรงเรียนอื่นที่จัดได้ดี การไปทัศนศึกษาจะทำให้ได้แนวคิดในการปฏิบัติงาน ได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกับหน่วยงานในท้องถิ่นอื่น และนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงงานที่ทำอยู่ต่อไป

2.4 จัดกิจกรรมเพื่อโฆษณาเชิญชวนให้คนเข้าใจและได้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น จัดคำขวัญเกี่ยวกับการสหกรณ์ในท้องถิ่นที่ซึ่งคนทั่วไปจะเห็นได้ง่าย จัดประกวดคำขวัญเกี่ยวกับการสหกรณ์ให้นักเรียนแต่งคำขวัญหรือคำขวัญประกวด จัดประกวดภาพเขียนหรือโปสเตอร์เชิญชวนให้ประชาชนในท้องถิ่นแต่งเพลงเกี่ยวกับการสหกรณ์ เป็นต้น

2.5 ติดต่อบริษัทพาณิชย์และภาพนิ่งจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จากกรมส่งเสริมสหกรณ์มาเผยแพร่ให้นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชน

2.6 จัดการแสดงละคร เช่น ให้นักเรียนแสดงเกี่ยวกับปัญหาของท้องถิ่น วิธีแก้ปัญห การจัดตั้งสหกรณ์ ขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นต้น

2.7 จัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด

จากวิธีการดังกล่าว ทำให้ครูมีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนและมีความเป็นกันเองกับคนในชุมชน จะช่วยให้ได้รู้ปัญหาของชุมชนนั้น ๆ ทำให้สามารถเสนอแนะวิธีแก้ไข โดยอาศัยการสหกรณ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าอีกด้วย

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

การจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้หลักการ และวิธีการของสหกรณ์ จากการปฏิบัติจริง ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการจัดให้มีขึ้น เพื่อเป็นหน่วยฝึกปฏิบัติจริงของนักเรียนนั้น มีขั้นตอนในการดำเนินการหลายแนวทาง จากการประมวลแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ในสถานศึกษาของกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา 2521 : 2 - 6) วรชัย เยาวภาณี (วรชัย เยาวภาณี 2521 : 10 - 11) ประภาพรณ เอี้ยวสุภชาติ และเดโช บุญยักดิ์ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2528 : 872 - 874) สามารถสรุปได้เป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการจัดตั้ง ขั้นตอนการการจัดตั้ง และขั้นตอนติดตามและประเมินผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการจัดตั้ง

เมื่อทางโรงเรียนมองเห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ก่อนที่จะดำเนินการจัดตั้งควรมีการเตรียมการดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษางานโดยผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะต้องศึกษาเกี่ยวกับระเบียบข้อปฏิบัติ หลักและวิธีการสหกรณ์ให้เข้าใจเป็นอย่างดี ควรตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งขึ้นมาประกอบด้วย ครู อาจารย์ในโรงเรียน หรือบุคลากรอื่นที่เห็นว่าจำเป็น เป็นคณะกรรมการโครงการกิจกรรมสหกรณ์ ทำหน้าที่วางแผนในการเตรียมการให้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

1.2 ผลักดันให้นักเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องได้เกิดความสนใจ เข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย และหลักการสหกรณ์ มีความต้องการให้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ขึ้น อาจกระทำโดยการจัดให้มีการบรรยาย การจัดนิทรรศการ การพาไปชมกิจกรรมสหกรณ์ของผู้อื่น การเผยแพร่ทางเอกสาร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการโฆษณาชักชวน เป็นต้น

1.3 ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ ได้แก่ การสำรวจข้อมูลและสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน เช่น

ก. บุคลากรที่จะดำเนินงาน อาจประกอบด้วยคณะครู ภารโรง ผู้ปกครอง กรรมการศึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับความต้องการหรือความคิดเห็นว่ามีอย่างไร

ข. ทุนหรืองบประมาณในการดำเนินงาน เช่น เงินงบประมาณ เงินที่มีผู้บริจาค เงินมูลนิธิต่าง ๆ เงินจากหน่วยงานที่มีใช้ของรัฐ โรงเรียนหาทุนเองหรือทุนจากการซื้อหุ้นของสมาชิกเหล่านี้ เป็นต้น

ค. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น ตู้ โต๊ะ สมุดบัญชีต่าง ๆ ฯลฯ

ง. สถานที่ที่จะจัดทำกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

จ. จำนวนนักเรียนที่จะเข้าเป็นสมาชิก

ฉ. ความร่วมมือของผู้ปกครอง

ช. อาชีพของชุมชนหรือผู้ปกครอง

ซ. แหล่งที่จะซื้อสินค้าต่าง ๆ เข้ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเหล่านี้ เป็นต้น

ซึ่งโรงเรียนจะต้องสำรวจ เพื่อเตรียมพร้อมในการดำเนินงาน

1.4 กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ามีวัตถุประสงค์
เช่นไร เพื่อเป็นแนวในการกำหนดรูปแบบกิจกรรม

1.5 กำหนดรูปแบบของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

1.6 กำหนดโครงสร้างของกิจกรรม

1.7 กำหนดโครงสร้างในการบริหาร

1.8 กำหนดวิธีการอื่น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นแนวในการปฏิบัติในชั้นการดำเนินงานต่อไป

1.9 มีการประชุมผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เพื่อแจ้งให้ทุกฝ่ายได้ทราบและที่สำคัญ
ที่สุด เพื่อทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ให้ช่วยกันสนับสนุน หรือปฏิบัติหน้าที่
ตามบทบาทของตน เพื่อให้โครงการกิจกรรมสหกรณ์ เป็นไปโดยราบรื่น พึงชี้แนะให้ตระหนักถึง
ความสำคัญของโครงการที่จะมีผลให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ โดยคำนึงถึงสภาพของโรงเรียนด้วยดังนี้

1. สถานที่ สถานที่จะทำกิจกรรมสหกรณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 เป็นศูนย์กลางที่สมาชิกจะซื้อหรือใช้บริการสะดวก หาง่าย

1.2 ปลอดภัย ในการเก็บรักษาสินค้า ปกติให้มีขัง ไม่มีหนู สุนัข แมลง ตลอดจน
ป้องกันการขโมย หรือถูกก่อกวนแกล้ง

1.3 สถานที่จำหน่ายหรือบริการสมาชิกควรตกแต่งให้สวยงาม เพื่อจูงใจใน
การใช้บริการ

2. อุปกรณ์เครื่องใช้

2.1 ตู้เก็บสินค้าควรแข็งแรง และตู้โชว์ควรจัดของให้เรียบร้อย สวยงาม
จูงใจ ผู้ใช้บริการ

2.2 โต๊ะทำงานควรมีไว้เพื่อทำบัญชี และเคาน์เตอร์ควรตกแต่งให้สวยงามและ
ใช้ประโยชน์ได้ดี

2.3 ตู้เก็บเอกสารต่าง ๆ ควรจะติดกุญแจให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันเอกสารสูญหาย

3. การโฆษณา จูงใจ ใช้บริการ และวิธีการดำเนินการต่าง ๆ ของสหกรณ์

4. การกำหนดตัวบุคคล ที่จะมาทำงานในสหกรณ์ในแต่ละวันควรกำหนดให้ชัดเจน

5. การกำหนดเวลาบริการ ควรกำหนดในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลาพักกลางวันและ
ตอนเย็น

6. การทำบัญชี เป็นหัวใจของการสหกรณ์ จะต้องรอบคอบให้เป็นปัจจุบันและถูกต้อง การปิดเปิดบัญชีของเจ้าหน้าที่แต่ละครั้ง มีการลงชื่ออย่างถูกต้อง

7. การซื้อสินค้าต้องลงบัญชีให้ถูกต้อง การตรวจสอบคุณภาพของสินค้าต้องทำอย่างรอบคอบเป็นมาตรฐาน

8. การงบดุล ต้องทำปีละ 1 ครั้ง ก่อนการประชุมใหญ่ทุกปี
(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 41)

2. ขั้นตอนการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

การดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนขั้นนี้ถือเป็นขั้นที่สำคัญ เพราะเป็นขั้นที่ตัดสินใจ ลงมือดำเนินการ ซึ่งจะต้องดำเนินการไปตามแผนที่วางไว้ ในขั้นนี้ถ้าโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมแล้วก็สามารถดำเนินการได้ทันที ตามขั้นตอนดังนี้

2.1 จัดประชุมผู้แทนชั้นเรียนโดยมีคณะกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ที่โรงเรียนตั้งขึ้นเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำชี้แจงเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ ผลที่จะได้รับและอื่น ๆ ให้เข้าใจพร้อมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการริเริ่มขึ้น ซึ่งควรให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เป็นคณะผู้นำ เพราะได้เรียนรู้เรื่องสหกรณ์มามาก เป็นเด็กโตและมีประสบการณ์ที่จะได้เป็นผู้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับงานสหกรณ์ด้วย

2.2 คณะกรรมการริเริ่มประชุมวางแผนงานในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ โดยแจ้งวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของสหกรณ์และการจัดหาสมาชิก อาจใช้วิธีการจัดป้ายโฆษณา หรือออกไปโฆษณาประชาสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว

2.3 คณะกรรมการริเริ่มดำเนินการร่างระเบียบ ข้อบังคับ กิจกรรมสหกรณ์ โดยมีคณะกรรมการกิจกรรมสหกรณ์เป็นที่ปรึกษาและให้แนวทางตามที่ได้พิจารณา ไว้แล้วในขั้นเตรียมการ ซึ่งต้องเป็นไปโดยไม่ขัดต่อระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ

2.4 เปิดรับสมาชิกทั่วไป และเรียกหุ้น

2.5 ประกาศจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ต่อผู้บริหารโรงเรียนในระยะเริ่มก่อตั้ง และควรมีการรายงานผลทุกภาคเรียน

2.6 นัดประชุมใหญ่

2.7 ประชุมใหญ่สมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อ

- ก. พิจารณาร่างข้อบังคับของคณะกรรมการริเริ่มเพื่อประกาศเป็นข้อบังคับของกิจกรรมสหกรณ์ต่อไป
- ข. เลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ โดยการเลือกตั้งทั่วไป คณะกรรมการควรประกอบด้วยคณะกรรมการอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 คน และอย่างมากที่สุดไม่เกิน 25 คน

2.8 ให้คณะกรรมการดำเนินการที่ได้รับเลือกตั้ง เลือกในระหว่างกันเองขึ้นเป็นประธาน 1 คน รองประธาน 1 คน หรือหลายคน เลขานุการ 1 คน เหรัญญิก 1 คน นายทะเบียน และผู้ช่วยนายทะเบียนตำแหน่งละ 1 คน นอกนั้นเป็นกรรมการ

2.9 คณะกรรมการดำเนินการพิจารณาเลือกผู้จัดการ เจ้าหน้าที่ดำเนินการและกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งพิจารณาคัดเลือกจากสมาชิกกักันผู้จัดการจะเลือกจากคณะกรรมการดำเนินการก็ได้

การเลือกคณะกรรมการดำเนินการ ควรเลือกจากสมาชิกที่เป็นนักเรียน คณะครูอาจารย์ ควรเป็นกรรมการที่ปรึกษาควบคุมดูแล

2.10 ตั้งกรรมการที่ปรึกษา และผู้ตรวจสอบกิจการ

3. ขึ้นดำเนินการจัดการ

เป็นขั้นที่คณะกรรมการดำเนินการได้คัดเลือก ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ เพื่อดำเนินการ และมีการจัดแบ่งหน้าที่ และมอบหมายงานให้รับผิดชอบ โดยยึดระเบียบข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนเป็นหลัก และมีการจัดดำเนินการบริหาร ทั้งด้านธุรกิจสหกรณ์ และทางด้านการศึกษาควบคู่กันไป

ในการดำเนินการด้านจัดการนั้นมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติดังนี้

1. มีการมอบหมายหน้าที่ให้แก่ผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่าย
2. ผู้รับผิดชอบแต่ละฝ่ายดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น จัดหาวัสดุอุปกรณ์ ตามที่เตรียมการ จัดหาสินค้า กำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินการ เป็นต้น

3. เมื่อครบทุกอย่างพร้อมก็เปิดบริการตามจุดมุ่งหมายของกิจกรรมสหกรณ์ทั้งด้านธุรกิจและการศึกษาต่อไป

การดำเนินการด้านธุรกิจสหกรณ์ได้แก่ การจัดบริการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์นั้น ๆ การซื้อ ขาย การเงินและบัญชี การควบคุมสินค้า การบริการต่าง ๆ เป็นต้น กิจกรรมด้านธุรกิจนี้จำเป็นที่ครูอาจารย์ที่เป็นกรรมการที่ปรึกษา จะต้องให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่เหล่านั้น ในด้านการจัดการ เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถและทักษะ อาจพาไปเยี่ยมชมกิจกรรมสหกรณ์อื่นเพิ่มเติม หรือเชิญวิทยากรมาบรรยาย เหล่านี้เป็นต้น ซึ่งจุดอ่อนของสหกรณ์ทั่วไปคือ การวางระบบการจัดการ และบริการต่าง ๆ แก่สมาชิก กิจกรรมสหกรณ์เป็นหน่วยงานทางธุรกิจ จำเป็นจะต้องศึกษาภาวะการตลาด และมีการพัฒนาเทคนิควิธีการดำเนินงานเชิงพาณิชย์อยู่เสมอด้วย

กิจกรรมด้านการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้เอื้ออำนวยหรือสอดคล้องกับการเรียนการสอนในหลักสูตร การฝึกนิสัยสหกรณ์ของนักเรียน เช่น การประหยัด ซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การส่งเสริมความรู้ด้านสหกรณ์แก่สมาชิกและชุมชน เป็นต้น

การดำเนินการในระยะเริ่มแรกครูอาจเป็นผู้คอยแนะนำ และฝึกสอนเด็กให้สามารถในการจัดการสหกรณ์ด้วยตนเอง โดยครูต้องตระหนักในจุดมุ่งหมายสูงสุดของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้นคือ ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับเด็กในด้านการศึกษาเกี่ยวกับสหกรณ์เป็นสำคัญ

การดำเนินงานของกิจกรรมสหกรณ์ จะบรรลุผลเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่ดี เริ่มตั้งแต่การวางระบบรูปแบบ และโครงสร้างของกิจกรรมสหกรณ์ การจัดการด้านสินค้า การดำเนินการด้านบัญชีและการเงิน การจัดการด้านบริการ การจัดการด้านบุคลากรดำเนินการ การจัดการด้านอาคารสถานที่ การจัดการด้านผลประโยชน์ของสมาชิก และอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งฝ่ายจัดการจะต้องศึกษาและเข้าใจในสิ่งเหล่านี้ด้วย

การวางระบบรูปแบบและโครงสร้างการดำเนินงาน จำเป็นต้องระบุให้ชัดเพื่อชี้ให้เห็นถึงระบบสายการดำเนินงานให้ประสานสอดคล้องกันทุกฝ่าย ซึ่งส่วนมากจะระบุในข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์นั้น ๆ อยู่แล้ว

✓ **การดำเนินการด้านสินค้า :** สินค้าถือเป็นหัวใจของการประกอบธุรกิจสหกรณ์ เป็นตัวกำหนดรายได้ผ่านกระบวนการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งฝ่ายจัดการจะต้องให้ความสนใจและระมัดระวังในการหาสินค้าเข้าร้าน ขวลิต สละ (ขวลิต สละ 2526 : 3) ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดหาสินค้าเข้าร้านควรกำหนดชนิดประเภท และแบ่งกลุ่มสินค้า โดยพิจารณาสินค้าที่ขายคล่องตรงตามความต้องการของสมาชิกคุณภาพดีเหมาะกับกำลังซื้อของผู้รับบริการ และเป็นไปตามนโยบายของทางโรงเรียน การจัดการควบคุมสินค้าต้องมีการจัดระบบควบคุมดูแลสินค้า การจัดเก็บ ตรวจสอบ ตรวจรับสินค้า จะต้องดำเนินการโดยรัดกุมด้วย

การดำเนินการด้านบัญชีและการเงิน : การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีจุดประสงค์ที่เน้นให้นักเรียนรู้ระบบสหกรณ์โดยวิธีปฏิบัติจริง และสอดคล้องตามแผนการสอนเรื่องสหกรณ์ การดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารการเงินจำเป็นต้องบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้ทราบฐานะทางการเงินของกิจกรรมสหกรณ์ ตลอดจนสามารถแสดงผลงานให้สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องทราบ การบัญชีถือเป็นหัวใจของสหกรณ์จะต้องทำด้วยความรอบคอบเป็นปัจจุบัน การปิดบัญชีของเจ้าหน้าที่แต่ละครั้งมีการลงชื่ออย่างถูกต้องด้วย แต่เนื่องจากกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนเป็นกิจกรรมสหกรณ์ขนาดเล็ก และนักเรียนต้องเป็นผู้ปฏิบัติในการดำเนินงาน การจัดทำบัญชีจึงต้องใช้หลักการบัญชีที่ง่าย ๆ รัดกุมและคล่องตัวในการปฏิบัติ เอกสารและบัญชีที่ใช้ในกิจกรรมสหกรณ์ เช่น เอกสารเกี่ยวกับสมาชิก เอกสารเกี่ยวกับการเงิน บัญชีการเงิน บัญชีสินค้า เป็นต้น ในการลงบัญชีควรมีคำชี้แจงให้ชัดเจน มีการตรวจสอบและรายงานเป็นระยะด้วย

การดำเนินการด้านการบริการ : การบริการที่ดีเป็นนโยบายและเป้าหมายของการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์อย่างสำคัญ ต้องบริการลูกค้าด้วยความซื่อสัตย์ ราคายุติธรรม มีไมตรีจิตพนักงานต้องสุภาพอ่อนน้อม จัดสินค้าให้เป็นที่น่าพอใจ เข้าใจจิตวิทยาการขายส่งเสริมการขายทุกรูปแบบ โดยการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวราคาสินค้า และภาวะตลาดให้สมาชิกทราบ การบริการนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในอันที่จะนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จหรือล้มเหลวได้

การดำเนินการด้านบุคลากรดำเนินการ : การดำเนินการสหกรณ์ประกอบด้วยกลุ่มบุคคล 3 ฝ่ายคือ กลุ่มสมาชิกซึ่งเป็นผู้ใช้และเป็นเจ้าของเป็นผู้เลือกคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อให้

ทำหน้าที่แทนในการจัดการ กลุ่มคณะกรรมการดำเนินการ ทำหน้าที่บริหารกิจการสหกรณ์และจัดจ้าง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมมาดำเนินงาน กลุ่มผู้จัดการและพนักงานจะดำเนินการและ รับผิดชอบการจัดการทั้งหมดตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ กลุ่มที่สำคัญในการวางแผน จัดองค์กร การอำนวยการ การประสานงาน การควบคุมให้ดำเนินไปตามแผนมีเพียง 2 กลุ่มเท่านั้น คือกลุ่มคณะกรรมการดำเนินงาน และกลุ่มผู้จัดการและพนักงาน ส่วนสมาชิกมีหน้าที่ให้การสนับสนุน และร่วมกันออกทุนกิจการในฐานะที่เป็นเจ้าของผู้หนึ่งเท่านั้น (กรมการฝึกหัดครู 2528 : 202 - 203) จึงเห็นได้ว่าการจัดดำเนินการด้านบุคลากรดำเนินการเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัวจักร ในการดำเนินงาน จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการ ปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ให้ดีที่สุดด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต รวดเร็ว ถูกต้อง โดยยึดหลักปรัชญาของสหกรณ์ คือทุกคนต่างปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ระเบียบข้อบังคับ และนโยบาย ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันด้วยความสามัคคีอันดีต่อกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2527 : 112 - 113)

ระบบการบริหารงานของฝ่ายจัดการภายในร้านกิจการสหกรณ์ที่ควรจัดให้มี 9 ประการ (กรมส่งเสริมสหกรณ์ 2527 : 125) คือ 1) ผู้จัดการ ดูแลกิจการ และควบคุมพนักงานทุกฝ่าย 2) สมุห์บัญชี ดูแลงานด้านบัญชีของร้าน 3) เจ้าหน้าที่ควบคุมสินค้า ตรวจสอบและเบิกสินค้าส่งแผนก ต่าง ๆ 4) เจ้าหน้าที่ธุรการ จัดรวบรวมเอกสารสำคัญของร้านและรับสมาชิกใหม่ 5) หัวหน้า แผนกฝ่ายสินค้า รับผิดชอบสต็อกสินค้าและการจำหน่าย 6) เจ้าหน้าที่ฝ่ายบรรจุหีบห่อส่งลูกค้า 7) เจ้าหน้าที่เก็บเงิน 8) เจ้าหน้าที่ฝ่ายขายประจำแผนก 9) เจ้าหน้าที่ดูแลความสะอาดระบบ งานทั้ง 9 ประการนี้ ฝ่ายจัดการต้องรายงานความเคลื่อนไหวต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เป็นประจำทุกเดือน โดยรายงานในเรื่องการจำหน่ายสินค้าประจำเดือนยอดสมาชิกเข้า - ออก ประจำเดือน ยอดเงิน กิจการและสภาพการปฏิบัติงานของพนักงานประจำเดือน

สำหรับกิจการสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น โรงเรียนสามารถที่จะประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสม โดยเน้นกระบวนการดำเนินงานที่จะให้บรรลุเป้าหมายเป็นสำคัญ

การดำเนินการด้านอาคารสถานที่ : มีส่วนสำคัญต่อร้านกิจการสหกรณ์ จึงต้องเลือกทำเล ให้เหมาะสม ในพื้นที่ที่มีการติดต่อได้สะดวก อยู่จุดศูนย์กลาง บริเวณกว้างขวางสวยงาม มีการบริหาร พื้นที่ให้เกิดประโยชน์ สะดวกและสนใจในการรับบริการจากลูกค้า โดยการวางผังร้านให้ลูกค้ามองเห็น สินค้าได้ชัดเจน จัดสินค้าเป็นหมวดหมู่ตกแต่งร้านค้าให้น่าสนใจ เหล่านี้เป็นต้น

การดำเนินการด้านผลประโยชน์ สมาชิก : สหกรณ์เป็นหน่วยธุรกิจตั้งขึ้นโดยสมาชิก เพื่อสมาชิก เมื่อสมาชิกเป็นเจ้าของและเป็นผู้ให้บริการจึงมีสิทธิต่าง ๆ ในร้านสหกรณ์ เช่น ซื้อสินค้า และรับบริการ นำผลผลิตของตนมาฝากขาย เข้าร่วมประชุมใหญ่ และแถลงข้อคิดเห็นของตนต่อที่ประชุม มีสิทธิในการเลือกตั้งหรือได้รับเลือกตั้งเป็นกรรมการ มีสิทธิได้รับเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน เป็นต้น ซึ่งผลประโยชน์ดังกล่าวพึงบรรลุไว้ในข้อบังคับสหกรณ์ เพื่อถือปฏิบัติ ฉะนั้นสหกรณ์จึงต้องทำหน้าที่ในการจัดการดูแลซึ่งสิทธิและประโยชน์ของสมาชิกโดยเคร่งครัด

จากรายละเอียดที่กล่าวมาทั้งหมดย่อมแสดงให้เห็นว่า การดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ถือเป็นลักษณะขององค์การทางธุรกิจอย่างหนึ่ง ซึ่งโรงเรียนพึงให้การศึกษา ให้ความรู้ ความสำเร็จ แก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งกิจกรรมด้านการศึกษาและการจัดการด้านธุรกิจด้วย กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน จึงจะประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งควรให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ภายใต้การควบคุมดูแลของครูที่ปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงอันจะก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีต่อกิจการสหกรณ์ ซึ่งจะสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน และในอนาคตได้

4. ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลโครงการ

การติดตามและประเมินผลโครงการ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปรับปรุง การดำเนินงาน และการปรับปรุงรูปแบบของโครงการในอนาคต เพื่อจะได้ทราบว่าการทำงานให้ผลเพียงใด มีความสอดคล้องหรือบรรลุเป้าหมายหรือไม่ และมีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขในส่วนใด การประเมินผลโครงการกิจกรรมสหกรณ์ ควรมีแนวในการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 30)

ก. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการประเมิน ควรมีการมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบในการประเมิน ตั้งแต่เริ่มจัดทำโครงการ ผู้ประเมินควรประกอบด้วย

1. ผู้บริหารโรงเรียน
2. คณะผู้ดำเนินงานโครงการ
3. คณะผู้ประเมินซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ

ข. วิธีการที่ใช้ในการประเมิน กำหนดให้มีการประเมินหลาย ๆ วิธีและใช้

เครื่องมือหลายลักษณะ เช่น

1. ส่งแบบสอบถามความเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง
2. ทดสอบคุณลักษณะของนักเรียนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. ใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ หรือศึกษาสถิติต่าง ๆ

ค. ประเด็นที่ควรประเมิน

1. ประเมินทรัพยากรต่าง ๆ ในโครงการ เช่น เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

สินค้า สมาชิก หุ่น เอกสาร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ฯลฯ

2. ประเมินกระบวนการดำเนินงาน เช่น การดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนด การร่วมมือและการร่วมกิจกรรมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ปัญหาในการติดต่อประสานงาน บรรยากาศในการทำงาน ความรับผิดชอบในหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ การบริการการประชาสัมพันธ์และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความเข้าใจในโครงการแก่บุคลากรในโรงเรียน และชุมชน เป็นต้น

3. ประเมินผลการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์การดำเนินงานเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ ซึ่งจะต้องประเมินผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่น นักเรียน และชุมชนในเรื่องต่อไปนี้

ด้านผู้บริหารโรงเรียน เช่น การวางแผนการดำเนินงาน การมอบหมายงาน การประสานงาน การให้คำปรึกษาหรือให้ความช่วยเหลือสนับสนุน การนิเทศ ควบคุม กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการเป็นระยะและสม่ำเสมอ เป็นต้น

ด้านครู เช่น การวางแผนร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน ความรู้ ความเข้าใจ เรื่องกิจกรรมสหกรณ์ การจัดการเรียนการสอน และการให้คำปรึกษา เป็นต้น

ด้านนักเรียน ผลสำเร็จของโครงการโดยจุดมุ่งหมายหลักจะเน้นที่นักเรียนเป็นลำดับแรก มิใช่อยู่ที่ผลกำไรของร้านสหกรณ์อย่างเดียว แต่อยู่ที่ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ เช่น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ เจตคติที่ดีของนักเรียนเกี่ยวกับสหกรณ์ นิสัยสหกรณ์ของนักเรียน นักเรียนได้ร่วมปฏิบัติทั่วถึงหรือไม่เพียงใด มีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีการนำความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือไม่เพียงใด

ด้านชุมชน พิจารณาประเมินจากความสนใจของชุมชน ที่มีต่อกิจกรรม สหกรณ์ของโรงเรียน การมีส่วนร่วมและการใช้บริการ ประโยชน์หรือผลดีของกิจกรรมสหกรณ์ที่มี ต่อชุมชน เป็นต้น

ง. ระยะเวลาในการประเมิน ควรทำการประเมินเป็นระยะ ๆ ทุกชั้นตอน สม่ำเสมอ เช่น ทุก 1 เดือน ภาคเรียน ทุกสิ้นปีการศึกษา หรือเมื่อสิ้นสุดกิจกรรมหนึ่ง ๆ ของ กิจกรรมสหกรณ์ เพื่อจะนำข้อมูลมาปรับปรุง แก้ไข ตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรม สหกรณ์ต่อไป

จ. การรายงานผล เมื่อได้ทำการติดตามและประเมินผลแล้ว ควรทำรายงานผล เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เกี่ยวกับข้อมูลสถิติ ความคืบหน้า ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของ กิจกรรมโครงการ ได้แก่

1. กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินงานรายงานผลต่อผู้บริหารโรงเรียน ทุกภาคเรียน

2. รายงานผลให้สมาชิกทราบเมื่อมีกิจกรรม หรือผ่านพ้นระยะเวลาหนึ่ง เช่น งบที่แสดงฐานะทางการเงินของสหกรณ์ งบกำไรขาดทุนระยะหนึ่ง ๆ ผลการสำรวจความต้องการ ของสมาชิกด้านการบริการ ด้านสินค้า เป็นต้น

3. คณะกรรมการดำเนินงานรายงานงบดุล และผลการดำเนินงานประจำปี ต่อที่ประชุมใหญ่ ผู้ถือหุ้นตามข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์

4. เมื่อสิ้นปีการศึกษา หรือหลังจากมีการประชุมใหญ่สมาชิกประจำปี ให้ผู้บริหาร สถานศึกษารายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ และงบดุล ต่อผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด หรือผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานครทราบทุกปี เป็นต้น

กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

การจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการกันอย่างต่อเนื่อง อยู่ในปัจจุบัน โดยนอกจากมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวนักเรียนในเรื่องของการประกอบอาชีพ การพาณิชย์ และมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพ ทักษะและความรู้ของนักเรียนแล้วจุดมุ่งหมายที่สำคัญอีกอย่าง

ก็คือ การสอนอุดมการณ์สหกรณ์ 6 ประการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนด้วย (ทวิบูลย์ หอมเย็น 2530 : 93 - 94) ซึ่งได้แก่การช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่สมาชิก การไม่แสวงหากำไร การไม่กีดกันบุคคลภายนอก การดำเนินงานตามหลักประชาธิปไตยและการส่งเสริมการศึกษา

กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นกิจกรรมสหกรณ์ประเภทที่โรงเรียนประถมศึกษาานิยมจัดกันมากกว่ากิจกรรมประเภทอื่น ๆ ในการจัดโครงการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้านั้น โรงเรียนควรปฏิบัติตามข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำไว้เป็นแนวทางตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 (ผุสดี ภูอินทร์ 2526 : 331 - 336)

ในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนนั้น มีวิธีการขั้นตอนคล้ายกับหลักการจัดตั้งสหกรณ์ทั่วไปในโรงเรียนดังได้กล่าวแล้ว แต่มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติม ดังนี้

1. โรงเรียนต้องชี้ให้ผู้เกี่ยวข้องเห็นประโยชน์ของกิจกรรมสหกรณ์เสียก่อน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

2. ชี้แจงจุดมุ่งหมายทั่วไป กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า การจัดสหกรณ์ร้านค้า โดยทั่วไปมีความมุ่งหมายเพื่อให้บริการในด้านการจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกในราคา ยุติธรรม เพื่อมิให้ผู้บริโภคหรือสมาชิกร้านสหกรณ์ถูกเอารัดเอาเปรียบในการซื้อสิ่งของจากร้านสหกรณ์ โดยทั่วไป ร้านสหกรณ์จะตั้งได้ต้องอยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของสมาชิก โดยดำเนินการตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน นอกจากมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้เข้าใจระบบสหกรณ์ด้วยการปฏิบัติจริงแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนและผู้ปกครองประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อของใช้ที่จำเป็น โดยซื้อจากกิจกรรมสหกรณ์ในราคายุติธรรม รวมทั้งยังจะได้รับเงินเฉลี่ยคืนอีกด้วย

3. ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากกิจกรรมดังกล่าว เช่น นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการค้าขายจากประสบการณ์ตรงโดยเข้าช่วยเหลือกิจกรรม หรือร่วมดำเนินการ รู้วิธีการสั่งซื้อสินค้า รู้จักเปรียบเทียบราคา วิธีการตรวจสอบสินค้า การขายสินค้า เขียนใบเสร็จ การแลกเปลี่ยนเงิน การทอนเงิน การทำบัญชีอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

สิ่งที่สำคัญที่สุดที่โรงเรียนคาดหวังจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า คือ ให้นักเรียนได้เข้าใจหลักการและการดำเนินการสหกรณ์จากการปฏิบัติจริง ได้เข้าใจหลักการทำงานร่วมกันตามกระบวนการประชาธิปไตย เป็นไปตามหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายเอาไว้

4. วิธีการที่จะให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียน และผู้ปกครองมีความเข้าใจและเต็มใจร่วมกิจกรรมมีหลายวิธี เช่น จัดกิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมการซื้อขายสินค้า การแสดงละคร การจัดนิทรรศการการออกจดหมายข่าว เชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาสามารถทำได้หลายลักษณะตามความพร้อมของโรงเรียน เช่น

โรงเรียนขนาดเล็ก อาจใช้สถานที่ในมุมใดมุมหนึ่งของห้องพักครู ห้องครูใหญ่หรือระเบียงอาคารเรียนเป็นที่ขายสินค้า

โรงเรียนขนาดกลาง อาจใช้เนื้อที่ครึ่งห้อง และใช้ทำกิจกรรมอื่นด้วยในเวลาเดียวกัน

โรงเรียนขนาดใหญ่ ที่มีห้องเหลือใช้ห้อง ๆ หนึ่งจัดกิจกรรมสหกรณ์ขายสินค้าทั้งประเภทเครื่องเขียนและของใช้ประจำวัน ที่นักเรียนซื้อกลับบ้านได้ ครูและนักเรียนช่วยกันขายหรืออาจจ้างเจ้าหน้าที่ประจำ เช่น คนในท้องถิ่นมาช่วยงาน อาจจ้างเพียงครึ่งวันก็ได้เหล่านี้เป็นต้น

ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีทั้งปัญหาที่คล้ายคลึงกับปัญหาสหกรณ์ทั่วไป และปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะในระดับโรงเรียน สำหรับในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์แก่นักเรียนตามหลักสูตรคงจะไม่มีปัญหามากนัก สำหรับปัญหาที่พบเป็นประจำสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ผุสดี ภูอินทร์ (ผุสดี ภูอินทร์ 2526 :

248 - 350) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียน

1.1 ครูและผู้เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสหกรณ์ยังไม่เข้าใจหลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง เนื่องจากไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดตั้งสหกรณ์และการดำเนินงานสหกรณ์มาก่อน

1.2 การจัดตั้งสหกรณ์ในโรงเรียนมักทำตามที่ได้รับนโยบายมาจากหน่วยงานต้นสังกัด โดยมีได้คำนึงถึงความต้องการและความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร อาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

1.3 ขาดการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน นักเรียนและประชาชนในชุมชนตื่นตัว และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการ

1.4 นักเรียนเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกิจกรรมน้อยมาก ทำให้สหกรณ์มีทุนในการทำนายน้อย

2. ปัญหาในการดำเนินงาน

2.1 ในการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เมื่อกิจการขยายใหญ่ขึ้น ผู้ดำเนินการมักจะมุ่งผลกำไร เป็นตัวเงินมากกว่าด้านการจัดกิจกรรมเป็นตัวอย่าง เพื่อให้นักเรียนเข้าใจหลักสหกรณ์และรู้จักรวมกลุ่มกันทำงานหรือฝึกทักษะทางด้านธุรกิจสหกรณ์ ทำให้วัตถุประสงค์โครงการเบี่ยงเบน

2.2 การปฏิบัติการด้านบัญชีและการเงินค่อนข้างยุ่งยาก มีบัญชีหลายเล่ม เจ้าหน้าที่ต้องเสียเวลามากในการทำบัญชี

2.3 แหล่งรับซื้อสินค้ามาจำหน่ายอยู่ห่างไกล หรือหาร้านที่ขายของถูกได้ลำบาก

2.4 สถานที่คับแคบ มักขาดที่เก็บของวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เช่น โต๊ะ ชั้นวางของ เป็นต้น

2.5 กิจกรรมสหกรณ์บางแห่งซื้อสินค้ามาจำหน่ายไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิก ทำให้ทุนจม ขาดเงินหมุนเวียน นอกจากนั้นบางแห่งผู้ปกครองไม่กล้าให้นักเรียนซื้อของเองในร้านสหกรณ์ เพราะเห็นว่าเป็นเด็ก และผู้ปกครองมักซื้อสินค้าที่ใช้ประจำวันจากร้านค้าภายนอก

2.6 นักเรียนไม่ค่อยสนใจในการบอกหมายเลขสมาชิกเมื่อซื้อสินค้า ซึ่งอาจลืมหรือไม่เข้าใจว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนอย่างไร

2.7 กิจกรรมสหกรณ์ประเภทร้านค้าในบางโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนหรือกรรมการของกิจกรรมสหกรณ์มิได้ดูแลใกล้ชิด อาจมีปัญหาด้านการนำสินค้าที่ไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนมาขาย เช่น ขนมที่ไม่ถูกหลักอนามัย หรือสินค้าฟุ่มเฟือย

2.8 การที่กิจการสหกรณ์ขยายใหญ่โต การดำเนินงานต่าง ๆ ครูเลยเป็นผู้ดำเนินการเอง มีกลัปล่อยให้นักเรียนเป็นคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งทำให้นักเรียนไม่ได้ร่วมกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะในการปฏิบัติเท่าที่ควร โดยจุดมุ่งหมายที่แท้จริงแล้วควรให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการส่วนครูเป็นผู้ควบคุมหรือเป็นที่ปรึกษา

3. ปัญหาในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3.1 นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์น้อยมาก การดำเนินงานส่วนใหญ่มักขึ้นอยู่กับคณะครู ซึ่งเป็นการรวมการ ทำให้ให้นักเรียนและผู้ปกครองไม่เห็นประโยชน์เท่าที่ควร

3.2 ครูในโรงเรียนบางแห่งที่เป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ในกิจกรรมสหกรณ์หรือเป็นที่ปรึกษาต้องทำงานเต็มเวลา รวมทั้งมีงานในหน้าที่อื่น เช่น อยู่เวรขายอาหาร สอนซ่อมเสริม และจัดกิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังคงมาช่วยงานกิจกรรมสหกรณ์อีก เช่น ต้องไปซื้อสินค้าในวันหยุดกับนักเรียน ต้องทำบัญชี ควบคุมดูแลการขายของ เป็นต้น เป็นภาระแก่ครูมาก ครูส่วนใหญ่จึงไม่สมัครใจเป็นกรรมการ เจ้าหน้าที่หรือรับผิดชอบโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ยอมทำงานเกี่ยวข้องกับการเงิน เพราะกลัวถูกเพ่งเล็งกล่าวหาไปในทางทุจริต

3.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดวินัยและขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน บางคนมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต

3.4 ในโรงเรียนบางแห่ง ผู้บริหารโรงเรียนขาดการให้ความสนใจกิจกรรมสหกรณ์เท่าที่ควร ซึ่งทำให้ครูปฏิบัติงานขาดขวัญ กำลังใจในการทำงานและทำให้กิจกรรมไม่เจริญก้าวหน้า เป็นต้น

นอกจากนี้ อาจมีปัญห่อื่น ๆ อีกหลายด้าน ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและปัญหาเฉพาะของแต่ละโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

กิจกรรมสหกรณ์เป็นวิธีการที่มุ่งผลเชิงระบบ หรือผลโดยส่วนรวม การดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์จึงจำเป็นต้องมีการปลูกฝังให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ อุดมการณ์และวิธีการของ

สหกรณ์ การดำเนินการในระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ควรดำเนินการเพราะถือหลักที่ว่า ไม่อ่อนด้อย ไม่แก้ตัวยาก ในการดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้ (มุสตี ภูอินทร์ 2526 : 350 - 352)

1. ควรจัดอบรมให้ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสหกรณ์ และวิธีการดำเนินงานสหกรณ์โดยใช้วิธีหลาย ๆ ลักษณะ
2. ให้โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงร่วมมือกันมากขึ้น เช่น แลกเปลี่ยนสินค้า จัดให้สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงาน ประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินงาน
3. ก่อนที่จะจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ควรมีการปูพื้นฐานของแนวคิดในเรื่องสหกรณ์ให้เข้าใจตรงกันกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจและศรัทธาในอุดมการณ์สหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
4. ในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจะต้องคำนึงถึงความพร้อมต่าง ๆ ของโรงเรียน ควรจัดทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น อาจเริ่มจากการขายสินค้าที่จำเป็นสำหรับนักเรียน จัดในระดับห้องเรียนหรือโรงเรียน เพื่อให้เห็นแนวทางหรือเห็นคุณค่าแล้วค่อยขยายกิจการ
5. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ริเริ่มชักชวนให้คณะครูในโรงเรียนสนใจจัดกิจกรรมสหกรณ์เพื่อประโยชน์ต่อนักเรียนโรงเรียนและชุมชน ถึงแม้ผู้บริหารคนใดจะไม่ได้เป็นประธานหรือคณะกรรมการของกิจกรรมสหกรณ์ ก็ต้องให้ความสนใจสนับสนุน ให้กำลังใจ คณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจและมีประสิทธิภาพ ควรมีการนิเทศงานหาวิธีการใหม่ ๆ มาเสนอแนะคณะกรรมการ เพื่อให้ปรับปรุงงานอยู่เสมอ ทั้งคอยดูแลควบคุมมิให้กิจการมุ่งแสวงหากำไรเกินควรหรือดำเนินผิดพลาดประสงค์ แต่ต้องมุ่งให้กิจกรรมสหกรณ์เป็นหน่วยปฏิบัติงานจริงของนักเรียนให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจและลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ตามที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์
6. ควรจัดให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินการสหกรณ์ให้มากขึ้น โดยการเชิญชวนซื้อสินค้า ให้สมาชิกหรือมีส่วนในการดำเนินงาน เช่น การขายของ เขียนใบเสร็จลงบัญชีต่าง ๆ โดยอาจให้ผลตอบแทนบ้างตามสมควร เหล่านี้เป็นต้น

7. ครูที่ทำหน้าที่หลักต่าง ๆ ในกิจกรรมสหกรณ์ เช่น เป็นที่ปรึกษาหรือร่วมเป็นกรรมการดำเนินงาน เป็นเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ อาจมีภาระมากกว่ากรรมการอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาอบหมายงานให้เหมาะสม

8. ควรมีการนำผลผลิตจากกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนและชุมชนมาขายในร้านสหกรณ์ของโรงเรียน

9. ควรมีคณะกรรมการตรวจสอบกิจการสหกรณ์ เพื่อตรวจสอบความเรียบร้อยของการดำเนินงานต่าง ๆ ของกรรมการหรือเจ้าหน้าที่

10. ควรจำลองกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้มีรูปแบบเหมือนอย่างสหกรณ์ทั่วไป โดยให้เด็กมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กนักเรียนและชุมชน สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนพึงพิจารณาจัดให้เหมาะสมตามสภาพ โดยยึดหลักการและวิธีการสหกรณ์ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยากเกินไป สามารถทำได้ถ้าครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีความตั้งใจจริงในการที่จะเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์ให้แพร่หลายเป็นไปตามนโยบายและเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลต่อไป

การจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนในต่างประเทศ

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในต่างประเทศนี้ ได้จัดขึ้นอย่างแพร่หลาย เช่น ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เบลเยียม โปแลนด์ ยูโกสลาเวีย ฮังการี และทรินิแดด เป็นต้น และเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจึงควรที่จะทราบถึงวิธีดำเนินงานของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของประเทศโปแลนด์ และประเทศทรินิแดด (กองการมัธยมศึกษา อ้างอิงมาจาก ฉลาด เสริมปัญญา 2526 : 30 - 31)

สหกรณ์ในโรงเรียนในประเทศโปแลนด์

ครั้งแรกจัดขึ้นในโรงเรียนฝึกหัดครูใน พ.ศ. 2443 ต่อมาได้จัดตั้งขึ้นทั่วไปในโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและชนบททั่วประเทศ

จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียนในประเทศไทยนี้ คือ การเตรียมเด็กและเยาวชนในการร่วมมือทางเศรษฐกิจและความเข้าใจร่วมกันตลอดจนทำให้เขาซึ่งกับความอบอุ่นในการได้รับความเมตตาจากกันและกัน ในฐานะมนุษยชาติ สมาชิกของสหกรณ์ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 12 ปี สมาชิกจะเลือกสภาที่ปรึกษาเพื่อควบคุมแนะนำการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ สภานี้ประกอบด้วยสมาชิก 9 - 15 คน ขึ้นอยู่กับข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์ 1 ใน 3 ของสภาจะหมดอายุ ในทุก ๆ 6 เดือน และจะมีสมาชิกถูกแต่งตั้งเข้าไปทำงานแทนเพื่อให้สมาชิกทุกคนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมแนะนำการจัดการสหกรณ์ และจะมีการพบกันเดือนละครั้ง ในการประชุมครั้งแรก สภาจะเลือกประธาน เลขานุการ คณะกรรมการดำเนินการ และคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีทุนของสหกรณ์ได้จากค่าธรรมเนียมแรกเข้า เงินค่าหุ้นและเงินบริจาค สหกรณ์สะสมเงินสำรองโดยกันเงินกำไรส่วนหนึ่งเป็นเปอร์เซ็นต์ที่แน่นอน และสะสมเงินบริจาคที่ได้รับจากสมาคมสหกรณ์ของผู้ใหญ่ คณะกรรมการผู้ปกครอง และผู้มีจิตศรัทธาอื่น ๆ เงินสำรองนี้จะนำมาแบ่งปันไม่ได้ สมาชิกสหกรณ์มีการแสดงน้ำใจเข้าร่วมงานด้านสังคม เช่นการให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้า และคนชรา และรับงานอาสาสมัครเพื่อบูรณะพัฒนาท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้สหกรณ์โรงเรียนของโปแลนด์ยังได้รับความช่วยเหลือจากสมาคมสหกรณ์ของผู้ใหญ่ในท้องถิ่น และคณะกรรมการกลางสหกรณ์ ซึ่งทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และรับข้อปรึกษากับสภาสหกรณ์สูงสุดแห่งโปแลนด์ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยผู้แทนจากองค์กรและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาสหกรณ์โรงเรียน ผู้แทนดังกล่าวมีผู้แทนจากกระทรวงศึกษาธิการ สหภาพครูโปแลนด์ สหภาพสหกรณ์กลาง และองค์กรเยาวชนต่าง ๆ คณะกรรมการกลางจะประสานกับคณะกรรมการสหกรณ์โรงเรียน ส่วนภูมิภาค และยังทำหน้าที่ในการจัดประชุมสัมมนาและอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบในสหกรณ์โรงเรียนด้วย

สหกรณ์โรงเรียนในประเทศไทยนี้แตกต่าง

ได้มีการวางโครงการแม่บทใน พ.ศ. 2498 ในการหาเส้นทางที่จะตั้งสหกรณ์โรงเรียน โดยมีโรงเรียนต่าง ๆ ทั้งในเมือง ชานเมืองและชนบททางไกลร่วมโครงการในระยะแรก 34 แห่ง ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2505 ซึ่งเป็นปีที่ทรินิตีได้รับเอกราชจากอังกฤษ โรงเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวนครึ่งหนึ่งของประเทศมีการจัดตั้งสหกรณ์โรงเรียนของตน ในปัจจุบันนี้โรงเรียนชั้นประถมศึกษาเกือบทุกโรงเรียนได้จัดตั้งสหกรณ์โรงเรียนขึ้น

สหกรณ์แต่ละแห่งจำเป็นต้องแต่งตั้งครูผู้นำ ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ของสหกรณ์ในระยะแรกตั้ง ในขณะที่เดียวกันจะต้องฝึกสอนเด็กนักเรียนในการจัดการสหกรณ์ด้วยตนเอง นักเรียนทุกคนที่ต้องการจะเป็นสมาชิก ต้องยื่นใบสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์ ใบสมัครต้องมีการลงนามอนุญาตของผู้ปกครองด้วย ผู้สมัครต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าจำนวนเล็กน้อยและต้องถือหุ้นในสหกรณ์ด้วย รัฐช่วยเหลือสหกรณ์โรงเรียนโดยจัดหาสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ให้โดยไม่คิดมูลค่า เช่น สมุดบัญชีประเภทต่าง ๆ ทะเบียนต่าง ๆ ที่กล่าว ต่อมาเด็กนักเรียนจะต้องเรียนรู้และฝึกทำงานนี้ ข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ปีละ 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาฐานะทางการเงินของสหกรณ์และเลือกตั้งกรรมการจัดการ สหกรณ์ในโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นประเภทออมทรัพย์ แต่มีบางสหกรณ์ที่มีร้านค้าของตัวเอง ซึ่งเด็กนักเรียนสามารถซื้อหาของใช้ที่จำเป็นได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาโดยตรงมีน้อย ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

ฉลาก เสรวิมปัญญา (ฉลาก เสรวิมปัญญา 2526 : 81 - 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้และทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความรู้และทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 220 คน จากโรงเรียนขนาดใหญ่ 30 คน โรงเรียนขนาดกลาง 60 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 130 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามไปถามกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความรู้ในเรื่องสหกรณ์อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีส่วนมากมีความรู้ในเรื่อง การจัดตั้งและดำเนินธุรกิจสหกรณ์ รองลงมาคือประเภทของสหกรณ์ แต่ยังขาดความรู้ในเรื่องหลักการสหกรณ์ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก โครงสร้างของสหกรณ์ และความหมายและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ตามลำดับ

ในด้านขนาดของโรงเรียนพบว่า ขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อความรู้เรื่องสหกรณ์ของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับระดับการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้เรื่องสหกรณ์แตกต่างกัน

ในการเปรียบเทียบทัศนคติพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนแทบทุกด้าน คือ ด้านประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมสหกรณ์มากที่สุด รองลงมา คือ ความนิยมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ความเหมาะสมที่จะจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์และความพร้อมที่จะปฏิบัติตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนไม่สัมพันธ์กัน และพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนไม่สัมพันธ์กันด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัด ควรจะให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน โดยการจัดการศึกษาอบรมแก่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเพื่อเป็นการปูพื้นฐานในการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ต่อไป การที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์แสดงให้เห็นแนวโน้มที่จะมีส่วนช่วยพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ให้สำเร็จได้ ในด้านความพร้อมที่จะปฏิบัติตามน้อย เนื่องจากกวดขันบุคลากรและเงินทุนในการดำเนินการ ผู้บริหารการศึกษาควรส่งเสริมโดยให้มีบุคลากรทางสหกรณ์ที่จะให้คำแนะนำปรึกษาแก่โรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ ส่วนการจัดหาเงินทุนดำเนินการนั้น สามารถระดมทุนจาก ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่สนใจโดยการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และเห็นความสำคัญของโครงการและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่า ผู้บริหารการศึกษาระดับจังหวัดควรจัดร่างระเบียบข้อบังคับตลอดจนแนวทางปฏิบัติในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้เหมาะสมกับโรงเรียนประถมศึกษาด้วย

วินัย วงศ์ทองดี. (วินัย วงศ์ทองดี 2525 : 58 - 69) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ศึกษาปัญหาในการจัดและดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ และเพื่อเสนอแนะโครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสหกรณ์และผู้ดำเนินการสหกรณ์ รวมทั้งสิ้น 532 คน สุ่มแบบเจาะจง เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมุ่งเพื่อส่งเสริมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสหกรณ์แก่สังคมและเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียน การเข้าเป็นสมาชิกโดยความสมัครใจ ผู้ดำเนินการ เป็นครูและนักเรียนที่ได้รับ

เลือกตั้งเป็นคณะกรรมการ ทุ่ดำเนินการได้จากการจำหน่ายหุ้นให้กับสมาชิก มีการประชุมใหญ่และประชุมคณะกรรมการดำเนินการปีละครั้ง มีการจัดสรรรายได้ตามหุ้น ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า มีปัญหาด้านการเงิน ด้านดำเนินการ ด้านระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ ความซื่อสัตย์ของสมาชิก สมาชิกไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์ และปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งของสหกรณ์และร้านค้ารอบ ๆ บริเวณโรงเรียน และนอกจากนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนไม่ควรจัดเพื่อหารายได้เข้าโรงเรียน แต่ควรเน้นการฝึกฝนให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลักสหกรณ์ สามารถรวมกลุ่มกันด้วยวิธีสหกรณ์ได้ ควรให้เด็กนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ คุรควรเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือ ในระยะแรก ๆ ของการจัดตั้ง ควรมีการประชุมบ่อย ๆ และก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ควรมีการให้ความรู้เรื่องสหกรณ์แก่ทุกฝ่าย พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง และชุมชนได้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้ทั่วถึงด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา วชิราวัลย์ จักรทอง (วชิราวัลย์ จักรทอง 2522 : 134 - 141) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาในการจัดตั้งและดำเนินการสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดตั้งและดำเนินการสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเป็นกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้ดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าขึ้นในโรงเรียนแล้วอย่างน้อย 1 ปี จำนวน 284 คน กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามขนาดของโรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่าปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าเป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหารากฐาน คือ กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนขาดความต้องการพื้นฐานร่วมกันของสมาชิก สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องมีศรัทธาน้อยและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าไม่มากพอ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ บุคลากรขาดความชำนาญในการดำเนินงานและไม่มีทุนพอที่จะดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ถ้าสามารถขจัดปัญหารากฐานดังกล่าวได้แล้ว ปัญหาด้านการจัดการจะลดลงและการดำเนินงานกิจการสหกรณ์ร้านค้าจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สามารถ จันทรสุรีย์ (สามารถ จันทรสุรีย์ 2524 : 78 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของครูในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมปรับปรุงการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในเขตการศึกษา 1 จำนวน 225 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale) ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาอยู่ในระดับที่ต่ำแปร เพศ อายุ อายุราชการ สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนตัวแปรการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมสหกรณ์มีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาแตกต่างกัน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านการส่งเสริมทักษะความรู้ด้านสหกรณ์แก่ครูที่เป็นเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ส่วนปัญหาที่พบน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดสรรเงินกำไรเพื่อสมาชิกและชุมชน

นวลฉวี แสงชัย (นวลฉวี แสงชัย 2526 : 49 - 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนารีนุกูล (มัธยมศึกษา) จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่เป็นสมาชิกและมีระดับการศึกษาต่างกันจะมีความรู้และทัศนคติต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกัน โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์มากกว่านักเรียนที่ไม่เป็นสมาชิก ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การที่จะส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นยุวสหกรณ์ที่ดีนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีวิธีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน นอกจากนั้นควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อศึกษางานและจะได้มีความรู้ความเข้าใจใน ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ได้ถูกต้อง เมื่อนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องย่อมจะนำมาซึ่งการมีทัศนคติที่ดีตามมา รวมทั้งการให้การสนับสนุนร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์ได้มากขึ้นด้วย

จากผลการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พอสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดตั้งและการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นผลมาจากสมาชิกขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการของสหกรณ์ กิจกรรมสหกรณ์ขาดความต้องการพื้นฐานร่วมกันของสมาชิก

สมาชิกมีความศรัทธาและให้ความร่วมมือน้อย บุคลากรขาดความชำนาญในการดำเนินงาน และไม่มีทุนพอที่จะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ตามผลการวิจัยที่ วชิราวัลย์ จักรทอง ได้ทำการวิจัย ส่วนสามารถ จันทรสุริย์ วิจัยพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาอยู่ในระดับดี ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านการขาดการส่งเสริมทักษะและความรู้ด้านสหกรณ์ของครูที่เป็นเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และผลการวิจัยของ นวลฉวี แสงชัย พบว่า นักเรียนหญิงมีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์ โรงเรียนมากกว่านักเรียนชาย ผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์จะมีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์มากกว่าผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิก นักเรียนที่เป็นสมาชิกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้และทัศนคติต่อร้านค้ากิจกรรมสหกรณ์แตกต่างกันด้วย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2530 จำนวนทั้งสิ้น 10,628 จากโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ในโรงเรียน จำนวน 921 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2530 จำนวนทั้งสิ้น 388 คน จากโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน จำนวน 97 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) ตามวิธีการต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากจำนวนครูในโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 10,628 คน จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน (Yamane. 1976 : 851) แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 4 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน 2 คน จากโรงเรียนจำนวน 97 โรงเรียน จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 388 คน

2. การเลือกครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ทำการเลือกอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนร้อยละ 50 ของจำนวนอำเภอทั้งหมดในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีทั้งหมด 23 อำเภอ ได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 12 อำเภอ โดยการสุ่มอย่างง่าย ใน 12 อำเภอนี้มีโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน จำนวน 279 โรงเรียน

3. เลือกโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 โรงเรียน โดยเลือกมาจากร้อยละ 34.77 ของจำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่สุ่มได้ในข้อ 2 โดยการสุ่มอย่างง่าย

4. ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างประกอบผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนละ 1 คน จากโรงเรียนที่สุ่มได้ ส่วนครูผู้รับบริการนั้น เลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่สุ่มได้โรงเรียนละ 2 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย รายละเอียดปรากฏดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

อำเภอ	ประชากร โรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			รวม
			ผู้บริหาร โรงเรียน	ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ	ครูผู้รับบริการ	
เมือง	44	15	15	15	30	60
โชคชัย	16	5	5	5	10	20
ปากช่อง	17	6	6	6	12	24
สีคิ้ว	40	14	14	14	28	56
โนนไทย	39	14	14	14	28	56
บ้านเหลื่อม	11	4	4	4	8	16
หนองบุญมาก	10	3	3	3	6	12
โนนสูง	32	11	11	11	22	44
ปักธงชัย	20	7	7	7	14	28
สูงเนิน	8	3	3	3	6	12
กรบุรี	22	8	8	8	16	32
เสิงสาง	20	7	7	7	14	28
รวม	279	97	97	97	194	388

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 66 ข้อ ประกอบด้วย เรื่องที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการเตรียมการจัดตั้ง 9 ข้อ
2. ด้านการดำเนินการจัดตั้ง 14 ข้อ
3. ด้านการดำเนินการจัดการ 33 ข้อ
4. ด้านการติดตามและประเมินผล 10 ข้อ

เกณฑ์และความหมายของเกณฑ์

ความหมายของเกณฑ์ที่ใช้ในมาตราส่วนประมาณค่า

มากที่สุด หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นมากที่สุด

มาก หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นมาก

ปานกลาง หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นปานกลาง

น้อย หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย หรือไม่ได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนในแต่ละข้อ ประเมินจากแบบสอบถามโดยให้

น้ำหนักของปัญหาเป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 สำหรับคำตอบมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ

น้อยที่สุด ตามลำดับ จากนั้นจึงนำผลมาหาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ โดยนำมาเทียบกับเกณฑ์ที่ตัดแบ่ง

มาจากแนวคิดของ ชูศรี วงศ์วิริยะ (ชูศรี วงศ์วิริยะ 2527 : 85) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	มีปัญหามากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	มีปัญหามาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	มีปัญหามากปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	ถือว่ามีปัญหาน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	ถือว่ามีปัญหาน้อยมากหรือไม่มีเลย หรือไม่ได้จัดกิจกรรมนั้น ๆ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในแต่ละชั้นตอนว่าโรงเรียนประสบปัญหาและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการอภิปรายผลและทำให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนสัมภาษณ์บุคลากรที่รับผิดชอบโครงการตั้งแต่ระดับกรม จังหวัด อำเภอ และโรงเรียน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไขและพิจารณาความครอบคลุมความเหมาะสม แล้วนำแบบสอบถามนี้ไปขอรับคำแนะนำจากผู้มีประสบการณ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับด้านการบริหารและการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาตรวจสอบแบบสอบถาม มีดังนี้

นายสมปอง ภูวรางกูร	ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ นิสิตปริญญาเอกสาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มศว ประสานมิตร
นายพรหมา ภางาม	ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
รต. ดี ไชยวรรณ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
นางสัมฤทธิ์ ธนาบุรณ	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา

นายไพโรจน์ รุจิรวัจช์	ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ ในโรงเรียนประถมศึกษา)
นายบุญมี ลิ้ม	หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอพิมาย สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา (ประธานคณะกรรมการดำเนินงาน สหกรณ์ออมทรัพย์ครูนครราชสีมา)
นายอุดมศักดิ์ พิบูลย์รุ่งเรือง	ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
นายจรูญ วัชรวงศ์ทองดี	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนสุริยาอุทัย สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพิมาย นครราชสีมา (ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น ด้านการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ของสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา และของเขตการศึกษา 11 ปี 2529)

ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ เป็นผู้พิจารณาแบบสอบถามด้านความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face validity) รวมทั้งพิจารณาด้านความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด และต้องแก้ไขอย่างไร

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากครูและผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยรวบรวมไว้ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ แล้วผู้วิจัยไปรับคืนด้วยตนเอง

แบบสอบถามที่ส่งไปจำนวนทั้งสิ้น 388 ฉบับ ได้รับคืน 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.71

ดังตาราง

ตาราง 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่าง แยกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประเภทของผู้ตอบแบบสอบถาม	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารโรงเรียน	97	96	98.96
2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ	97	96	98.96
3. ครูผู้รับบริการ	194	191	98.45
รวม	388	383	98.71
ร้อยละ	100	98.71	-

การจัดกระทำข้อมูล

- นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม
- คัดเลือกเอาเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ แยกออกเป็น 3 กลุ่ม ตามตัวแปรที่ศึกษา
- ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- นำคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้
- นำปัญหาหรือข้อ เสนอแนะเพิ่มเติมจากแบบสอบถามปลายเปิดมาเรียงลำดับความถี่

การวิเคราะห์ข้อมูล

- หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน วิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
- หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามตอนต้นที่ 2 เพื่อทราบการกระจายของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. วิเคราะห์และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า
ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ $F - test$
เพื่อหาค่าความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง

4. หาความถี่ของปัญหาและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามปลายเปิดในตอนที่ 3

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 คะแนนเฉลี่ย โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังณา สายยศ 2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตร (ล้วน สายยศ และอังณา สายยศ
2528 : 64)

$$S = \frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม
ใช้ F - test แบบ One - Way Analysis of Variance ใช้สูตร (ชูศรี วงศ์วิริยะ
2527 : 249)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน F - ratio

MS_b แทน Mean Square between - groups

MS_w แทน Mean Square within - groups

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียวแล้ว ถ้าพบที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Newman Keuls Method
(วิเชียร เกตุสิงห์ 2526 : 86 - 87)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อตกลงเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ออกเป็นตอน ๆ ตามลำดับ
ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
ตามตัวแปรที่ศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและ
ครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

ตอนที่ 3 ประมวลปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
จากแบบสอบถามปลายเปิด

2. เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างตามตัวแปรแต่ละตัว

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)

S.S. แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)

M.S. แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)

F แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายข้อ รามด้าน และรวมทุกด้าน
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ มีดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมการจัดตั้ง จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการ

ปัญหาในการเตรียมการจัดตั้ง	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การศึกษานโยบาย ระเบียบและ แนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัด กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	2.49	0.88	2.94	0.98	2.86	0.96	2.79	0.96
2. การวางแผนและการดำเนินงานของ คณะกรรมการโครงการในการเตรียม การจัดตั้ง	2.58	0.90	2.76	0.94	2.75	1.03	2.71	0.98
3. การทำความเข้าใจและให้ความรู้ เกี่ยวกับสหกรณ์แก่ครูและกรรมการ ศึกษา	2.52	0.87	2.73	0.87	2.74	0.94	2.68	0.91
4. การให้ความรู้ด้านสหกรณ์แก่นักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้า ร่วมกิจกรรม	2.69	0.85	2.84	0.98	2.68	0.98	2.72	0.95
5. การประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรม สหกรณ์ที่จะจัดตั้งให้ผู้เกี่ยวข้องได้ ทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ	2.71	0.94	2.82	1.07	2.71	1.04	2.74	1.02
6. การดำเนินการสำรวจความพร้อม ของโรงเรียนและชุมชนในการเตรียม การจัดตั้ง	2.82	1.08	2.97	1.04	2.89	1.19	2.89	1.13

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัญหาในการเตรียมการจัดตั้ง	ผู้บริหารโรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบโครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
7. สภาพความพร้อมและความต้องการในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ของครูและนักเรียน	2.59	1.10	2.64	1.13	2.66	1.15	2.64	1.13
8. การดำเนินการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง	2.96	1.26	2.89	1.21	2.95	1.23	2.94	1.23
9. การจัดทำรายละเอียดของโครงการเพื่อดำเนินการจัดตั้ง	2.66	0.90	2.78	0.91	2.84	0.99	2.78	0.95
รวม	2.67	0.99	2.82	1.02	2.79	1.06	2.76	1.04

จากตาราง 3 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีปัญหาระดับปานกลางและปรากฏเด่นชัดได้แก่ การดำเนินการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง การดำเนินการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนในการเตรียมการจัดตั้ง และการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมสหกรณ์ สำหรับข้อที่มีปัญหาในการดำเนินการน้อยได้แก่ การศึกษานโยบายระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.49$)

ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาว่า ประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนในการเตรียมการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.97$) การศึกษานโยบายระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.94$) และการดำเนินการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.89$) เป็นกิจกรรมที่มีปัญหาเด่นชัดกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ

ครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาว่า ประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) โดยมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการจัดเตรียมการด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.95$) การสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 2.89$) การศึกษานโยบายระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.89$) และการจัดทำรายละเอียดของโครงการ เป็นปัญหาที่ปรากฏเด่นชัด ส่วนปัญหาอื่น ๆ อีก 5 ข้อ เป็นปัญหาที่ปรากฏในระดับรองลงมา

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยรวมทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ จากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้งสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า กิจกรรมที่มีปัญหามาปรากฏเด่นชัดได้แก่ การดำเนินการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.94$) การดำเนินการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 2.89$) การศึกษานโยบาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ($\bar{X} = 2.79$) และการจัดทำรายละเอียดของโครงการเพื่อดำเนินการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.78$) ส่วนปัญหาข้ออื่น ๆ ปรากฏในระดับรองลงมา

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดตั้ง จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้ให้บริการ

ปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้ง	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การสรรหาและการตั้งคณะกรรมการ ริเริ่มเพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้ง กิจกรรมสหกรณ์	2.72	1.00	2.99	0.91	2.85	1.03	2.85	1.00
2. การดำเนินการร่างข้อบังคับ กิจกรรมสหกรณ์ชั่วคราว	2.55	0.88	2.83	0.97	2.71	0.99	2.70	0.96
3. การดำเนินการรับสมัครสมาชิก การจัดทำคู่มือสมาชิกและเอกสาร ต่าง ๆ	2.73	0.97	2.70	0.92	2.66	1.14	2.69	1.06
4. การให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชนในการสนับสนุนการจัดตั้ง	2.65	1.09	2.73	0.94	2.73	1.11	2.71	1.06
5. การประชาสัมพันธ์การจัดตั้งและ การรณรงค์หาสมาชิกเพิ่มเติม	2.66	0.99	2.71	0.86	2.59	0.97	2.64	0.95
6. การประชุมใหญ่สมาชิกแรกจัดตั้ง เพื่อพิจารณาข้อบังคับและอื่น ๆ	2.59	0.90	2.70	0.86	2.51	1.01	2.58	0.95
7. การดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการ ดำเนินการ	2.60	1.05	2.76	0.92	2.54	1.03	2.61	1.01
8. การดำเนินการคัดเลือกผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ	2.49	1.10	2.69	1.03	2.57	1.07	2.58	1.07

ตาราง 4 (ต่อ)

ปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้ง	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9. การแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรือ ผู้รับผิดชอบเฉพาะฝ่าย	2.61	1.06	2.76	0.90	2.64	1.09	2.66	1.03
10. การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ให้แก่ คณะกรรมการต่าง ๆ ก่อนปฏิบัติงาน	2.95	1.01	2.96	0.96	2.63	1.02	2.79	1.01
11. การดำเนินการด้านอาคารสถานที่ และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อ การจัดตั้ง	3.09	1.05	3.20	0.97	2.92	1.11	3.03	1.06
12. การดำเนินการจัดหาเงินทุน หมุนเวียน	2.92	1.03	2.77	1.07	2.71	1.08	2.78	1.07
13. การดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ ที่ใช้ปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย	2.83	0.88	2.87	0.93	2.72	1.03	2.79	0.97
14. การกำหนดแนวปฏิบัติของบุคลากร ในการให้บริการและดำเนินการ ด้านต่าง ๆ	2.58	0.82	2.78	0.83	2.62	1.02	2.65	0.93
รวม	2.71	1.00	2.82	0.95	2.82	0.95	2.72	1.02

จากตาราง 4 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการดำเนินการจัดตั้งตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า ข้อที่มีปัญหาระดับปานกลางและเด่นชัดกว่าข้ออื่นได้แก่ การดำเนินการด้านอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 3.09$) การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.95$) การจัดหาเงินทุนหมุนเวียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.93$) และการดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ที่ใช้ปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ($\bar{X} = 2.83$) สำหรับข้อที่มีปัญหาระดับน้อยได้แก่ การดำเนินการเลือกผู้จัดการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.49$)

ด้านครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นว่า ปัญหาในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่มีปัญหาปรากฏเด่นชัดกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ การดำเนินการด้านอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 3.20$) การสรรหาและการตั้งคณะกรรมการริเริ่มเพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.99$) การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.96$) การดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ที่ใช้ปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย ($\bar{X} = 2.87$) และการดำเนินการร่างข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์ชั่วคราว ($\bar{X} = 2.83$) ส่วนข้ออื่น ๆ อีก 9 ข้อ ปรากฏปัญหาในระดับรองลงมา

ส่วนครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณารายข้อ ครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่า ทุกข้อมีปัญหาค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ข้อที่มีปัญหาปรากฏเด่นชัดได้แก่ การดำเนินการด้านอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.92$) และการสรรหาและแต่งตั้งคณะกรรมการริเริ่มเพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.85$) ส่วนข้ออื่น ๆ อีก 12 ข้อ ปรากฏปัญหาในระดับรองลงมา

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการ ที่มีต่อปัญหาการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$) พิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อมีปัญหาในระดับปานกลาง ข้อที่ปรากฏปัญหาเด่นชัดกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ การดำเนินการด้านอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เพื่อการจัดตั้ง ($\bar{X} = 3.03$) การสรรหาและการตั้งคณะกรรมการริเริ่มเพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้ง กิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.85$) การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการ ต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.79$) การดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติงานแต่ละฝ่าย ($\bar{X} = 2.79$) และการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.78$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดการ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการ

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การให้นักเรียน ป.3-6 มีส่วนร่วม ในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม	2.49	1.05	2.86	1.09	2.63	1.19	2.65	1.14
2. ความเอาใจใส่และรับผิดชอบใน การดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ กิจกรรมสหกรณ์ (ครู-นร.)	2.48	0.96	2.66	1.05	2.48	1.05	2.52	1.03
3. ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่หรือ กรรมการกิจกรรมสหกรณ์	2.18	1.09	2.37	1.15	2.44	1.28	2.36	1.20
4. การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและ ให้กำลังใจแก่บุคลากรปฏิบัติงาน ของผู้บริหารโรงเรียน	2.28	1.06	2.52	1.14	2.49	1.14	2.44	1.12
5. การให้ความสนใจและร่วมมือในการ ดำเนินกิจกรรมของสมาชิกและ ผู้เกี่ยวข้อง	2.38	0.92	2.66	1.04	2.47	1.06	2.48	1.02
6. ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครู ที่ปรึกษามีภาระหน้าที่มากทำให้ไม่มี เวลาดูแลเอาใจใส่กิจกรรมเท่าที่ควร	2.47	1.14	2.37	0.98	2.13	0.94	2.28	1.01
7. การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายทำได้ ลำบากเนื่องจากแหล่งสินค้าอยู่ไกล ราคาไม่แน่นอนและขาดอำนาจต่อรอง	2.46	1.24	2.61	1.17	2.40	1.14	2.47	1.17

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
8. การดำเนินการจัดหาสินค้าที่มีคุณภาพ ดี ราคายุติธรรม และตรงกับความต้องการของสมาชิก	2.44	1.12	2.66	1.10	2.46	1.08	2.50	1.10
9. การจัดวางสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ และการบอกราคาต่อสินค้า	2.35	1.12	2.55	1.11	2.42	1.16	2.44	1.14
10. การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่า ท้องตลาดและเหมาะสมกับคุณภาพ	2.04	1.11	2.37	1.22	2.34	1.26	2.27	1.22
11. การดำเนินการเพื่อไม่ให้มีการ จำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรม การเรียนการสอน เช่น เหล้า บุหรี่ ฯลฯ	1.96	1.09	2.21	1.24	2.13	1.26	2.11	1.22
12. การจัดระบบในการจำหน่ายสินค้า และการบริการให้สะดวก รวดเร็ว และคล่องตัว	2.36	1.09	2.63	1.07	2.47	1.13	2.48	1.11
13. การประชาสัมพันธ์สินค้า การเสนอ ขายและการแนะนำสินค้าแก่ลูกค้า	2.36	0.93	2.59	1.00	2.41	1.02	2.44	0.99
14. พฤติกรรมการให้บริการ ของ เจ้าหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์	2.32	1.04	2.45	1.08	2.41	1.09	2.40	1.07
15. การบริการและส่งเสริมให้สมาชิก นำสินค้ามาฝากขาย	2.56	1.08	2.40	1.03	2.34	1.11	2.41	1.08

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
16. การใช้กิจกรรมสหกรณ์ในการพัฒนา ลักษณะนิสัยของนักเรียน เช่น การมีวินัย ความซื่อสัตย์ การประหยัดและออม การช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน การพึ่งตนเองเป็นต้น	2.39	1.03	2.55	1.08	2.61	1.14	2.54	1.10
17. การจัดหาและจัดกระทำเกี่ยวกับ เอกสารการเงินและบัญชีของ กิจกรรมสหกรณ์	2.60	1.01	2.79	1.22	2.47	1.10	2.58	1.12
18. ความรู้ความเข้าใจและความ ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับ เอกสารการเงินและบัญชีของฝ่าย ต่าง ๆ	2.66	1.02	2.61	1.07	2.57	1.14	2.60	1.09
19. การจัดระบบในการเก็บเอกสาร ต่าง ๆ ของกิจกรรมสหกรณ์ให้ เป็นหมวดหมู่ ปลอดภัยและสะดวก ในการนำมาใช้หรือการตรวจสอบ	2.43	0.89	2.63	1.19	2.44	1.14	2.49	1.10
20. การดำเนินการจัดสรรกำไรและ การประชุมใหญ่สามัญประจำปี	2.18	1.01	2.55	1.19	2.42	1.12	2.39	1.11

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
21. การดำเนินการเกี่ยวกับทำเลที่ตั้ง ร้านกิจกรรมสหกรณ์ให้อยู่ในสถานที่ เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อ/ บริการ	2.81	1.18	2.97	1.26	2.78	1.13	2.83	1.18
22. ความมั่นคงแข็งแรงเหมาะสม ปลอดภัยและความเพียงพอของ อาคารสถานที่ในการดำเนิน กิจกรรมสหกรณ์	2.95	1.28	3.02	1.26	2.76	1.11	2.87	1.20
23. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการ ดำเนินการให้เพียงพอโดยการขอ บริจาคหรือจัดหาด้วยวิธีอื่น ๆ	2.91	1.04	2.97	1.27	2.66	1.05	2.80	1.11
24. การจัดวางผังร้านค้าเพื่อให้ผู้ใช้ ประโยชน์ได้เต็มที่ เป็นสัดส่วน มีป้ายบอกชื่อกิจกรรมและดึงดูดใจ ลูกค้ามาใช้บริการ	2.69	1.01	2.89	1.06	2.65	1.07	2.72	1.06
25. การดำเนินการประชาสัมพันธ์และ ให้การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สหกรณ์ให้แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง ด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ	2.68	0.84	2.63	0.98	2.49	0.95	2.57	0.94

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
26. การดำเนินการควบคุมดูแลกำกับ การปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ให้ ตั้งใจปฏิบัติงานที่และปฏิบัติตาม ข้อบังคับ	2.53	0.94	2.68	0.94	2.55	1.04	2.58	0.99
27. การจัดการบริการข่าวสารที่เป็น ประโยชน์และให้สิทธิพิเศษแก่ สมาชิกในการซื้อสินค้าและบริการ	2.50	0.95	2.62	1.06	2.49	0.97	2.52	0.98
28. การให้ความรู้และประสบการณ์ ด้านกิจกรรมสหกรณ์แก่นักเรียนที่ เรียนตามหลักสูตร	2.66	0.99	2.83	1.01	2.67	1.07	2.71	1.04
29. การดำเนินการเผยแพร่กิจกรรม ต่าง ๆ ของสหกรณ์ให้สมาชิกได้ ทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ	2.86	1.09	2.99	1.00	2.81	1.00	2.96	0.94
30. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้มีความ สัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการ สอนกลุ่มประสบการณ์หรือโครงการ ต่าง ๆ ของโรงเรียน	2.67	0.96	2.70	1.00	2.64	0.97	2.66	0.97

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านการดำเนินการจัดการ	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
31. การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองหรือ ชุมชนได้มาเยี่ยมชมหรืออุดหนุน สินค้าจากกิจกรรมสหกรณ์ในโอกาส ต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ หรือตลาดนัดสินค้า เป็นต้น	2.73	0.97	2.76	1.01	2.68	1.05	2.71	1.02
32. การดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ ผู้ปกครองหรือชุมชนได้ทราบ ข่าวสารความเคลื่อนไหวและให้ การสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์อยู่ เสมอ โดยใช้ครู นักเรียน หรือ สื่อประเภทอื่น ๆ	2.86	1.03	2.85	0.96	2.71	1.11	2.79	1.05
33. การจัดให้มีการติดต่อประสานงาน และร่วมมือกันกับกิจกรรมสหกรณ์ อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงเช่น การแลกเปลี่ยนสินค้า การศึกษา งานซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น	3.09	1.12	2.90	1.19	2.75	1.09	2.87	1.13
รวม	2.52	1.07	2.66	1.11	2.66	1.11	2.56	1.10

จากตาราง 5 ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการดำเนินการจัดการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการ พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการดำเนินการจัดการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง 16 ข้อ ข้อที่เป็นปัญหาปรากฏเด่นชัด ได้แก่ การจัดให้มีการติดต่อและร่วมมือกับกิจกรรมสหกรณ์อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ($\bar{X} = 3.09$) ความมั่นคงแข็งแรงและความเพียงพอของอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 2.95$) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.91$) การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.86$) การเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนให้แก่สมาชิกทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.86$) และการจัดหาทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ที่เหมาะสม สะดวกในการติดต่อและบริการ ($\bar{X} = 2.81$) ซึ่งข้อดังกล่าวนี้มีค่าเฉลี่ยของความเป็นปัญหาสูงกว่าข้ออื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบข้อที่มีปัญหาในระดับน้อยอยู่ 17 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมในระดับน้อยกว่าข้ออื่น ๆ อย่างเด่นชัด ได้แก่ การดำเนินการเพื่อไม่ให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 1.96$) การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่าท้องตลาดและเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X} = 2.04$) การจัดสรรเงินกำไร และการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ($\bar{X} = 2.18$) ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.18$) และการส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจแก่บุคลากรปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน ($\bar{X} = 2.28$)

ครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนด้านการดำเนินการจัดการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาในระดับปานกลาง 27 ข้อ ใน 27 ข้อนี้มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาสูงกว่าข้ออื่นที่ปรากฏเด่นชัด ได้แก่ ความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยและความเพียงพอของอาคารสถานที่ในการดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 3.02$) การเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์แก่สมาชิกด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.99$) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้เพียงพอด้วยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.97$) การจัดหาทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อ/บริการ ($\bar{X} = 2.97$) การจัดให้มีการติดต่อและร่วมมือกับกิจกรรมสหกรณ์อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ($\bar{X} = 2.90$) การจัดวางผังร้านค้า

เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เป็นสัดส่วนถึงจุดใจลูกค้า ($\bar{X} = 2.89$) การให้นักเรียน ป.3 - 6 มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.86$) การดำเนินการให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.85$) การให้ความรู้และประสบการณ์ด้านกิจกรรมสหกรณ์แก่นักเรียนตามหลักสูตร ($\bar{X} = 2.83$)

สำหรับข้อที่ผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยในด้านการดำเนินการจัดการของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนมี 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปมากดังนี้ การดำเนินการ เพื่อไม่ให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.21$) การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่าท้องตลาดและเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X} = 2.37$) ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.37$) ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษา มีภาระหน้าที่มากทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่กิจกรรมเท่าที่ควร ($\bar{X} = 2.37$) การให้บริการและส่งเสริมให้สมาชิกนำสินค้ามาฝากขาย ($\bar{X} = 2.40$) และพฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.45$)

ครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่า การดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการดำเนินการจัดการ มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.66$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีข้อที่มีปัญหาในระดับปานกลาง 14 ข้อ ซึ่งใน 14 ข้อนี้มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาสูงกว่าข้ออื่นที่ปรากฏเด่นชัด ได้แก่ การดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์ให้สมาชิกทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.81$) การจัดหาทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อบริการ ($\bar{X} = 2.78$) ความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยและความเพียงพอของอาคารสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม ($\bar{X} = 2.76$) การจัดให้มีการติดต่อและร่วมมือกับกิจกรรมสหกรณ์อื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ($\bar{X} = 2.75$) และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองหรือชุมชนทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวของกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.71$)

สำหรับข้อที่ครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย มี 19 ข้อ ซึ่งมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาน้อยกว่าข้ออื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดได้แก่ การดำเนินการเพื่อไม่ให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.13$) ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษามีภาระหน้าที่มากทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลกิจกรรมเท่าที่ควร ($\bar{X} = 2.13$) การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่า

ห้องตลาด และเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X} = 2.34$) และการให้บริการและส่งเสริมให้สมาชิกนำสินค้ามาฝากขาย ($\bar{X} = 2.34$)

โดยสรุป ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้ให้บริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการดำเนินการจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาในระดับปานกลางอยู่ 19 ข้อ ในจำนวนข้อดังกล่าว มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาสูงปรากฏเด่นชัดกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ การดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์แก่สมาชิกด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.96$) การจัดให้มีการติดต่อและร่วมมือกันกับกิจกรรมสหกรณ์อื่นที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ด้านต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.87$) ความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยและความเพียงพอของอาคารสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.87$) การจัดหาทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อ/บริการ ($\bar{X} = 2.83$) การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้เพียงพอโดยวิธีการต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.80$) และการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ โดยให้สื่อต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.79$) ข้ออื่น ๆ มีค่าความเป็นปัญหาในระดับรองลงมา

ส่วนอีก 14 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ที่เห็นได้ชัดได้แก่ การดำเนินการเพื่อมิให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.11$) การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่าห้องตลาดและเหมาะสมกับคุณภาพ ($\bar{X} = 2.27$) ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษามีภาระหน้าที่มาก ทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่กิจกรรมเท่าที่ควร ($\bar{X} = 2.28$) ความซื่อสัตย์สุจริตของเจ้าหน้าที่หรือกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.36$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการติดตามและประเมินผล จำแนกตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ

ด้านการติดตามและประเมินผล	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การแต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการวางแผนและปฏิบัติหน้าที่ด้านติดตามและประเมินผล	2.67	0.91	2.78	1.07	2.67	1.01	2.70	1.00
2. ความรู้ ทักษะในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เช่น การสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการวัด การประเมินผล เป็นต้น	3.05	1.01	2.98	1.07	2.92	1.03	2.97	1.03
3. การจัดหาเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ชนิดต่าง ๆ เช่น แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ แบบประเมินพฤติกรรมซึ่งบ่งนัยสหกรณ์ แบบประเมินผลการทำงาน เป็นต้น	3.18	1.04	3.28	1.09	3.03	1.10	3.13	1.08
4. การให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้อง	2.71	1.07	2.93	0.98	2.74	0.96	2.78	0.99

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการติดตามและประเมินผล	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
5. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ เช่น เจ้าหน้าที่ สินค้า สมาชิก เอกสาร วัสดุภัณฑ์ เงินทุน เป็นต้น	2.70	1.03	3.07	1.07	2.76	1.05	2.82	1.06
6. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านกระบวนการดำเนินการของ โครงการ เช่น การดำเนินการตาม แผน การร่วมมือของสมาชิก ปัญหา การติดต่อประสานงาน บรรยากาศ ร้านค้า เป็นต้น	2.60	0.96	2.69	0.88	2.68	0.95	2.66	0.93
7. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ด้านผลการดำเนินงานของโครงการ เช่น การวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับ ครู นักเรียนหรือชุมชน ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการ กิจกรรมสหกรณ์	2.75	0.93	2.71	0.88	2.68	0.99	2.71	0.94
8. การจัดให้มีระบบในการติดตามและ ประเมินผลเป็นระยะ ๆ ทุกชั้นตอน	2.94	1.02	2.69	1.11	2.72	1.01	2.77	1.04

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านการติดตามและประเมินผล	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้ให้บริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
9. การจัดให้มีการรายงานผล สติความก้าวหน้าโครงการ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เช่น ต่อที่ประชุม คณะกรรมการ สมาชิก ผู้บริหาร-โรงเรียน ผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น	2.74	1.12	2.53	1.00	2.53	1.04	2.59	1.05
10. การจัดให้มีการนำผลการประเมินไปใช้ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์	2.67	0.98	2.52	0.92	2.42	0.96	2.51	0.96
รวม	2.80	1.02	2.82	1.03	2.72	1.02	2.76	1.02

จากตาราง 6 ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการติดตามและประเมินผล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนพบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อปัญหาในด้านการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.80$) เมื่อพิจารณารายข้อแล้วทั้ง 10 ข้อ มีระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ข้อ 3 การจัดหาเครื่องมือในการประเมินผล การจัดกิจกรรมสหกรณ์ชนิดต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.18$) ข้อ 2 ความรู้และทักษะในการติดตามและประเมินผล

การจัดกิจกรรมสหกรณ์ เช่น การสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการวัด การประเมินผล เป็นต้น ($\bar{X} = 3.05$)
 ข้อ 8 การจัดให้มีระบบในการติดตามและประเมินผลเป็นระยะ ๆ ทุกชั้นตอน ($\bar{X} = 2.94$) ข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6 การประเมินผลด้านกระบวนการดำเนินการของโครงการ ($\bar{X} = 2.60$)

ผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นต่อปัญหาในด้านการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม
 สหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
 ทั้ง 10 ข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของความเป็นปัญหาสูง ได้แก่ ข้อ 3 การจัดหา
 เครื่องมือในการประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ชนิดต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.28$) ข้อ 2 ความรู้และทักษะ
 ในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เช่น การสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการวัด
 การประเมินผล เป็นต้น ($\bar{X} = 2.98$) ข้อ 4 การให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผล
 จากผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 2.93$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 10 การจัดให้มีการนำผล
 การประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.52$)

ครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามีความคิดเห็นว่า ในการติดตามและประเมินผล
 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ประสบปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.72$)
 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า มีข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในเกณฑ์ปานกลาง 9 ข้อ และข้อที่มี
 ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในเกณฑ์น้อย 1 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในเกณฑ์ปานกลางที่มีค่าเฉลี่ย
 สูงเกินขีดกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ ข้อ 3 การจัดหาเครื่องมือในการประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์
 ชนิดต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.03$) และข้อ 2 ความรู้และทักษะในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรม
 สหกรณ์ เช่น การสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการวัด การประเมินผล เป็นต้น ($\bar{X} = 2.92$) ส่วนข้อที่
 มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในเกณฑ์น้อย 1 ข้อนั้น ได้แก่ ข้อ 10 การจัดให้มีการนำผลการประเมินไปใช้
 เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์

ความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ ที่มีต่อ
 ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการติดตามและประเมินผลเห็นว่า
 มีปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทั้ง 10 ข้อมีค่าเฉลี่ยของ
 ระดับปัญหาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาสูงเกินขีดกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ ข้อ 3
 การจัดหาเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ชนิดต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.13$)

ข้อ 2 ความรู้และทักษะในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.97$) และ
 ข้อ 5 การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ ($\bar{X} = 2.82$)
 ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 10 การจัดให้มีการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อ
 ปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.51$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาด้านการเตรียม
 การจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ ด้านการติดตามและประเมินผล
 และรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและ
 ครูผู้รับบริการ

ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าใน โรงเรียนประถมศึกษา	ผู้บริหาร โรงเรียน N = 96		ครูผู้รับผิดชอบ โครงการ N = 94		ครูผู้รับบริการ N = 189		รวม N = 379	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการเตรียมการจัดตั้ง	2.67	0.99	2.82	1.02	2.79	1.06	2.76	1.04
2. ด้านการดำเนินการจัดตั้ง	2.71	1.00	2.82	0.95	2.67	1.05	2.72	1.02
3. ด้านการดำเนินการจัดการ	2.52	1.07	2.66	1.11	2.52	1.11	2.56	1.10
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	2.80	1.02	2.82	1.03	2.72	1.02	2.76	1.02
รวม	2.63	1.04	2.74	1.06	2.62	1.08	2.65	1.07

จากตาราง 7 ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
 การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ
 และครูผู้รับบริการ โดยพิจารณาเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
 ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านปรากฏปัญหาอยู่ในระดับ
 ปานกลาง โดยมีปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลเป็นด้านที่ปรากฏในระดับสูงสุดในกลุ่ม ($\bar{X} = 2.80$)

และปัญหาด้านการดำเนินการจัดการปรากฏปัญหาอยู่ในระดับต่ำสุดในกลุ่ม ($\bar{X} = 2.52$)

ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านประสบปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาในเกณฑ์ปานกลาง ด้านที่ปรากฏปัญหาในระดับสูงสุดในกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยของระดับปัญหาเท่ากัน 3 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง และด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.82$) ส่วนปัญหาด้านการดำเนินการจัดการปรากฏปัญหาอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 2.66$)

ครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมทุกด้านปรากฏปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาในเกณฑ์ปานกลาง ด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาสูงสุดในกลุ่ม คือ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.79$) และด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาค่ำสุดในกลุ่ม คือ ด้านการดำเนินการจัดการ ($\bar{X} = 2.52$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นโดยรวมของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ ที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มีปัญหาในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาในเกณฑ์ปานกลาง สามารถเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปัญหาในการดำเนินการจากสูงสุดไปหาค่ำสุดได้ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการจัดตั้งและด้านการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 2.76$) 2) ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ($\bar{X} = 2.72$) และ 3) ด้านการดำเนินการจัดการ ($\bar{X} = 2.56$)

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนระดับปัญหา
การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ
โครงการและครูผู้รับบริการ เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ
ที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ในโรงเรียนประถมศึกษา	แหล่งความแปรปรวน				F
	ระหว่างกลุ่ม		ภายในกลุ่ม		
	df = 2		df = 376		
	SS	MS	SS	MS	
ด้านการเตรียมการจัดตั้ง	11.1762	5.5881	3,652.2562	9.7134	0.5753
ด้านการดำเนินการจัดตั้ง	19.2944	9.6472	5,460.0429	14.5214	0.6643
ด้านการดำเนินการจัดการ	44.8501	22.4251	15,154.6658	40.3050	0.5564
ด้านการติดตามและประเมินผล	8.2703	4.1352	3,957.4841	10.5252	0.3929
รวม	65.7537	32.8679	28,470.8774	75.7204	0.4341

$$F_{.05} (2,376) \approx 3.02$$

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการ
มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดนครราชสีมา ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง
ไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

ตอนที่ 3 ประมวลปัญหาเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาจากแบบสอบถามปลายเปิด

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ในแบบสอบถามปลายเปิด โดยแยกเป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ตาราง 9 ความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการเตรียมการจัดตั้ง

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการเตรียมการจัดตั้ง	ความถี่ของผู้ตอบ
1. ขาดการวางแผนที่ดีในการเตรียมการจัดตั้งและมักจัดตั้งตามนโยบายของผู้บริหาร หรือการเลียนแบบอย่างจากโรงเรียนอื่น	22
2. ขาดความพร้อมเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก	18
3. ขาดคู่มือเอกสารในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์	15
4. ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่	14
5. ผู้ดำเนินการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ที่จะจัดตั้งอย่างแท้จริง	12
6. นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์เท่าที่ควร	9
7. การเตรียมการจัดตั้งมีเวลาน้อย	8
8. ขาดการให้ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง	6
9. การประชาสัมพันธ์การจัดตั้งทำได้ไม่ทั่วถึง	4
10. ขาดการมอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบโดยเฉพาะ	3

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า ในการเตรียมการจัดตั้ง กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา นั้น มีปัญหาด้านการขาดการวางแผนที่ดีในการเตรียมการจัดตั้งมากที่สุด (22) รองลงมา เช่น การขาดความพร้อมเนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก (18) ขาดคู่มือเอกสารในการค้นคว้าศึกษาหาความรู้ เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ (15) ขาดความพร้อมด้านอาคารสถานที่ (14) ผู้ดำเนินการขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ที่จะจัดตั้งอย่างแท้จริง (12) นักเรียนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สหกรณ์เท่าที่ควร (9) และการเตรียมการจัดตั้งมีเวลาน้อย (8) ตามลำดับ ส่วนข้ออื่น ๆ มีความ ถิ่น้อย

ตาราง 10 ความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรม
สหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ด้านการดำเนินการจัดตั้ง

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการดำเนินการจัดตั้ง	ความถี่ของผู้ตอบ
1. สถานที่ในการจัดตั้งไม่เหมาะสม หาได้ลำบากและคับแคบ	46
2. ขาดการสนับสนุนจากผู้ปกครองนักเรียน เนื่องจากความยากจนหรือไม่เห็นความสำคัญของกิจการสหกรณ์ เป็นต้น	37
3. การจัดหาทุนในการจัดตั้งเป็นไปอย่างลำบากและไม่เพียงพอ	22
4. สมาชิกมีน้อย	19
5. บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อมและยังไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมสหกรณ์ดีพอ	16
6. ขาดบุคลากรแกนนำที่มีความชำนาญในการจัดตั้ง	14
7. บุคลากรดำเนินการขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่และไม่เสียสละเวลาเท่าที่ควร	12
8. นักเรียนให้ความสนใจน้อย	7
9. การจัดตั้งมีระเบียบข้อบังคับและขั้นตอนมากเกินไป	5
10. การมอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบมีปัญหา เนื่องจากครูไม่ยอมรับภาระเพราะมีภาระหน้าที่มากอยู่แล้ว	4
11. การเลือกกรรมการมักเลือกพรรคพวกของตนเองมากกว่าคนที่มีความสามารถ	3
12. ขัดผลประโยชน์กับผู้ค้าขายในโรงเรียน	3
13. ครูมีความขัดแย้งกันทำให้การดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร	2

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยเห็นว่ามีปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในการจัดตั้งไม่เหมาะสม ทำให้ลำบากและคับแคบ เป็นปัญหาที่มีความถี่มากที่สุด (46) รองลงมาได้แก่ การขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากความยากจนหรือการไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมสหกรณ์ (37) การจัดหาทุนในการจัดตั้งเป็นไปอย่างลำบากและไม่เพียงพอ (22) สมาชิกมีน้อย (19) บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อมและยังไม่เข้าใจขั้นตอนการจัดกิจกรรมดีพอ (16) ขาดบุคลากรแกนนำที่มีความชำนาญในการจัดตั้ง (14) และบุคลากรดำเนินการขาดการเอาใจใส่ต่อหน้าที่และไม่เสียสละเวลาเท่าที่ควร (12) ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่น มีความถี่น้อย

ตาราง 11 ความดีของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรม
สหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา
ด้านการดำเนินการจัดการ

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการดำเนินการจัดการ	ความดีของผู้ตอบ
1. กำลังซื้อสินค้าของลูกค้าโดยเฉพาะนักเรียนต่ำ	32
2. ขาดสื่อในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ เช่น เอกสาร วิทยากร สื่อด้านโสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น	28
3. โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชนเกินไป ทำให้ขาดความปลอดภัยใน ทรัพย์สินของกิจกรรมสหกรณ์ และการไปรับบริการของชุมชน	27
4. สถานที่คับแคบและไม่เป็นสัดส่วน ห้องอาศัยห้องพักรูหรือห้องเรียนแทน	24
5. ครูมีภาระหน้าที่มากต้องทุ่มเทเวลาในการสอน จึงไม่ได้สนใจกิจกรรม สหกรณ์เท่าที่ควร	23
6. เงินทุนหมุนเวียนมีน้อย	21
7. ผู้รับบริการมีน้อยส่วนมากจะมีเฉพาะครูและนักเรียน	21
8. การจัดทำบัญชีต่าง ๆ ยุ่งยากแก่การปฏิบัติมีมากเกินไป ไม่เหมาะกับ เด็กผู้ปฏิบัติ	20
9. ผู้ปกครองไม่ไปรับบริการเนื่องจากมีร้านค้าในหมู่บ้านมาก หรืออยู่ใกล้ตลาด	19
10. วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ เช่น ชั้นวางของ ตู้ ฯลฯ	18
11. บุคลากรมีความท้อแท้ เห็นว่าเป็นงานยุ่งยากและเป็นการเพิ่มภาระ เลยไม่สนใจอยากพัฒนางานกิจกรรมสหกรณ์เท่าที่ควร	17
12. การเปิดบริการเป็นเวลา ทำให้ไม่สะดวกต่อการไปอุดหนุนสินค้าของลูกค้า เนื่องจากช่วงเวลาว่างไม่ตรงกัน ทำให้ลูกค้าไปรับบริการที่อื่น	15
13. แหล่งสินค้าอยู่ไกล ทำให้เกิดปัญหาในการไปซื้อและจัดส่ง	15

ตาราง 11 (ต่อ)

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการดำเนินการจัดการ	ความถี่ของผู้ตอบ
14. การให้ผู้ปกครองหรือชุมชนมาเยี่ยมและอุดหนุนสินค้าจากร้านสหกรณ์ มีปัญหาเนื่องจากโรงเรียนอยู่ไกลจากชุมชน	14
15. ขาดการให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานจากผู้บริหาร	13
16. การให้นักเรียนมาร่วมเป็นกรรมการและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ มักมีความผิดพลาดมาก ทำให้เป็นปัญหาครูต้องรับภาระหนักในการชี้แนะและควบคุม ตรวจสอบ	11
17. การให้เด็กคัดเปลี่ยนหมุนเวียนไปปฏิบัติหน้าที่บางครั้งเด็กไปสายไม่ตรงเวลา	10
18. เจ้าหน้าที่ฝ่ายขายขาดความเอาใจใส่ต่อลูกค้า	10
19. มีการซื้อขายเงินเชื่อ แล้วจ่ายเงินไม่ตรงตามกำหนด ทำให้เกิดปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน	9
20. โรงเรียนอยู่ใกล้ตลาด สมาชิกหรือลูกค้าส่วนมากนิยมไปรับบริการที่ตลาด	9
21. การร่วมมือกับสหกรณ์โรงเรียนอื่นไม่อาจทำได้เพราะไม่มีเวลา	8
22. ขาดประสิทธิภาพในการบริการ เนื่องจากการบริการไม่สนองความต้องการของสมาชิก และไม่มีการเปลี่ยนแปลงยุทธวิธีในการขาย	7
23. นักเรียนมีกิจกรรมมากเกินไป จึงทำให้เกิดปัญหาบางคนขาดความรับผิดชอบ	6
24. การปฏิบัติงานด้านเอกสารและบัญชีขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง	5
25. เจ้าหน้าที่จัดทำบัญชีมักทำผิดพลาดอยู่เสมอ	5
26. ครูขาดความรู้เรื่องการจัดทำบัญชีและเอกสารต่าง ๆ	5
27. สินค้าไม่ได้ตรวจสอบคุณภาพ	5
28. เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับสหกรณ์ในหลักสูตรมีน้อย	5
29. สมาชิกมักกระแวงเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตของกรรมการ ทำให้ผู้ทำงานขาดกำลังใจ	5

ตาราง 11 (ต่อ)

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการดำเนินการจัดการ	ความถี่ของผู้ตอบ
30. ผู้ปกครองไม่เข้าใจ มักขอใช้บริการไม่เป็นเวลา	5
31. ราคาสินค้าของร้านสหกรณ์ไม่แน่นอน บางครั้งสูงกว่าท้องตลาด	4
32. การซื้อขายบางครั้งเจ้าหน้าที่มิได้ลงบัญชีการใช้บริการของสมาชิก	4
33. เด็กได้รับเงินปันผลเฉลี่ยคือน้อย เพราะไม่ได้ซื้อสินค้ามากเหมือนครู ทำให้ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมสหกรณ์	4
34. ขาดความเอาใจใส่อย่างจริงจังของบุคลากร	4
35. การซื้อสินค้ามักผ่านพ่อค้าคนกลางหลายชั้น ทำให้สินค้าราคาแพง	3
36. พนักงานขายหรือเจ้าหน้าที่ขาดความซื่อสัตย์	3
37. การซื้อสินค้าของร้านกิจกรรมสหกรณ์มีพิธีต้องมาก จึงไม่นิยมใช้บริการ	3
38. มีการนำเงินสหกรณ์ไปใช้นอกระบบ ทำให้เกิดปัญหาขาดเงินทุนหมุนเวียน	3
39. สมาชิกบางคนเรียกร้องแต่สิทธิแต่ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตนต่อสหกรณ์	2
40. เอกสารต่าง ๆ มิได้ครบเนื่องจากเป็นสหกรณ์ขนาดเล็ก ขาดบุคลากร	2

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดำเนินการจัดการ ที่มีความถี่มากที่สุด ได้แก่ กำลังการซื้อสินค้าของนักเรียนมีน้อย (32) ปัญหาที่มีความถี่มากและเด่นชัด เรียงตามลำดับความถี่ได้แก่ การขาดสื่อในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ กิจกรรมสหกรณ์ (28) โรงเรียนอยู่ห่างไกลจากชุมชนเกินไป ทำให้มีปัญหาด้านความปลอดภัยและบริการ (27) สถานที่คับแคบและไม่เป็นสัดส่วน (24) ครุมีภาระหน้าที่มาก (23) เงินทุนหมุนเวียนมีน้อย ผู้รับบริการส่วนมากมีเฉพาะครูกับนักเรียน (21) การจัดทำบัญชีต่าง ๆ ยุ่งยากแก่การปฏิบัติมากและไม่เหมาะสมกับวัยเด็ก (20) เป็นต้น

ตาราง 12 ความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการติดตามและประเมินผล

ปัญหาเพิ่มเติมด้านการติดตามและประเมินผล	ความถี่ของผู้ตอบ
1. ขาดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผลโครงการ	32
2. บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำ ตรวจสอบ การติดตามและประเมินผล	23
3. การนำผลการประเมินไปใช้ปฏิบัติในระดับน้อย	19
4. การติดตามและประเมินผลขาดการได้รับความสนใจเท่าที่ควรจากผู้เกี่ยวข้อง	17
5. ขาดการประชุมติดตามและประเมินผลในรูปของคณะกรรมการ/สมาชิก	14
6. ขาดการดูแลเอาใจใส่ในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เป็นต้น	12
7. ขาดการวางแผนในการติดตามและประเมินผล	11
8. การประเมินผลทำได้ไม่ทั่วถึง มักใช้การสังเกตเท่านั้น	9
9. ผู้มีหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลมีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่น้อย เพราะต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ มาก	6

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีข้อคิดเพิ่มเติมว่า ปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ด้านการติดตามและประเมินผลว่า มีปัญหามากที่สุดในเรื่องเกี่ยวกับ ขาดเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล (32) ปัญหาข้อที่มีความถี่มากและเด่น รองลงมาได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจของบุคลากรในการติดตามและประเมินผล (23) การนำผลการประเมินไปใช้ปฏิบัติในระดับน้อย (19) การติดตามและประเมินผลขาดการเอาใจใส่จากผู้เกี่ยวข้อง (17) และขาดการประชุมในการติดตามประเมินผลในรูปของคณะกรรมการและสมาชิก (14) ส่วนข้ออื่น ๆ มีความถี่ในระดับน้อย

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในแต่ละส่วนของการดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ และด้านการติดตามและประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนจำนวน 97 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน จำนวน 97 คน และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนจำนวน 194 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 388 คน

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 66 ข้อ ถามเกี่ยวกับระดับปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละส่วนของการดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ และด้านการติดตามและประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบเพิ่มเติม เกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการ อภิปรายผลการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2530 โดยให้ส่ง แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบ จำนวน 388 ฉบับ รวบรวมมาได้ 383 ฉบับ แต่เมื่อนำมาตรวจสอบ พบว่า มีข้อมูลที่สมบูรณ์เพียง 379 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.68 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำแนกเป็นรายข้อ รายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ประเมินระดับค่าคะแนนเฉลี่ยตามที่ ชูศรี วงศ์วัชรณะ (ชูศรี วงศ์วัชรณะ 2527 : 85) เสนอไว้
2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการ ที่มีต่อระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน โดยใช้ F - test วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนน แบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance)
3. ประมวลปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากแบบสอบถามปลายเปิด โดยหาค่าความถี่ ส่วนข้อเสนอแนะได้นำมาจัดเรียงลำดับเป็นข้อ ๆ ไป

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ได้ดังนี้

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉลี่ยมีปัญหายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ อันดับหนึ่ง ด้านการติดตามและประเมินผล อันดับที่สอง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง อันดับที่สาม ด้านการเตรียมการจัดตั้ง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการดำเนินการจัดการ

2. กลุ่มครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็นว่า ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉลี่ยมีปัญหายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาในด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง และด้านการติดตามและประเมินผล เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอันดับหนึ่งโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน และปัญหาด้านการดำเนินการจัดการเป็นปัญหาอันดับที่สอง

3. กลุ่มครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นว่า ระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยเฉลี่ยมีปัญหายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านพบว่า มีปัญหาเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ อันดับหนึ่ง ด้านการเตรียมการจัดตั้ง อันดับที่สอง ด้านการติดตามและประเมินผล อันดับที่สาม ด้านการดำเนินการจัดตั้ง และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการดำเนินการจัดการ

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการ รวมทั้ง 4 ด้าน โดยเฉลี่ยมีปัญหายอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้ง และปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอันดับหนึ่ง ปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้ง เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอันดับที่สอง ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการ เป็นปัญหาที่มีความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย

5. ประเด็นปัญหาที่ปรากฏเด่นชัดในกลุ่มของปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

5.1 ด้านการเตรียมการจัดตั้ง พบว่า มีปัญหาในด้านการเตรียมการด้านอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ การสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชน การศึกษานโยบาย ระเบียบ แนวปฏิบัติ และความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนและการจัดทำรายละเอียดของโครงการ

5.2 ด้านการดำเนินการจัดตั้ง พบว่า มีปัญหาในด้านอาคารสถานที่ และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง การสรรหา และการตั้งคณะกรรมการริเริ่ม เพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่คณะกรรมการต่าง ๆ การดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติงานในแต่ละฝ่าย และการดำเนินการจัดหาเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการจัดตั้ง

5.3 ด้านการดำเนินการจัดการ พบว่า มีปัญหาในด้านการดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้อง การจัดให้มีการติดต่อและร่วมมือกันกับกิจกรรมสหกรณ์ที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัย และความเพียงพอของอาคารสถานที่ในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ การจัดหาทำเลที่ตั้งร้านค้าที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อ/บริการ และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในกิจกรรมสหกรณ์ให้เพียงพอ

5.4 ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า มีปัญหาในด้านการจัดหาเครื่องมือในการติดตาม และประเมินผล ขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ และการดำเนินการประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ

6. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการที่มีต่อระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ และด้านการติดตามและประเมินผล เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตาราง 8)

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีประเด็นที่สมควรนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ให้บริการ

พบว่า ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏเช่นเดียวกับผลการวิจัยซึ่ง ประเสริฐ ชาวงค์ (ประเสริฐ ชาวงค์ 2524 : 80) ได้วิจัยปัญหาในการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน มีค่าเฉลี่ยความเป็นปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทวี เชื้องสุวรรณ (ทวี เชื้องสุวรรณ 2528 : 90) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และ มณีรัตน์ บุญรักษา (มณีรัตน์ บุญรักษา 2527 : 106 - 107) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูสังคมศึกษา และ นักเรียน เกี่ยวกับการเรียน การสอน สหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ก็พบว่า ทั้ง 3 กลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการเรียนการสอน เรื่องสหกรณ์ในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ข้อแตกต่างจากผลการวิจัยดังกล่าว บางเรื่องอยู่ที่ว่า ปัญหาที่พบจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งของการจัดกิจกรรมนักเรียน และสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะต้องมีการวิเคราะห์สาเหตุเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

2. ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาเมื่อแยกพิจารณาในแต่ละด้านนั้น พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งหมายถึงว่า การดำเนินการในด้านการเตรียมการจัดตั้ง การดำเนินการจัดตั้ง การดำเนินการจัดการและการติดตามผล และประเมินผล มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีสาระที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การเตรียมการจัดตั้ง ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีการกิจในเรื่องเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบายเพื่อการปฏิบัติงาน การมอบหมายและตั้งคณะทำงาน การสำรวจข้อมูลต่างๆ รวมทั้งการวางแผนงานโครงการและการอำนวยความสะดวกในด้านอื่น ๆ การที่ผู้บริหารจะสามารถปฏิบัติการกิจด้านนี้ให้ลุล่วงไปได้ นั้น ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามาก่อน จะได้เปรียบผู้บริหารที่ขาดประสบการณ์ และโดยข้อเท็จจริงนั้น โครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ถือว่าเป็นโครงการที่ยังใหม่ แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดในโรงเรียน ในสังกัดตั้งแต่ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2521 โดยมีการออกระเบียบของกระทรวง

ศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติไปแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีได้มิได้มีการดำเนินการในโรงเรียนประถมศึกษาเท่าที่ควร เพิ่งจะเริ่มมีการส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนอย่างจริงจังในช่วงที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มีโครงการขึ้นในปี พ.ศ. 2525 ในจังหวัดนครราชสีมา มีโรงเรียนบางแห่งที่เพิ่งเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่จึงขาดประสบการณ์ ซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่คาดหวังได้ว่า ปัญหาในการเตรียมการจัดตั้ง น่าจะปรากฏอยู่ในระดับสูง แต่จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยพบว่า ในด้านการเตรียมการจัดตั้ง มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดในจำนวน 4 ด้านของปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ฐานค้าในโรงเรียน

เหตุที่ปัญหาปรากฏอยู่ในระดับปานกลางนั้น มีข้อที่น่าสังเกต ได้แก่ ก่อนที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะได้ส่งเสริมให้โรงเรียนได้ดำเนินการกิจดังกล่าว ได้มีการจัดโครงการฝึกอบรมระหว่างประจำการของผู้บริหารโรงเรียนในส่วนของจังหวัดและอำเภอ เพื่อเป็นการเตรียมบุคลากรบางส่วน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการสหกรณ์ แสดงให้เห็นว่า การฝึกอบรมที่ผ่าน ๆ มา ได้ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร หรือผู้เกี่ยวข้อง ทำให้มีความพร้อมอยู่ในระดับหนึ่ง มูลเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ทำให้ปัญหาในด้านนี้ปรากฏอยู่ในระดับปานกลางก็คือ กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมวิชาการ ได้จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดให้เป็นคู่มือสำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียนได้ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ฐานค้าในโรงเรียน สามารถเริ่มต้นขึ้นได้โดยประสบปัญหาไม่มากนัก ปัญหาที่ปรากฏเด่นชัดในด้านการเตรียมการจัดตั้ง จากผลการวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นปัญหาในเรื่องการเตรียมการด้านอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และการดำเนินการด้านสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนมากกว่าความรู้ ความสามารถของบุคลากรในการจัดตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉลาด เสริมปัญญา (ฉลาด เสริมปัญญา 2526 : 78) ได้ทำการศึกษาความรู้และทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ยังไม่มั่นใจนักว่า โรงเรียนของตนจะมีความพร้อมที่จะจัดกิจกรรมสหกรณ์ใน

โรงเรียนได้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเงินทุนในการดำเนินงาน เหล่านี้เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายข้อจะพบว่า ปัญหาในการเตรียมการจัดตั้งแต่ละข้อ มีความเป็นปัญหาที่ใกล้เคียง ปัญหาที่พบนอกจากการเตรียมการด้านอาคารสถานที่ และการสำรวจความพร้อมต่าง ๆ ของโรงเรียนแล้ว ยังพบข้อที่มีความเป็นปัญหาที่น่าหวั่นวิตกมาอภิปราย เช่น ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา นโยบายระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เนื่องจากการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นเรื่องค่อนข้างจะใหม่สำหรับโรงเรียน ครูหรือบุคลากรดำเนินการจึงขาดแนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้องและก่อให้เกิดความมั่นใจ มองเห็นแนวทางในการปฏิบัติได้ ถึงแม้ว่าจะได้มีการจัดทำคู่มือเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการก็ตาม แต่ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะก่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพก็อาจเป็นไปได้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำรายละเอียดโครงการกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนก็นับเป็นปัญหาหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนในการดำเนินการ รวมถึงการประชาสัมพันธ์โครงการ การให้การศึกษาการสหกรณ์แก่นักเรียน กรรมการศึกษา ผู้ปกครอง และครูด้วย

ปัญหาในด้านการเตรียมการจัดตั้งที่พบจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขาดการวางแผนในการดำเนินงาน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดตั้งเป็นไปเพื่อสนองนโยบายของผู้บริหารหน่วยเหนือ หรือเพื่อเป็นการเอาแบบอย่างจากโรงเรียนอื่น ๆ มาใช้ปฏิบัติ มากกว่าที่จะจัดตั้งโดยเล็งเห็นในประโยชน์ของกิจกรรมสหกรณ์ในด้านการศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติควบคู่กับการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการด้านการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนที่มีการริเริ่มจะจัดตั้ง จะต้องมีการวางแผนอย่างรัดกุมเป็นขั้นตอน โดยจะต้องพยายามให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและความจำเป็น มีการสำรวจข้อมูล ความพร้อมต่าง ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมทุก ๆ ด้าน เพราะการที่จะนำเอาแบบสหกรณ์มาใช้ โดยไม่มีความพร้อมก็จะเป็นการสูญเปล่า สิ้นเปลืองเวลา ค่าใช้จ่าย อีกทั้งยังอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกิจกรรมสหกรณ์ได้ด้วย

2.2 ปัญหาการดำเนินการจัดตั้ง ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่ปรากฏเด่นชัดกว่าปัญหาคืออื่น ๆ ในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์วิชาค้าในโรงเรียน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับ

การใช้อาคารสถานที่ การขาดแคลนวัสดุครุภัณฑ์ ซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องจากขั้นเตรียมการอย่างเห็นได้ชัด
ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษาส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดแคลนในเรื่องของ
อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ดังได้อภิปรายในข้อ 2.1 แล้ว

สำหรับการเกี่ยวกับการสรรหา และเลือกตั้งคณะกรรมการ เพื่อเป็นแกนนำในการริเริ่มจัดตั้ง
กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น ก็เป็นปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงอย่างเห็นได้ชัดเช่นเดียวกัน ในเรื่อง
การสรรหากรรมการในการจัดตั้งถือว่าเป็นขบวนการที่จะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการเตรียมการ
ด้านการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ให้แก่บุคลากรที่จะเป็นแกนนำในการดำเนินการ และบุคลากร
ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วย การให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ในด้านการจัดตั้ง บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบ
รวมทั้งการฝึกงานแก่เจ้าหน้าทีกิจกรรมสหกรณ์ก่อนเริ่มดำเนินการบริการนั้น นับเป็นปัญหาที่ปรากฏใน
ลำดับใกล้เคียงกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลาด เสริมปัญญา (ฉลาด เสริมปัญญา
2526 : 82) ที่ให้ทำการศึกษาความรู้และทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม
สหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความรู้เกี่ยวกับ
สหกรณ์น้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านหลักการสหกรณ์ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก โครงสร้างของสหกรณ์
ความหมายและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ตามลำดับ แม้ว่าช่วงเวลาจะผ่านมา 5 - 6 ปี และทางหน่วยงาน
ที่รับผิดชอบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
และอำเภอ จะให้มีการจัดประชุมอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้เกี่ยวข้องแล้วก็ตาม แต่
ปัญหาในเรื่องบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ก็ยังปรากฏอยู่ โดยเฉพาะคณะกรรมการ
กิจกรรมสหกรณ์นั้น จะต้องประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์
เป็นอย่างดี เพื่อจะเป็นพื้นฐานในการดำเนินการด้านอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ จากผลการวิจัยยังพบอีกว่า ในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน
 ยังมีปัญหาที่เด่นชัดกว่าปัญหาอื่น ๆ เพิ่มเติมอีก เช่น การจัดหาเงินทุนหมุนเวียนเกี่ยวกับการดำเนินการ
 จัดตั้ง ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง และชุมชนในการสนับสนุนการจัดตั้ง ซึ่งปัญหา
 ทั้งสองนี้มีความต่อเนื่องกัน เนื่องจากเงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ส่วนใหญ่ ได้มาจากค่าหุ้นของสมาชิก
 ถ้าสมาชิกมีน้อยก็จะทำให้เงินทุนหมุนเวียนมีน้อยตามไปด้วย โดยเฉพาะในโรงเรียนเล็ก ๆ จะมีปัญหา

ในเรื่องนี้มาก จากการประมวลข้อคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่เปิดสันนิษฐานว่า อาจเนื่องมาจากสาเหตุสามประการ ประการแรก เกี่ยวกับสภาพฐานะทางการเงินของโรงเรียน มีฐานะยากจน จึงไม่สามารถสนับสนุนให้นักเรียนเป็นสมาชิกหรือถือคุณสมภารณ์ให้มาก ๆ ได้ ประการที่สอง อาจเนื่องมาจากปัญหาเกี่ยวกับการขาดประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมสหกรณ์ จึงไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควรก็อาจเป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าหากได้มีการวางแผนงานอย่างดี การจัดหาทุนในการดำเนินการ อาจสามารถระดมได้จากครู นักเรียน และผู้ปกครองหรือชุมชนทั่วไปได้ และประการที่สาม อาจเนื่องมาจากการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนนั้น โรงเรียนไม่ได้เปิดกว้างให้ผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนในการเป็นสมาชิกได้ เนื่องจาก ข้อกำหนดของข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์แต่ละโรงเรียนไม่เปิดโอกาสไว้ ทั้งนี้อาจเพื่อป้องกันมิให้บุคคลภายนอกไปครอบงำกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนในเรื่องผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ส่วนผู้ปกครองหรือบุคคลภายนอกจะมีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกในนามเด็กนักเรียนเท่านั้น เหล่านี้เป็นต้น จึงทำให้การระดมทุนเป็นไปได้ลำบาก ไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ และขาดการได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองหรือชุมชนเท่าที่ควร ทำให้ปัญหาเหล่านี้ปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการ ปัญหาในด้านนี้ก็พบอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่ปรากฏเด่นชัดกว่าปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ ซึ่งหมายความว่าความพยายามของผู้บริหารกิจกรรมสหกรณ์ในการที่จะให้สมาชิกได้รับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของสหกรณ์ กระบวนการที่จะสื่อความเข้าใจระหว่างองค์กรกับมวลสมาชิกให้ได้ผลดีนั้น จะต้องขึ้นอยู่กับช่องทางในการติดต่อสื่อสาร เช่น การกำหนดวาระการประชุม การจัดทำเอกสารเพื่อเผยแพร่ การทำหนังสือแจ้งข่าวสารแก่สมาชิก และบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสื่ออื่น ๆ และที่สำคัญ ข่าวสารที่เผยแพร่จะต้องเป็นที่สนใจแก่บุคคลเหล่านั้นด้วย โดยสภาพความเป็นจริงแล้ว ผลการดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์วิชาที่ปรากฏในปัจจุบัน ปรากฏอยู่ในระดับที่ไม่สูงพอ สมาชิกหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องก็จะให้ความสนใจน้อย การประชาสัมพันธ์กิจกรรมสหกรณ์นั้นถือว่าเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งของการดำเนินการธุรกิจสหกรณ์ ที่จะประสานความเข้าใจ ระหว่างสหกรณ์กับสมาชิก เช่น ครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง และชุมชน ในอันที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการสนับสนุนทั้งด้านเงินทุน การรับบริการ และการร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนั้น ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน มักจะปรากฏว่า

การบริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษาศึกษามีภาระงานสูงอยู่แล้ว ฉะนั้นจึงทำให้การดำเนินการด้านการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กิจกรรมดำเนินการอยู่ในระดับน้อย และถ้าหากว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถมอบภารกิจให้กับบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเพื่อดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าได้แล้ว ก็ย่อมจะทำให้การเผยแพร่กิจกรรมสหกรณ์ยังเป็นปัญหาอยู่ต่อไป

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการที่ปรากฏปัญหา โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับสูงอีกปัญหานึง ได้แก่ ความร่วมมือกันเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่งโดยแท้จริงแล้ว กิจกรรมดังกล่าวย่อมมีคุณค่าต่อการพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ ปัญหาในเรื่องนี้อาจเป็นเพราะว่าความสนใจ การเห็นความสำคัญ โอกาสหรือเวลา หรือทัศนคติของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน หรือครูผู้รับผิดชอบโครงการที่มีต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์น้อย หรือไม่เอื้ออำนวย ขาดการวางแผนร่วมกัน เป็นต้น และแม้แต่การดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ภายในโรงเรียนของตน ก็ปรากฏมีปัญหามากอยู่แล้ว การที่จะเผยแพร่ผลงานเพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับโรงเรียน หรือการร่วมมือด้านอื่น ๆ กับโรงเรียนต่าง ๆ จึงไม่อาจกระทำได้ นอกจากนี้ อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ ระยะทาง และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือกันทั้งในด้านความรู้ และการบริการ เหล่านี้เป็นต้น ปัญหาความร่วมมือกันระหว่างกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนจึงปรากฏอยู่ในระดับปานกลาง และสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ ในด้านการจัดการ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่ปรากฏในระดับรองลงมา ที่ควรนำมาอภิปรายและหาแนวทางแก้ไข เช่น การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ ให้อยู่ในที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อบริการซึ่งเป็นปัญหาต่อเนื่องจากขั้นตอนการเตรียมการจัดตั้ง ขึ้นดำเนินการจัดตั้งมาแล้ว ความเป็นปัญหาก็ยังปรากฏอยู่อีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้กิจกรรมสหกรณ์จะได้ดำเนินการจัดตั้ง และเปิดบริการแก่สมาชิกตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการแล้วก็ตาม ปัญหาในการที่จะปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่ก็ยังมิอยู่ จึงส่งผลต่อความมั่นคงแข็งแรง ปลอดภัยของอาคารสถานที่ตามมาด้วย ซึ่งจากการวิจัยพบว่า มีบางโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไกลจากชุมชน ทำให้เกิดปัญหาการโจรกรรมทรัพย์สินของกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรน้อย การดูแลรักษาความปลอดภัยกระทำไม่ได้ทั่วถึง เป็นต้น นอกจากนี้ การที่โรงเรียนตั้งอยู่ไกลจากชุมชน ก็กลายเป็นอุปสรรคต่อการไปรับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ของผู้ปกครองนักเรียน หรือชุมชนด้วย

ปัญหาในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการกิจกรรมสหกรณ์ให้เพียงพอ โดยการขอ
 บริจาคหรือจัดหาด้วยวิธีการต่าง ๆ พบว่า มีความเป็นปัญหาสูง ทั้งนี้เพราะว่า เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้อง
 จากอาคารสถานที่ และเนื่องจากการดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ร้านค้า จำเป็นต้องใช้วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ
 ให้เพียงพอต่อการดำเนินการ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ชั้นวางของ ตู้โชว์ ตู้เก็บเอกสาร และวัสดุสำนักงานอื่น ๆ
 ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้รับผิดชอบโครงการ รวมทั้งกรรมการดำเนินงาน จำเป็นจะต้องจัดหา
 โดยขอความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ผู้มีจิตศรัทธาบริจาค หรือโดยการจัดซื้อจาก
 เงินทุนกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งอาจดำเนินการได้ไม่บรรลุผลเท่าที่ควร เนื่องจาก
 สภาพแวดล้อมในชุมชน ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองยากจน ดังที่ ณรงค์ แผ้วพลสง
 (ณรงค์ แผ้วพลสง 2529 : 114) ได้วิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ในเขตการศึกษา 11 พบว่า การแสวงหาความร่วมมือจากผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปในเชิงเศรษฐกิจ
 ไม่สามารถดำเนินการได้เต็มที่นัก โรงเรียนมีระดับการปฏิบัติด้านนี้ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากความจำกัด
 ในด้านทรัพยากรของชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าโรงเรียนสามารถดำเนินการจัดหาโดยไม่ต้องใช้
 ทุนของกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนได้ ก็จะสามารถลดต้นทุนค่าใช้จ่ายของกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนลงได้
 อย่างมากเช่นเดียวกัน

ปัญหาด้านการให้ความรู้และประสบการณ์ด้านกิจกรรมสหกรณ์แก่นักเรียนตามหลักสูตร ก็เป็นปัญหา
 ที่ปรากฏชัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้สอนยังขาดคู่มือหรือแนวในการดำเนินการ
 เนื้อหาในคู่มือยังไม่สมบูรณ์ กิจกรรมสหกรณ์ยังไม่ได้ดำเนินการให้เป็นรูปแบบที่ถูกต้อง จึงไม่สามารถ
 ให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและมีบทบาทในการดำเนินการ บางโรงเรียนกิจกรรมสหกรณ์จัดโดยมีครู
 เป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด ส่วนนักเรียนให้มีส่วนร่วมเพียงเป็นสมาชิกและรับบริการเท่านั้น โดยเฉพาะ
 โรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ที่มีทุนเรือนหุ้นและกิจการขยายมากขึ้น จึงมักล้าให้นักเรียนเข้าไป
 มีส่วนร่วม ซึ่งผลจากการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ของ วินัย วงศ์ทองดี (วินัย วงศ์ทองดี 2525 :
 60 - 61) พบว่า ครูเป็นผู้มีส่วนดำเนินการอยู่มากในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน
 ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่มุ่ง ให้เด็กมีทักษะ สามารถจัดตั้ง
 และดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ด้วยตัวเอง ตรงกับแนวการเรียนการสอนที่มุ่งฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น

และแก้ปัญหาเป็น พร้อมทั้งได้เสนอแนะว่า ผู้ดำเนินการสหกรณ์ควรจะเป็นนักเรียนที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิก ครูไม่ควรเป็นผู้ดำเนินการเอง แต่ควรเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือแนะนำเด็ก เมื่อเด็กพบปัญหาที่แก้กันเองไม่ได้เท่านั้น และกรณีเช่นนี้ โรงเรียนควรจะได้คำนึงถึงเป้าหมายหลักของโครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ตามที่ นวลฉวี แสงชัย (นวลฉวี แสงชัย 2526 : 49 - 52) ได้เสนอไว้ว่า การที่จะส่งเสริมให้เป็นยวสหกรณ์ที่ดีนั้น โรงเรียนควรจัดให้มีวิธีการให้ความรู้และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ และควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน เพื่อศึกษางานและมีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับสหกรณ์ให้มากที่สุด เพื่อให้โครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนบรรลุเป้าหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่นักเรียน อันเป็นการวางรากฐานพื้นความรู้ในระดับโรงเรียน และนักเรียนเหล่านี้สำเร็จการศึกษาออกไปก็จะได้นำความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ออกไปสู่ชนบท อันจะส่งผลให้มีการนำการสหกรณ์ไปช่วยแก้ปัญหาในระบบเศรษฐกิจของสังคมตนเองได้

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการให้นักเรียนชั้น ป. 3 - 6 เข้าไปมีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรมสหกรณ์ โดยเป็นเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ นั้น บางโรงเรียนมีความเห็นว่า ไม่สามารถดำเนินการได้โดยเฉพาะนักเรียนชั้น ป. 3 - 4 เนื่องจาก เห็นว่ายังเป็นเด็กเกินไปและยังไม่มีควมรับผิดชอบเท่าที่ควร เกรงว่าถ้าปฏิบัติงานผิดพลาดอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่กิจกรรมสหกรณ์ได้ โดยข้อเท็จจริงแล้ว โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ถ้าครูหรือผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดระบบงานของกิจกรรมสหกรณ์ที่ดีและมีการมอบหมายภารกิจหรือความรับผิดชอบให้เหมาะสมกับวัย ซึ่งอาจจัดละให้นักเรียนหลายระดับชั้นร่วมกันทำงานในกลุ่มเดียวกัน โดยให้นักเรียนชั้น ป. 5 - 6 เป็นผู้นำ มีครูที่ปรึกษาทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลืออีกชั้นหนึ่ง เป็นต้น

การจัดทำเอกสารการเงินและบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นหัวใจของการดำเนินงานกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ก็เป็นปัญหาหนึ่งที่ปรากฏอยู่ จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนหรือครูผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการจัดทำบัญชีการเงินและบัญชีอื่น ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ ถึงแม้ว่าทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรมสหกรณ์

และจัดทำคู่มือการจกกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีรูปแบบและตัวอย่างบัญชีต่าง ๆ พร้อมคำอธิบาย เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางแล้วก็ตาม บัญหาด้านนี้ก็ยังปรากฏอยู่ จากการประมวลความคิดเห็นจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามบางรายให้ความเห็นว่าเอกสารบัญชีต่าง ๆ ของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้ามีความยุ่งยาก มีมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติ โดยเฉพาะเด็กนักเรียนประถมศึกษา ซึ่งในประเด็นนี้สามารถมองปัญหาได้ 2 ประการ คือ ประการแรก ผู้ที่มีความคิดเห็นว่าระบบบัญชียุ่งยาก หรือมีมากเกินไป โดยส่วนตัวอาจจะยังไม่เคยทำความเข้าใจหรือไม่ได้ศึกษาอย่างแจ่มแจ้งเกี่ยวกับเอกสารและบัญชีต่าง ๆ จึงมองในแง่คติต่อระบบเอกสารและบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์ ประการที่สอง ระบบเอกสารและบัญชีอาจมีความยุ่งยากจริง ควรที่จะได้มีการประชุมสัมมนาหารูปแบบวิธีการที่จะปรับปรุงระบบเอกสาร และบัญชีให้ง่าย และเหมาะสมกับนักเรียนผู้ปฏิบัติ เสียใหม่ก็อาจเป็นไปได้

อย่างไรก็ตาม ระบบเอกสารและบัญชีมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่กิจกรรมสหกรณ์ทั้งหลาย ต้องจัดทำและต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือจากครูผู้รับผิดชอบ หรือครูที่ปรึกษาเป็นพิเศษ ดังที่ ไสว สุคนธา (ไสว สุคนธา 2529 : 42) ได้เสนอว่า การที่จะนำระบบสหกรณ์ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษา ในขั้นแรกนั้น ครูต้องเป็นผู้แนะนำและเป็นผู้ช่วยเหลือตลอดไป เพราะงานสหกรณ์เป็นงานละเอียดอ่อน อาศัยความรอบคอบ มีความรู้ความเข้าใจ ถ้าเกิดมีของเสียหาย เงินขาดบัญชี จะเกิดผลเสียหายแก่ส่วนรวม ฉะนั้นครูที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำเนินการในเรื่องนี้ จะต้องเฝ้าดูแลอยู่เป็นประจำ จะละเลยเสียมิได้ และผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่า ถ้าครูจะให้ความพยายามฝึกฝนให้นักเรียนได้ปฏิบัติเกี่ยวกับเอกสารและบัญชีอย่างจริงจังแล้ว เชื่อว่า เด็กจะสามารถดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารและบัญชีได้อย่างแน่นอน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีตามมา เช่น การฝึกการรอบคอบ ความมั่นใจในการทำงาน รวมทั้งเป็นการบูรณาการวิชาความรู้กับกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ด้วย เหล่านี้เป็นต้น

ด้านการให้บริการของสหกรณ์ ปรากฏปัญหาระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากกิจการสหกรณ์ร้านค้ามีขนาดเล็กและบริการแก่สมาชิกในวงจำกัดส่วนใหญ่ จึงทำให้ระบบการให้บริการค่อนข้างจะง่ายและทั่วถึง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการบริการของกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนว่ามีปัญหาอยู่ เช่น การเปิดบริการในเวลาที่ย่ำแย่และเป็นเวลา ทำให้ไม่อาจสนองความต้องการสมาชิก การขาดความกระตือรือร้นในการบริการแก่ลูกค้าของเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

ในขั้นการดำเนินการจัดการ พบข้อที่มีความเป็นปัญหาที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยระดับน้อย และ
น้อยที่สุดในกลุ่ม ได้แก่ การดำเนินการเพื่อมิให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน
เช่น เหล้า บุหรี่ ลูกอม หรือขนมที่ไม่ถูกหลักอนามัย เป็นต้น เหตุที่ปรากฏระดับปัญหาน้อยอาจเนื่องจาก
ทางผู้บริหารโรงเรียนหรือคณะกรรมการกิจกรรมสหกรณ์ได้มีการวางนโยบายควบคุมดูแลเพื่อมิให้มี
การดำเนินการจำหน่ายสินค้าดังกล่าวอยู่แล้วก็ได้

กล่าวโดยสรุปที่ค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับปัญหาในด้านดำเนินการจัดการ ปรากฏในระดับ
 ปานกลาง ค่อนข้างน้อยและน้อยที่สุดในจำนวนทั้งหมด 4 ด้านของปัญหา การจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า
 ในโรงเรียนประถมศึกษาชั้น อาจเนื่องมาจากบุคลากรเกิดความพร้อมและความมั่นใจในการดำเนินการ
 มากขึ้น เริ่มมองเห็นแนวทางในการดำเนินการ จึงทำให้เกิดความตระหนักในปัญหาของการดำเนินการ
 ในด้านนี้น้อยกว่าด้านอื่น ๆ

2.4 ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมปรากฏปัญหาในระดับปานกลาง
 ปัญหาที่เด่นชัด ได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการสร้าง
 เครื่องมือเพื่อการนี้ในลำดับต่อมา ความขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการ
 ติดตาม และประเมินผลเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่จริง เพราะบุคลากรที่จะสามารถทำหน้าที่นี้ได้ ควรจะต้อง
 ผ่านการฝึกอบรมในเรื่องของการวิเคราะห์และวิจัยมาก่อน หรือเป็นผู้ที่ผ่านการศึกษาในระดับบัณฑิต
 วิทยาลัยมาแล้ว โดยข้อเท็จจริง บุคลากรของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
 จังหวัดนครราชสีมา จะมีพื้นฐานความรู้ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรืออย่างสูงระดับปริญญาตรีส่วนมาก
 หากผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านนี้และมีให้มีการเตรียมฝึกอบรม
 บุคลากรไว้เสียก่อนแล้ว ปัญหาด้านการติดตาม และประเมินผลโครงการก็จะเกิดขึ้นได้และยังปรากฏ
 อยู่ต่อไป

อีกประเด็นหนึ่ง เมื่อครูและผู้บริหารโรงเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการติดตาม
 และประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์ ก็จะส่งผลไปสู่การได้รับการปฏิบัติในเรื่องเหล่านี้ในระดับน้อย หรือ
 มิ ได้ปฏิบัติเลยในบางรายการด้วย ปัญหาด้านนี้จึงปรากฏอยู่ค่อนข้างเด่นชัดในทุกรายการ ทั้ง ๆ ที่
 กระบวนการขึ้นติดตามและประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญ ตามที่ ผกฯ บุญเรือง (ผกฯ บุญเรือง

2526 : 161) ได้กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนที่จัดขึ้นในโรงเรียน จะได้ผลมากน้อยเพียงใด มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร ก็ต้องอาศัยกระบวนการประเมินผลเป็นสำคัญ ต้องมีการประเมินเป็นระยะ ๆ ทุกขั้นตอนทั้งทางตรงทางอ้อม และครอบคลุมทุกด้าน แล้วมีการให้ข้อมูลย้อนกลับไปเพื่อปรับปรุง วางแผนในการดำเนินงานด้วย โดยทั่วไปแล้ว ขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลกิจกรรมมักได้รับการ ปฏิบัติในระดับน้อย ฉะนั้นการแก้ปัญหาจึงต้องมีการให้ความรู้และทักษะด้านการติดตาม การวัดและ ประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดหาเครื่องมือเพื่อเป็นตัวอย่างหรือแนวทาง ในการติดตามและประเมินผลให้แก่โรงเรียน เช่น แบบสอบถามความคิดเห็น แบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ แบบประเมินพฤติกรรมซึ่งนิยัสสหกรณ์ แบบประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้ง แนวในการรายงานผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในด้านอื่น ๆ เป็นต้น

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร 3 กลุ่มได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้รับผิดชอบ โครงการ และผู้รับบริการต่อระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้า ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ในด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการ จัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ และด้านการติดตามและประเมินผล ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่า ทุกฝ่ายได้ พิจารณาประเด็นปัญหาตรงกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ปัญหาที่พบในครั้งนี้ ปรากฏอยู่จริงและเหตุที่เป็น เช่นนี้อาจสืบเนื่องมาจากทั้งกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการและกลุ่มผู้รับบริการ ได้ให้ความสนใจแก่การดำเนินการของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ในระดับที่ใกล้เคียงกัน และ อีกประการหนึ่ง โรงเรียนประถมศึกษานั้น โดยส่วนใหญ่สภาพแวดล้อมไม่กว้างขวางนัก การดำเนินการ บริหารโครงการหรือกิจกรรมด้านต่าง ๆ ย่อมเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปทั้งโรงเรียน สิ่งนี้ถือว่าเป็น สิ่งหนึ่งที่ส่งผลต่อความแตกต่างทางด้านความคิดเห็น

ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมสหกรณ์ เช่น ฉลาก เสริมปัญญา (ฉลาก เสริมปัญญา 2526) ที่พบว่า ความรู้เรื่องสหกรณ์ของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น ทั้งขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับกิจการสหกรณ์ของผู้บริหารโรงเรียน และครูทั้งขนาดใหญ่ กลาง และ เล็ก ปรากฏว่า ทัศนคติเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับขนาดของโรงเรียนด้วย

ธนอมศรี บรรารณาคี (ธนอมศรี บรรารณาคี 2530) พบว่า สมาชิกที่เป็นอาจารย์ นักศึกษา

และเจ้าหน้าที่ สมาชิกที่เป็นชายกับสมาชิกที่เป็นหญิง และสมาชิกที่ได้รับเงินปันผลสูง กับสมาชิกที่ได้รับเงินปันผลต่ำ มีทัศนคติต่อการจัดดำเนินการร้านกิจการมสทธรณวิद्याลัยครุณราชสีมา ไม่แตกต่างกันเป็นอัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้พิจารณาประเด็นสำคัญเพื่อการเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ในการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาระดับจังหวัดหรืออำเภอ นั้น ควรกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมในเรื่องการบริหารโครงการโดยเน้นกระบวนการวิธีการจัดตั้ง การดำเนินงาน การติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับกิจกรรมสทธรณ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้แก่ผู้บริหารด้วย
2. ควรให้มีการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรมสทธรณร้านค้าในหลาย ๆ ด้าน เช่น กระบวนการวิธีการจัดการ ความรู้สัณนิคคิของบุคคลที่เกี่ยวข้อง การประเมินผลงานในรอบปีที่ผ่านมาอันจะเป็นพื้นฐานให้สามารถทบทวนการดำเนินการจัดกิจกรรมสทธรณร้านค้าในรอบปีที่ผ่านมาได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนในการปฏิบัติงานครั้งต่อ ๆ ไป
3. การจัดให้มีการประชุมสัมมนาของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมสทธรณร้านค้า ในโรงเรียน ควรดำเนินการอย่างมีแผนงานโดยกำหนดขอบเขตเป้าหมายไว้อย่างแน่ชัด ซึ่งจะเป็นโอกาสที่บุคลากรจะได้รับความรู้เพิ่มเติม ทำให้สามารถกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนเกี่ยวกับกิจกรรมสทธรณได้เป็นอย่างดี
4. การเผยแพร่เอกสารให้บุคลากรทุกฝ่ายได้ศึกษาหาความรู้ จะทำให้บุคคลเหล่านั้นมีความรู้ความเข้าใจถึงอุดมการณ์ของสทธรณได้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังจะเปิดโอกาสให้บุคลากรได้ปรับเปลี่ยนทัศนคติของตนให้ถูกต้องกับการจัดกิจกรรมสทธรณมากยิ่งขึ้นอีกด้วย
5. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในเรื่องของความพร้อมและความเหมาะสมในด้านอาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ นั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญในการแก้ปัญหาเป็นอันดับแรก เพราะเหตุว่าปัญหาดังกล่าวอาจทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมสทธรณขัดข้องตั้งแต่เริ่มต้น

6. ควรมีการจัดทำเอกสารที่เป็นคู่มือหรือแนวการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีรูปแบบวิธีการจัดตั้ง การดำเนินการจัดการ การติดตามและประเมินผลโครงการ รวมทั้ง ตัวอย่างเครื่องมือในการประเมินผลตลอดจนมีการสรุปปัญหา แนวคิดในการแก้ปัญหา และตัวอย่าง กิจกรรมสหกรณ์ที่เด่นจากโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ แก่โรงเรียนที่ยังมิได้ดำเนินการ และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ใน โรงเรียนสำหรับโรงเรียนที่ดำเนินการโครงการมาแล้วด้วย

7. ควรมีการนิเทศติดตามผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

8. ควรมีการแสวงหาความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนในด้านต่าง ๆ ระหว่างสหกรณ์ด้วยกัน และบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อร่วมกัน เผยแพร่ส่งเสริม และพัฒนาการสหกรณ์ให้แพร่หลาย อันจะมีผลสืบเนื่องไปสู่ประชาชนและบรรลุผล ของการดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ตามเป้าหมาย

9. ก่อนที่โรงเรียนจะดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ควรที่จะมีการ สืบหาข้อมูล ความพร้อมของโรงเรียนให้ดีเสียก่อน โดยมีการวางแผนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน กระตุ้นให้บุคลากร เห็นความสำคัญและเกิดความต้องการสหกรณ์ร่วมกัน อันจะนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเพื่อให้กิจกรรมสหกรณ์ดำเนินไปโดยราบรื่น และบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง อาจจะขอความร่วมมือจากศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบโครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมสหกรณ์มาร่วมวางแผนในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน เป็นต้น

10. ควรจัดให้มีการประกวดการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนที่มีผลงานดีเด่น เพื่อ เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนได้มีการพัฒนาผลงานของตนเองในด้านต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีการเผยแพร่ แนะนำผลงานแก่กิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย เพื่อนำไป เป็นแบบอย่างหรือเป็นแนวทางในการจัดตั้ง ปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนของตน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติของผู้บริหารและบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อการสหกรณ์ และกิจกรรมสหกรณ์ที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน
2. ควรศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ หรือประสบความก้าวหน้าของการจัดกิจกรรมสหกรณ์
3. ควรศึกษาทัศนะของผู้บริหารระดับสูง เช่น จังหวัด อำเภอ รวมทั้งศึกษาทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน โดยศึกษาในประเด็นต่าง ๆ
4. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน
5. ควรได้มีการศึกษา สืบค้น วิจัยสภาพปัญหาและการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในจังหวัด หรือเขตการศึกษาอื่น ๆ ต่อไปอีก ซึ่งจะทำให้สามารถสรุปภาพรวมของการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนอื่น ๆ ได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การฝึกหัดครู, กรม หน่วยงานพิเศษ การจัดการสหกรณ์ร้านค้าในเครือข่ายฝึกหัดครู 2528, 340 หน้า
- การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา, สำนักงาน โครงการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ประถมศึกษา 2530, 8 หน้า อัดสำเนา
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรม สหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา 2520, 287 หน้า อัดสำเนา
- _____ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ โรงพิมพ์กรมการศาสนา 2527, 134 หน้า
- _____ "ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 5 การบริหารบุคลากร การบริหารกิจการนักเรียน" โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์ 2528, 44 หน้า
- ฉลาด เสริมปัญญา การศึกษาความรู้และทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม สหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2520, 88 หน้า อัดสำเนา
- ชวลิต สละ "การพัฒนาสหกรณ์ร้านค้า : ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์ในระดับอุดมศึกษา" คู่มือการฝึก อบรมผู้สอนและนิเทศสหกรณ์ โรงพิมพ์กรมการศาสนา 2526, 260 หน้า
- ชูศรี วงศ์รัตนะ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527, 380 หน้า
- ณรงค์ แฉั่วพลสง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 11 ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2529, 153 หน้า อัดสำเนา
- ถนอมศรี บรรณาคี การจัดดำเนินการร้านกิจกรรมสหกรณ์วิทยาลัยครูนครราชสีมา ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530, 133 หน้า อัดสำเนา

- ทวิรุณ หอมเย็น การบริหารกิจการนักเรียน ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร 2530, 118 หน้า
- ทวี เชื่องสุวรรณ ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครราชสีมา ปรินุญานินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 112 หน้า
 อัดสำเนา
- นวลฉวี แสงชัย ความรู้และทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อร้านกิจการสหกรณ์โรงเรียนนาวันกุล จังหวัด
อุบลราชธานี วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2526, 114 หน้า อัดสำเนา
- ประเสริฐ ชาววงศ์ ปัญหาการบริหารงานของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดร้อยเอ็ด ปรินุญานินท์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524,
 110 หน้า อัดสำเนา
- ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6
 (พ.ศ. 2530 - 2534) ของกระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ 2530, 182 หน้า
- พกา บุญเรือง กิจกรรมนักเรียน : เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
 ชลบุรี 2526, 179 หน้า อัดสำเนา
- ผุสดี ภูอินทร์ เอกสารการสอนชุดวิชาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เล่มที่ 2
 หน่วยที่ 8 - 15 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2526, 450 หน้า
- พนัส หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน วัฒนาพานิชสาราณราษฎร 2524, 363 หน้า
- มณีรัตน์ บุญรักษา ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูสังคมศึกษา และนักเรียน เกี่ยวกับการเรียน
การสอนสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527,
 167 หน้า อัดสำเนา
- ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 พิมพ์ครั้งที่ 2 อักษรเจริญทัศน์
 2526, 930 หน้า
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ศึกษาพร 2528, 314 หน้า
- วชิราวัลย์ จักรทอง ปัญหาการจัดตั้งและดำเนินการสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 105 หน้า อัดสำเนา

วรชัย เขาวาฬ ยุทธวิธีในการฝึกอบรมสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปรินทิพย์ กศ.ค.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 345 หน้า อัดสำเนา

_____ "โครงสร้างกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน" หนังสือพิมพ์สหกรณ์ 2521, 30 (3) :

9 - 14

วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 6 โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว 2526, 520 หน้า

_____ คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสหกรณ์ระดับประถมศึกษา โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

2529, 520 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2526, 187 หน้า

วิทยาลัยครูนครราชสีมา โครงการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์แก่ครูโรงเรียน

ประถมศึกษา เอกสารประกอบการสัมมนา 2529, 12 หน้า

วินัย วงศ์ทองดี การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 85 หน้า อัดสำเนา

สามารถ จันทร์สุริย์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของครูในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษา :

ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 1 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2524, 102 หน้า อัดสำเนา

สามัญศึกษา, กรม กองมัธยมศึกษา โครงการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในสถานศึกษาของกรมสามัญศึกษา

โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี 2530, 110 หน้า

ส่งเสริมการเกษตร, กรม "สหกรณ์ร้านค้าดีเด่น" ใน หนังสือพิมพ์สหกรณ์ ฉบับเดือนเมษายน -

มิถุนายน 2527, 2 : 127 - 128

สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย สาส์นสันนิบาตสหกรณ์ ขบวนการสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

2527, 77 หน้า

สุจิตรา จันทร์นุ้ย คู่มือการเรียนการสอน พช. 945 การสหกรณ์ วัฒนาพานิช 2529, 96 หน้า

สุนิษฐ์ เป็นนานอน "เอกลักษณ์ไทยกับวิธีการสหกรณ์" วารสารคุรุปริทัศน์ 9, (คค. 2529)

44 - 49

ไสว สุคนธา "สหกรณ์โรงเรียน" วารสารมิตรครู 28, 2 (ปีที่หลัง ม.ค. 2529) 44 - 49

Schaares, Mavin A. Cooperation Principles & Practices. 2nd. ed., revised, Madison, University of Wisconsin Extension Service, 1973. 275 p.

Yamane, Taro Statistics ; An Introductory Anaysis. 2nd. ed., New York, Haper and Row, 1967. 919 p.

חבר נאמחרת

ข้อเสนอแนะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

- ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนตลอดจนวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอมาเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้
1. ครูผู้รับผิดชอบโครงการกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน มีภาระหน้าที่มาก ควรลดชั่วโมงสอนลง หรือต้องรู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน
 2. ควรมีการจัดทำคู่มือ เอกสารความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์ เพื่อจะได้ใช้ศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจของครูและผู้เกี่ยวข้อง
 3. นักเรียนมีกิจกรรมในการปฏิบัติมาก ครูควรมีการลดกิจกรรมอื่นลง หรือมีการจัดระบบควบคุมและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเวรประจำวันในการไปปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์โรงเรียน ให้นักเรียนทราบอยู่เสมอ เพื่อป้องกันให้เกิดปัญหาเด็กไม่ปฏิบัติหน้าที่
 4. การเลือกกรรมการต่าง ๆ ครูควรมีการขึ้นมาก่อน แต่พึงยึดหลักประชาธิปไตย
 5. ควรมีการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์อยู่เสมอ เพื่อทราบถึงความต้องการและทราบข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เช่น การจัดทำตู้รับฟังความคิดเห็น การออกแบบสอบถามสั้น ๆ ง่าย การสัมภาษณ์ สังเกต เป็นต้น
 6. ครูผู้สอนทุกกลุ่มวิชาควรร่วมมือกันในการอบรมและส่งเสริมความรู้ให้แก่แก่นักเรียนด้านกิจกรรมสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง
 7. ผู้บริหารควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแลและบำรุงขวัญแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมสหกรณ์อยู่เสมอ รวมทั้งควบคุม กำกับให้การดำเนินการของกิจกรรมสหกรณ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์สนองเจตนารมณ์ของหลักสูตรด้วย
 8. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือการตกแต่งอาคารสถานที่ ควรใช้วิธีการขอ ความร่วมมือจากชุมชนหรือผู้มีจิตศรัทธาในหลาย ๆ รูปแบบ
 9. ควรมีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับสหกรณ์เป็นระยะ ๆ
 10. ควรมีการจัดอบรม ประชุมสัมมนากรรมการและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของกิจกรรมสหกรณ์เพื่อให้เข้าใจและปฏิบัติแนวเดียวกันอยู่เสมอ

11. ควรมีการส่งเสริมและสร้างอุดมการณ์สหกรณ์ให้เกิดขึ้นร่วมกันทั้งครู นักเรียน และชุมชน
12. ควรมีการจัดทำแบบประเมินกิจกรรมเป็นตัวอย่างในแต่ละระดับ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้วัดผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของแต่ละโรงเรียน เช่น แบบทดสอบ แบบสำรวจ ความคิดเห็น แบบประเมินต่าง ๆ เป็นต้น
13. การป้องกันการทุจริตทางการเงิน อาจใช้วิธีซื้อขายแบบคูบอง
14. ควรให้นักเรียนเป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ มิใช่บังคับ
15. ควรมีการประชุมครู นักเรียน หามติตกลงกันให้เป็นเอกฉันท์เสียก่อน จึงดำเนินการจัดตั้ง มิใช่เป็นการบังคับหรือจัดเพื่อต้องการให้มีหรือเอาอย่างโรงเรียนอื่น
16. ควรมีการตั้งคณะกรรมการดำเนินการรับผิดชอบฝ่ายต่าง ๆ โดยเฉพาะ
17. ไม่ควรให้นักเรียนซื้อสินค้าเงินเชื่อ อาจจะทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจ
18. ราคาสินค้าในท้องตลาดไม่แน่นอน มีผลกระทบต่อกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ควรแก้ไขปัญหาโดยการรวมกลุ่มกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน เพื่อไปซื้อสินค้า ทำให้เกิดอำนาจต่อรองได้
19. กรณีที่ขัดผลประโยชน์กับผู้ค้าขายในโรงเรียน ควรแก้ปัญหาโดยเชิญผู้ค้าขายสมัครเป็นสมาชิก และรับฝากของขายเป็นการชั่วคราว รวมทั้งการชี้แจงให้เข้าใจ
20. ผู้จัดการหรือผู้มีหน้าที่ในการตรวจสอบ ควรตรวจสอบบัญชีทุกวัน
21. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สหกรณ์เป็นประจำโดยสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละครั้ง
22. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติหรือผู้เกี่ยวข้อง ควรกำหนดรูปแบบระบบการบริหารกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนให้แน่นอนชัดเจน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดองค์การของสหกรณ์
23. แบบฟอร์ม เอกสาร และการบัญชีตามคู่มือการจัดกิจกรรมสหกรณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ยากแก่การทำความเข้าใจของคณะครูและนักเรียน และไม่สะดวกในการปฏิบัติ ควรมีการจัดประชุมสัมมนา ปรับปรุงรูปแบบเอกสารดังกล่าวให้เป็นระบบที่ง่าย และสะดวกในการปฏิบัติให้มากกว่านี้ โดยให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ

เพื่อปฏิบัติให้เหมาะสมกับโรงเรียนทุกขนาด ซึ่งอาจจัดทำในระดับสำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดก็ได้

24. ควรมีการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจากผู้เกี่ยวข้อง
ในด้านต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ

25. ในการเตรียมการจัดตั้ง ควรมีการประชาสัมพันธ์ และประชุมวางแผนกับผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับโครงการทุกฝ่ายเช่น ชาวบ้าน ครู นักเรียน กรรมการศึกษา โดยมีการวางเป้าหมายและ
วัตถุประสงค์ที่ควรจะเป็นประจำปีนั้น ๆ

26. โรงเรียนที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากชุมชน ทำให้ไม่สะดวกในการรับบริการของผู้ปกครอง
ควรใช้วิธีการซื้อของผ่านเด็กนักเรียน

27. ควรมีการจัดประชุมอบรมสัมมนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียนทุกปี

28. ผู้บริหารโรงเรียนควรศึกษาหาความรู้ความเข้าใจให้ลึกซึ้งเกี่ยวกับกิจกรรมสหกรณ์
เพื่อจะได้เป็นผู้แนะนำ ให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้

29. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กิจกรรมสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ

30. สมาชิกที่เรียกร้องสิทธิมาก ๆ ควรเลือกเข้ามาทำงานให้เป็นผู้ร่วมรับผิดชอบใน
การดำเนินการ

31. การแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านอาคารสถานที่คับแคบ หรือขาดแคลนควรใช้วิธีการแบ่ง
ห้องพัสดุส่วนหนึ่ง หรืออาศัยบ้านพัสดุเป็นสถานที่ดำเนินการ

32. ควรมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อจะได้
มีการพิจารณาแก้ไขปัญหา หรือระดมความคิดในการปรับปรุงพัฒนากิจกรรมสหกรณ์ให้ก้าวหน้า
ก้าวหน้าเกินไปอาจทำให้ปัญหาสะสมยากแก่การแก้ไข

33. ควรมีการกระตุ้นการส่งเสริมการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน โดยการใช้วิธีการ
ประกวดการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าที่มีผลงานดีเด่น เป็นต้น

34. การแก้ปัญหาสินค้าขายไม่ออก ซึ่งทำให้ทุนจม ขาดเงินทุนหมุนเวียน โดยการให้ลูกค้า
หรือสมาชิก แรงจูงใจความต้องการสินค้านั้น ๆ ผ่านสหกรณ์โดยร้านสหกรณ์รับเป็นตัวแทนในการจัดหาสินค้า
ดังกล่าวมาจำหน่ายให้

ที่ ทม 1007/1579

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

13 พฤษภาคม 2530

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายเศรษฐการ เสาวทอง เป็นนิสิตระดับ

☐ ปริญญาเอก สาขา

☒ ปริญญาโท วิชาเอก การบริหารการศึกษา

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตผู้มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า เพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครราชสีมา

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ทวิบูลย์ หอมเย็น

ประธาน

ผศ.สมบุรณ์ อุบัติมภ์

กรรมการ

สิ่งที่นิสิตใคร่ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากครูและผู้บริหารโรงเรียนที่จัดกิจกรรมสหกรณ์
ในโรงเรียนในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และขอขอบคุณใน
ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใด ๆ ที่ท่านจะโปรดให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

สมพร บัวทอง

(นายสมพร บัวทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร 258-4119

(สำเนา)

ที่ ศธ. 1426/พิเศษ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ถนนวัชรพลชัย - ถนนสรรพสิทธิ์

รหัส 30000

14 มกราคม 2531

เรื่อง ขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถาม

เรียน หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

ตามที่ นายเศรษฐการ เสาวทอง นิสิตรัตนวิทย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา" นั้น ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผลการวิจัยคงจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา ของจังหวัดนครราชสีมา จึงอนุญาตให้เก็บข้อมูลได้

ฉะนั้น จึงขอให้ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในการช่วยแจกแบบสอบถามที่ส่งมาพร้อมนี้ และรวบรวมเก็บไว้เพื่อส่งคืนให้ผู้วิจัยซึ่งจะมารับเอาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

รต. ศิ ไชยวรรณ

(ศิริ ไชยวรรณ)

ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

ฝ่ายบริหารงานทั่วไป

โทร 244633

สำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม
จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30350

15 มกราคม 2531

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ข้าพเจ้า นายเศรษฐการ เสาวทอง นิสิทปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังดำเนินการวิจัย เรื่อง "ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา" ซึ่งผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษา เพื่อทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน เพื่อจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

ท่านเป็นผู้หนึ่งที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จ จึงขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดช่วยสละเวลาในการตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงให้มากที่สุด ตามที่ท่านพบเห็นหรือประสบปัญหา และได้โปรดเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาด้วย (ถ้ามี) เพื่อจะได้ใช้เป็นแนวทางในการเผยแพร่ต่อไป

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ได้รับความกรุณาจากท่านในครั้งนี้ เมื่อท่านตอบแบบสอบถามนี้เสร็จแล้ว โปรดส่งแบบสอบถามนี้กลับคืน ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอของท่าน โดยด่วน ภายในวันที่ 20 มกราคม 2531 นี้ด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

เศรษฐการ เสาวทอง

(นายเศรษฐการ เสาวทอง)

อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านสารภี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากิ่งอำเภอนองนูนนา
รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม
นิสิทปริญญาโทการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 12 มศว ประสานมิตร

แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับการวิจัย
เรื่อง ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาในการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

2. ผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ได้แก่ (1) ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 1 คน (2) ครูผู้รับผิดชอบหรือครูที่ปรึกษาโครงการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนจำนวน 1 คน (3) ครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนจำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้น 4 คนต่อโรงเรียน

3. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา 4 ด้าน คือ (1) ปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้ง (2) ปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้ง (3) ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการ/บริการ (4) ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผล

เป็นคำถามปลาย ปกติทั้งหมด 66 ข้อ แต่ละข้อมีรายการกิจกรรมหรือการดำเนินการและมีช่วงระดับปัญหา เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นว่า ในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนแต่ละขั้นมีปัญหาในการจัดกิจกรรมระดับใด ตามที่ได้พบเห็นหรือสังเกตเห็น โดยมีระดับความคิดเห็นในการตอบคำถาม 5 ระดับคือ

มากที่สุด	หมายถึง	มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นมากที่สุด
มาก	หมายถึง	มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นปานกลาง

น้อย หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นน้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง มีปัญหาในการจัดกิจกรรมนั้นน้อยมากหรือไม่มีปัญหาเลย
 หรือโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อรับข้อเสนอแนะและปัญหาเพิ่มเติมในแต่ละด้าน
 ของการจัดกิจกรรม

ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อซ้ายมือตามสภาพความเป็นจริงของท่าน
ปัจจุบันท่านปฏิบัติหน้าที่ใดในโรงเรียนของท่าน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

- ☐ ผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียน
- ☐ ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษาโครงการกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน
- ☐ ครูผู้ให้บริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

ตอนที่ 2 ระบุปัญหาในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน

คำชี้แจง จากการสังเกตหรือพบเห็นของท่านเกี่ยวกับการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าใน
โรงเรียนประถมศึกษา ท่านเห็นว่ามีความปัญหาในการดำเนินการแต่ละกิจกรรมระดับใดโปรดใส่
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือตามระดับความคิดเห็นของท่าน

1. ด้านการเตรียมการจัดตั้ง

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การศึกษานโยบาย ระเบียบและแนวปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน					
2. การวางแผนและการดำเนินงานของคณะทำงานโครงการในการเตรียมการจัดตั้ง					
3. การทำความเข้าใจและให้ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์แก่ครูและกรรมการศึกษา					
4. การให้ความรู้ด้านสหกรณ์แก่นักเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม					
5. การประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมสหกรณ์ที่จัดตั้งให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ชุมชน วิทยากรและให้ความร่วมมือด้วยวิธีการต่าง ๆ					
6. การดำเนินการสำรวจความพร้อมของโรงเรียนและชุมชนในการเตรียมการจัดตั้ง					
7. สภาพความพร้อมและความต้องการในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์ของครูและนักเรียน					
8. การดำเนินการจัดเตรียมด้านอาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดตั้ง					
9. การจัดทำรายละเอียดของโครงการเพื่อดำเนินการจัดตั้ง					

2. ด้านการดำเนินการจัดตั้ง

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การสรรหาและการตั้งคณะกรรมการริเริ่ม เพื่อเป็นแกนนำในการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์					
2. การดำเนินการร่างข้อบังคับกิจกรรมสหกรณ์ ชั่วคราว					
3. การดำเนินการรับสมัครสมาชิกการจัดทำ คู่มือสมาชิกและเอกสารต่าง ๆ					
4. การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ในการสนับสนุนการจัดตั้ง					
5. การประชาสัมพันธ์การจัดตั้งและการรณรงค์ หาสมาชิกเพิ่มเติม					
6. การประชุมใหญ่สมาชิกแรกจัดตั้ง เพื่อ พิจารณาข้อบังคับและอื่น ๆ					
7. การดำเนินการคัดเลือกคณะกรรมการ ดำเนินการ					
8. การดำเนินการคัดเลือกผู้จัดการและ เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ					
9. การแต่งตั้งกรรมการที่ปรึกษาหรือผู้รับผิดชอบ เฉพาะฝ่าย					
10. การจัดอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่ให้แก่คณะกรรมการต่าง ๆ ก่อนปฏิบัติงาน					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. การดำเนินการด้านอาคารสถานที่และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการจัดตั้ง					
12. การดำเนินการจัดหาเงินทุนหมุนเวียน					
13. การดำเนินการฝึกงานแก่เจ้าหน้าที่ที่เข้าปฏิบัติงานของแต่ละฝ่าย					
14. การกำหนดแนวปฏิบัติของบุคลากรในการให้บริการและดำเนินการด้านต่าง ๆ					

3. ด้านดำเนินการจัดการ/บริการ

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การให้นักเรียน ป. 3 - 6 มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติกิจกรรม					
2. ความผิดพลาดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน					
3. ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ หรือกรรมการในการดำเนินงาน					
4. การส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมและให้กำลังใจแก่บุคลากรปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน					
5. การให้ความสนใจและให้ความร่วมมือของสมาชิก					
6. ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษามีภาระหน้าที่มาก และไม่มีเวลาเอาใจใส่ดูแลกิจกรรม					
7. การจัดหาสินค้ามาจำหน่ายทำให้ลำบากเนื่องจากแหล่งสินค้าอยู่ไกล ราคาไม่แน่นอนและขาดอำนาจต่อรอง					
8. การดำเนินการจัดหาสินค้าที่มีคุณภาพดี ราคายุติธรรม ตรงกับความต้องการของสมาชิก					
9. การจัดวางสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ และการบอกราคาที่สินค้า					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การควบคุมราคาสินค้าไม่ให้สูงกว่าท้องตลาดและเหมาะสม กับคุณภาพ					
11. การดำเนินการเพื่อไม่ให้มีการจำหน่ายสินค้าที่ขัดต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น เหล้า บุหรี่ ฯลฯ					
13. การดำเนินการประชาสัมพันธ์สินค้า เสนอขาย และแนะนำสินค้าแก่ลูกค้า					
14. พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กิจกรรมสหกรณ์					
15. การบริการและส่งเสริมให้สมาชิกนำสินค้ามาฝากขาย					
16. การใช้กิจกรรมสหกรณ์ในการพัฒนาลักษณะนิสัยของนักเรียน เช่น การมีวินัย ความซื่อสัตย์ การประหยัดและออม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การพึ่งตนเอง เป็นต้น					
17. การจัดหาและจัดกระทำเกี่ยวกับเอกสารการเงิน และบัญชีของกิจกรรมสหกรณ์					
18. ความรู้ความเข้าใจและความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับเอกสารการเงิน และบัญชีของฝ่ายต่าง ๆ					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. การจัดระบบในการเก็บเอกสารต่าง ๆ ของกิจกรรมสหกรณ์ให้เป็นหมวดหมู่ ปลอคภัย และสะดวกในการนำมาใช้หรือตรวจสอบ					
20. การดำเนินการจัดสรรกำไรและการประชุมใหญ่สามัญประจำปี					
21. การดำเนินการเกี่ยวกับทำเลที่ตั้งร้านกิจกรรมสหกรณ์ให้อยู่ในสถานที่เหมาะสมและสะดวกในการติดต่อ/บริการ					
22. ความมั่นคงแข็งแรงปลอดภัยและความเพียงพอของอาคารสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์					
23. การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการให้เพียงพอ โดยการขอบริจาคหรือจัดหาด้วยวิธีอื่น ๆ					
24. การจัดวางผังร้านค้าเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ เป็นสัดส่วน มีป้ายบอกชื่อกิจกรรมและดึงดูดใจลูกค้ามาใช้บริการ					
25. การดำเนินการประชาสัมพันธ์และให้การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสหกรณ์ให้แก่สมาชิกและผู้เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ					
26. การให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก และผู้เกี่ยวข้อง					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
27. การจัดการบริการข่าวสารที่เป็นประโยชน์และให้สิทธิพิเศษแก่สมาชิกในการซื้อสินค้าและรับบริการ					
28. การให้ความรู้และประสบการณ์ด้านกิจกรรมสหกรณ์แก่นักเรียนในหลักสูตร					
29. การดำเนินการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ให้สมาชิกได้ทราบด้วยวิธีการต่าง ๆ อยู่เสมอ					
30. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มประสบการณ์หรือโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ โครงการอาหารกลางวัน โครงการประชาธิปไตยในโรงเรียน โครงการสร้างเสริมวินัยนักเรียน เป็นต้น					
31. การจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองหรือชุมชนได้มาเยี่ยมชมหรืออุดหนุนสินค้าจากกิจกรรมสหกรณ์ในโอกาสต่าง ๆ เช่น การจัดนิทรรศการ หรือตลาดนัดสินค้า เป็นต้น					
32. การดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองหรือชุมชนได้ทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวและให้การสนับสนุนกิจกรรมสหกรณ์อยู่เสมอ โดยใช้ครู นักเรียน หรือสื่อประเภทอื่น ๆ					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33. การจัดให้มีการติดต่อประสานงานและ ร่วมมือกันกับกิจกรรมสหกรณ์อื่น ๆ ที่อยู่ ใกล้เคียง เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้า การศึกษาดูงานซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น เป็นต้น					

4. ด้านการติดตามและประเมินผล

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การแต่งตั้งหรือมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการวางแผนและปฏิบัติหน้าที่ด้านการติดตามและประเมินผล					
2. ความรู้ความเข้าใจและทักษะในการติดตามและประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ เช่น การสร้างเครื่องมือ การใช้วิธีการวัด การประเมินผล เป็นต้น					
3. การจัดหาเครื่องมือในการประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ชนิดต่าง ๆ เช่น แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบทดสอบความรู้ แบบวัดเจตคติ แบบประเมินพฤติกรรมบ่งชี้นิสัยสหกรณ์ แบบประเมินผลการดำเนินงาน เป็นต้น					
4. การให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผลจากผู้เกี่ยวข้อง					
5. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านทรัพยากรต่าง ๆ ของโครงการ เช่น เจ้าหน้าที่ สินค้า สมาชิก เอกสาร วัสดุภัณฑ์ เงินทุน เป็นต้น					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านกระบวนการดำเนินการของโครงการ เช่น การดำเนินการตามแผน การร่วมมือของสมาชิก ปัญหาการติดต่อประสานงาน บรรยากาศร้านค้า การบริการ เป็นต้น					
7. การประเมินผลการจัดกิจกรรมสหกรณ์ด้านผลการดำเนินงานของโครงการ เช่น การวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับครู นักเรียน และชุมชนตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการ เป็นต้น					
8. การจัดให้มีระบบในการติดตามและประเมินผลของโครงการเป็นระยะ ๆ ทุกขั้นตอน อย่างต่อเนื่อง					
9. การจัดให้มีการรายงานผลการดำเนินการและสถิติความก้าวหน้าของโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เช่น ต่อที่ประชุมคณะกรรมการ สมาชิก ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัด เป็นต้น					

กิจกรรม/สภาพปัญหา	ระดับปัญหาที่พบ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. การนำผลการประเมินไปใช้เพื่อการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น					

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง หากท่านมีข้อกิจกรรม ปัญหาหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการดำเนินการจัดกิจกรรมสหกรณ์
ร้านค้าในโรงเรียนของท่าน โปรดระบุ

1. ปัญหาด้านการเตรียมการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์
-
-
-
2. ปัญหาด้านการดำเนินการจัดตั้งกิจกรรมสหกรณ์
-
-
-
3. ปัญหาด้านการดำเนินการจัดการ /บริการกิจกรรมสหกรณ์
-
-
-
4. ปัญหาด้านการติดตามและประเมินผลกิจกรรมสหกรณ์
-
-
-
5. ปัญหาหรือข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับสหกรณ์
-
-
-

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อผู้วิจัย

นายเศรษฐการ เสาร์ทอง

ภูมิลำเนา

บ้านสาหร่าย ตำบลทุ่งกุลาร อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

การศึกษา

2513 สำเร็จการศึกษาประโยคประถมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนบ้านตาหยวก
ตำบลทุ่งหลวง อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2516 สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนเจริญศึกษา
อำเภอสวรรภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

2518 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จาก
วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2521 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษ (พ.ม.)
สมัครสอบด้วยตนเอง

2522 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป
จากวิทยาลัยครูนครราชสีมา

2526 จบรณกัณฑ์วัดผลการศึกษา รุ่นที่ 25 จากสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มศว ประสานมิตร

2530 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
วิชาเอกการบริหารการศึกษา มศว ประสานมิตร

หน้าที่ราชการ

2519 ครู 1 โรงเรียนบ้านใหม่ไทยเจริญ อำเภโอชะชัย นครราชสีมา

2524 ผู้ช่วยครูใหญ่โรงเรียนบ้านใหม่ไทยเจริญ

2526 ครูใหญ่โรงเรียนบ้านสระขาง กิ่งอำเภอนองบุณนา จังหวัดนครราชสีมา

2529 อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านสารภี (ศักดิ์สารภี) กิ่งอำเภอนองบุณนา
จังหวัดนครราชสีมา

2530 หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอบ้านเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา

2531 หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา

บทคัดย่อ
ของ
เศรษฐการ เสาวทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2531

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน การวิจัยนี้ได้แบ่งปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการเตรียมการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดตั้ง ด้านการดำเนินการจัดการ และด้านการติดตามและประเมินผล

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 97 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการหรือครูที่ปรึกษาโครงการ 97 คน และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน 194 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 388 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามเกี่ยวกับระดับปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนในด้านต่าง ๆ จำนวน 66 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้ F - test เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One Way ANOVA) นำเสนอในรูปตารางประกอบการอธิบาย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการจากกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งรายด้านและรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

PROBLEMS OF ELEMENTARY SCHOOL COOPERATIVE STORES MANAGEMENT
UNDER THE OFFICE OF ELEMENTARY EDUCATION
CHANGWAT NAKHON RATCHASIMA

AN ABSTRACT

BY

SETTHAKAN SAOWATHONG

Presented in partial fulfillment of the requirement
for the Master of Education degree
at Srinakharinvirot University

February 1988

The purposes of this research were to study and compare the level of the problems concerning elementary school cooperative stores management under the Office of Elementary Education, Changwat Nakhon Ratchasima as perceived by school administrators, counsellor teachers and consumer teachers in four aspects of management, namely, the process of preparation, organizing, operating and evaluating.

The samples of this study composed of 97 school administrators and 291 teachers from 97 schools. The instrument was 66 items of rating - scaled questionnaire constructed by the researcher for collecting of data. Statistics used in data analysis were arithmetic mean, standard deviation, and one - way analysis of variance.

The major results were as follows :

1. School administrators, counsellor teachers and consumer teachers perceived the problems concerning elementary school cooperative stores management at a medium level in four aspects.

2. The perceptions of school administrators, counsellor teachers and consumer teachers toward four aspects of problems concerning elementary school cooperative stores management were not significantly of different at .05.